

د خلیل جبران شهکار لنډې کیسې

ژباړن : عوض الدین « صدیقی »

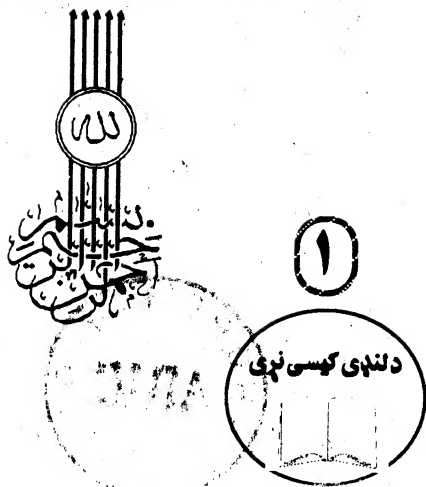
د لنډې کیسې نړۍ

د خلیل جبران شهکار لنډې کیسې

ژباړن : عوض الدين «صديقي»

د کتاب پیر ند نہ

د کتاب نوم : د خلیل جبران شہکار لنہی کیسی

لیکوال : جبران خلیل جبران

ژباړن : عوض الدین «صدیقی»

کمپوزر : مصطفی کمپوزنگ سنټر (ډیزاینر عبدالوسیم «عزیز»)

د چاپ کال : ۱۳۷۶ هـ ش - ۱۹۹۷ م

بیه : لس روپی

يادونه

خليل جبران د ادبي نړۍ پيژندل شوی او منل شوی خیره ده، په (۱۸۸۳) کی زيريدلی، په ملیت عرب، په مذهب عيسوی او اصلاً د بيروت دی د فلسفې، تاريخ، هنر او ادبياتو برخه کی د زياتی مطالعی او تجربی څښتن دی او دخپل (۴۸) کلن ژوند په بهير کی په دی اړه زيات قيمتی آثار ليکلی چی دنړۍ په مشهورو ژبو ژباړل شوی، د ژور استعداد، ابتکار، حوصلی او نه ستړی کيدونکی جذبی څخه برخمن و خو عمر ورسره زیاته وفا ونکړه او په (۱۹۳۱) کی د زړه د ناروغی له امله له دی نړۍ سترگی پټی کړی.

جبران زيات شعرونه، ادبی ټوټی او لنډی کیسی لری، لیکنی یواځی د لیکنی له اړخه نه، د موضوع له اړخه هم ممتازی دی که یو ځای کی د شونډو، رخسار او زلفو خبری کوی، بل کی بیا د انسانی همدردی جذبی راوینوی، د ظلم او تیری پر خلاف د جهاد غبرکوی، د انسانی ژوند د پښو لاندی کولو کړیکه ویاسی، د انسانیت لار په گوته کوی او د نیکی او بدی نتیجی منعکسوی.

د اوږدی مودی راهیسی می دا هیله وه چی د جبران کیسی وژباړم تردی وراخوا د نړۍ د مشهورو کیسه لیکنوگو د پیژندگلوی او آثارو ژباړی پروگرامونه می زړه کی جوړول خوښه یی ویلی چی «بنده په وس پردی» داردو پرته چی ماته گوډه استفاده تری کولی شم نورو بهرنیو ژبو باندی زده پوهیږم او چی په اردو ژبه د جبران او نړۍ د نورو ادیبانو کیسی لاس ته راغلی هغو ته د عملی جامی وراغوستل می پیل کړی، د جبران کیسی ترچان او

انتخاب وروسته ستاسی مخی دی او که بخت راسره یاری وکړه او ستونزو نور
 ځان سره گردلی کی وانهستم د نړی د نورو مشهور وادیانو غوره کیسی به
 هم د «لنډی کیسی د نړی» تر سرلیک لاندی ستاسی مخی ته کیردم خود
 پښتو ژبی له ادیبانو، او پوهانو یوه هیله!! خپلی لارښوونی، تجربی او
 مشورئ له ماونه پشوی ددی ترڅنگ چی ماسره یاری کوی مجلو او
 ورځپاڼو کی دی د کره کتنی باب پرانیزی او خبره دی د کوټو، پیتاو او دو په
 دوناستو له پس پسیو راوباسی ترڅو هم موږ خپلو اشتباهاتو ته متوجه کړی
 او هم د پښتو کیسی ته د پرمختگ لار پرانیستل شی.

د جبران دا کیسی ماد «خلیل جبران کی شاهکار افسانے» او «گلبدن» له
 کتاب څخه غوره کړی لومړی اثر ملک اشفاق ترتیب کړی او ۱۹۹۳ کی د
 لاهور «فکشن هاوس» نشراتی موسسی خپور کړی، په دی کتاب کی د
 جبران (۴۲) لیکنی د افسانی تر عنوان لاندی خبری شوی خوزیاتر دی ادبی
 ټوټو او آزاد شعر ته ورته دی نه کیسو ته، خو ځلی می دا کتاب ولوست او
 څو کیسی می ورڅخه چی کیسی هم وی او ښی هم غوره کړی، د «گلبدن» اثر
 بیا (اقبال کاردار) ژباړلی او د «رابعه بک هاوس» نشراتی موسسی خپور
 کړی له دی اثر څخه ما د «گلبدن» کیسه غوره کړه او په دی توگه د جبران د
 شهکار لنډو کیسو دا ټولگه برابره شوه.

د جبران د بی شمیره کیسو څخه د غوره کیسو انتخاب گران کارو خود خپل
 انتخاب سریرد ما د ځینو وټو مشوری هم په نظر کی نیولی په هر صورت
 څه چی غوره شوی ستاسی په لاس کی دی د ژباړی برخه کی د فروغگر
 صاحب د مرستی زیاته مننه کوم مصطفی سحر او عبدالوسیم «عزیز» ته
 کورودانی وایم چی د کتاب د کمپوز برخه کی ماسره زحمت وگاله.

عوض الدین «صدیقی»
 پاکستان - پېښور.

د محبوب راستنیدل

د شپې تر خادر غوړیدو وړاندې د دښمن پوځیانو په داسې حال کې، چې
تترو نه یې په تورو او نیزو غلبیل، غلبیل پراته و ماته وخوړه او وتښتیدل او
د فاتحینو لښکر دوياړ او خوښی په بدرگه په داسې حال کې، چې د آسونو
پښې د دښتې په تیږو د خټک په څیر لگیدې او د خوښی او د سوبې ساز یې
غیراوه بیرته راستون شو کله چې لښکر غرته ورسید لمړ د غره له شا څخه سر
راپورته کړ د هغه په ځلیدونکې رڼایې کې لوړې څوکی داسې ښکاریدې تا به
ویل چې د خپل قوم او وگړو سره په غرور د نګې ولاړې دی او په سیمه کې چې
د چنارونو کومه ګڼه ګڼه وه هغه داسې تر نظر راتله تا به ویل چې تیرو نسلونو
دلبنان په تتر کې یو ته لری کیدونکې داغ ثبت کړی، لښکر پر مخ روان و د لمړ
وړانگو د پوځیانو وسلې پر فولی او تنګی له هغوی سره د سوبې او خوښی
نغمه بدرگه کوله، کله چې د تنګی وروستی برخې ته ورسیدل خاورینې
غونډې باندې ولاړ آس رمباری ودرول، پوځیان د پښې د معلومولو په خاطر
نږدې ورغلل په وینو کې لیت پیت جسد یې ولید د لښکر مشر را مخې ته
شو:

«توره یې ماته وښیې تر څو ویی پیژنم»

څو پوځیان له آسونو کوز شول د جسد څلور خواوې وپلټلې خو د قیقي وروسته

یو پوڅی د سر لښکر خواته مخ کړ او په لوړ غږی وویل:
«د هغه بی حرکتو گوټو توره داسی کلکه نیولی چی تری را خلاصول گران
ښکاری»

بل وویل:

«توره دوینو په نیام کی دده هغی فولاد هم نه ښکاری»

دریم وویل:

«وینه د هغه لاس او د توری قبضی کی راغونډه او کلکه شوی او پنځی یی
توری سره داسی نښتی ته به وایی چی دواړه یو دی!»

سر لښکر له آس څخه را کوز شو د جسد خواته ورنږدی شو او ویی ویل:

«لږ یی سر را پورته کړی چی د لمر په رڼا کی یې څیره وگورم»

د سر لښکر امر سمدستی پر ځای کړی شو، په څیره کی یی د ځوانمردی او
تحمل نخښی ښکاریدی، د یوه ملی سر ښندنکی څیره، چی په چوپه خوله یی
د ځوانمردی کیسه کوله، یوه غمگینه اوله خوشالی ډکه څیره، هغه څیره چی د
دښمن مقابله یی په کلکه او میړانی او د مرگ مقابله یی خدا سره وکړه، د
لبنانی جنگیالی څیره چی په همدی ورځ یی جگړی کی گډون وکړ، په خپلو
سترگو یی د سوبی نخښی ولیدی خو د خپلو ملگرو سره د سوبی د سندری
زمزمه کولو پوری ژوندی پاتی نشو، چی له سر څخه یی د استعمال ایسته کړای
شو او د تکی زیری څیری څخه یې د جگړی گرد او غبار پاک کړای شول پر سر
لښکر غصی غلبه وکړه، شاته شو او په درده ډک غږ یی وویل:

«او! دا خوا بن الصعی دی!»

پوځیانو هم اسویلو سره دا نوم بدرگه کړ او غلی شول، داسی تا به وی فتحی
او بری باندی خمار شو زړونو څخه نشه والوته او په دی خبره پوه شوه ددی
ځوان مړینی چی کوم تاوان دوی ته رسولی هغه د فتحی له شرف او بریالیتوب

له عزت څخه زيات مهم دی پر ژبو يې مهرونه ولگيدل او د جسد شا او خوا د
مرمرينو تيرود بتانو په شان ودریدل.

د سر تيرو او جنگيالو پر زړونو باندې د مرگ همدا اغيزه وی ځکه ژړا او وير
د ښځو کار دی او چيغې د ماشومانو، توره په لاس جنگياليو سره ددی
چوپتيا پرته بل څه ښه نه ښکاري، هغه چوپتيا چې له وقار او جلال څخه ډکه
وی او باهمته زړونه داسې را لاندې کوي لکه د عقاب منگولي خپل ښکار،
هغه چوپتيا چې له اوبښکو او کړيکو او چته وی او چې خومره اوچته وی په
هماغه شان د مصيبت او غم بې رحمې زياته وی..... هغه سکوت چې لوړی
ارواوی د غرونو له څوکو د سمندر تل ته راتيل وهی .... هغه چوپتيا چې د
توپان راتگ اعلاتوی او د توپان راتگ څخه د هغه عکس العمل توندوی.

سترگو جسد څاره سوچ يې کاوه چې مرگ خپل لاس چيرته ايښی د ځوان
کالی وايستل شول، پر ټټري د توري ټپونه داسې ښکاريدل تا به وی چې له
ځگونو ډکه خوله وی او د شپې په چوپتيا کې دميرنيو همتونو کيسه بيانوی،
سر لښکر مخکې راغی او جسد ته څير شو، هغه زړی دستمال باندې سترگی
ولگيدی چې د ځوان پر مټ تړل شوی و ټولو په غور سره د ستمال وليد او هغه
لاس يې وپيژاند کوم چې دستمال ورينښم يې جوړ کړی وه، هغه گوتی
وپيژندی کومو چې دا دستمال گنډلی و، سر لښکر دستمال خپلو کاليو کې
پټ کړ، مخ ته يې لاسونه ونيول او دوه، درې گامه شاته لاړ، هغه لاس چې په
خپلې ميراني او قوت سره به يې د ښمنانو سرونه له تنو جلا کول اوس کمزوری
شوی و، غصی پری غلبه کړی وه اوبښکی پاکولی، پوهيدلی و چې دا دستمال
د يوې محبوبې په لاسونو او گوتو ددی ځوان پر مټ تړل شوی .... د هغه
ځوان پر مټ چې په ميرانه يې جگړی کې گډون وکړ، ووژل شو او اوس د خپلو
ملگرو په لاسونو د خپلې مينې خواته ورغی، د سر لښکر د فکر نيولی د مرگ

د مظلوم او د مینې د رمزونو مینځ کی چورلیده، د جسد شا او خوا دریدلو
پوځیانو ځنی یوه وویل:

«راځی! ددی ونی ډډ کی ورته قبر وکندو، رینې به یی وینه څکی او څانگی
به یی له وجود څخه تغذیه کوی ځان به قوی او نه فنا کیدونکی کړی او دا ونه
به په دی ځای کی د ځوان د میرانی او زړورتیا یو ژوندی انځور وگرځی!».
دوهم وویل:

«دی باید هلته خښ کړو چیرته یې چی ځمکه له وینې رنگینه شوی توره به یی
بښی اړخ ته کیردو، نیزه به یی تر څنگ خښه کړو آس به یی پر قبر ذبحه کړو او
وسله به یی د غمرازی په خاطر پریردو».

څلورم مخالف وکړ:

«نه، نه!! د دښمنانو په وینو سره توره مه خښوی په زړورتیا سره د مرگ
مقابله کوونکی آس مه وژنی او هغه وسله چی د جنگیالیو آسونو او کلکو
متو سره یی عادت اخیستی داسی ځای کی مه پریردی بلکی دا ټول شیان به
یی خپلوانو ته ورورودا د هغو برخه ده»

پنځم وویل:

«راځی چی شا او خوا یی ودریږو او عیسوی لمونځ وکړو تر څو الله تعالی یې
ویښی او زموږ سویی کی برکت واچوی!»

شپږم نظر ورکړ:

«د نیزو او ډالونو څخه به تابوت جوړ کړو او مخکی له دی چی خاوری پری
امبار کړو، په ولو به یې یو سواو د فتحی سندرې په زمزمه کولو سره به یې
ټولی سیمی کې وگرځوو تر څو د دښمن جسدونه وگوری او د ټپونو شونډی په
خندا شی!!»

اووم وویل:

«راځی!! په آس یې سپور کړو نیزه یې غاړی کی زوږند کړو او د بریالی پوځی
په بڼه یې ښار ته دننه کړو په دی خاطر چی تر هغی یې ځان مرگ ته ونه سپاره
ترڅو یې چی د دښمن ملا ماته نکره»

اتم یوه نوی لار پیدا کړه:

«راځی! ددی غرونو ډډه کی یې خښ کړو، د تنگیو غره به یې ملگری شی
او دویالو او آبشارونو ملایم غره به یې د غم پورته کوونکی، او هډوکی به یې په
دی ځنگل کی ځان آرام محسوس کړی چیرته چی د شپې گام هم سپک او
لطیف وی!»

نهم دا وړاندیز رد کړ:

«نه! دلته یې نه پریردو! ځکه د ځنگل وحشت له رحم سره نا آشنا دی بلکی
راځی! دی د کلی په هدیره کی خښ کړو هلته به یې د نیکونو ارواوی ملگری
شی د شپې په چوپتیا کی به ورسره پټ پتونی کوی او دی به هغوی ته د خپلو
معړکو او عظمتونو کیسی بیانوی.»

سر لښکر رامخی ته شود هغوی تر څنگ ودرید او د لاس په اشاره یې غلی
کړل:

«دی د جگړو په یادولو سره مه خپه کوی، مه پریردی دهغه داروا غوړونو ته
چی زموږ تاسی پر سر گرځی د تورو او نیزو خبری ورسپړی! بلکی راځی!! په
اطمینان او چوپتیا سره یې خپل هیواد ته ورسوو ځکه هلته به یوه هستی دده
انتظار کوی..... یوه پیغله به یې راتلو ته سترگی په لار وی..... موږ ته
پکار دی چی هغی ته یې ورسوو ترڅو د خبری له کتو او مخ له ښکلولو یې
محرومه پاتی نشی»

په اوښکو د کو سترگو او لوړو سرونو پوځیانو د هغه جسد پورته کړ او د غمه
د کی چوپتیا سره روان شول، شاته ورپسی غم خپلی آس و چی خلک یې ځان

خواته متوجه کول په رمبارو، رمبارو پر مخ روان و، تنگیو د هغه رمباری
داسی منعکسولی تابه وی چی زړه لری او د خپگان شدت احساسوی، سیمی
کی د لمړوانگی ورو ورو خوریدی، د فتحی جلوس، د مرگ د جلوس شاته
روان و او تر دوی وړاندی مینی خپل ماته ووزرونه راتلول.

د قبرونو کړيکې

-۱-

امير د انصاف په کرسې ناست و، ښى او کينى خواته يې د سلطنت پوه کسانو
ددى وهلې وى، د پخو عمرونو او خيرو څخه يې د علم او پوهې نور وریده، شاه
او خوايې پوځيانو تورى پر قولې او نيزى اوچتى نيولې وې، مخامخ
دلیدونکو گڼه گونه وه، ځنې داسې و چې د لیدو هیلې راکش کړې و او ځينې
بيا د فيصلو په انتظار و، سرونه ژورند، سترگې ټيټې او ساه نيولې و، داسې
تابه وې دامير په سترگو کې کوم قوت دى چې هغوى باندې ويره اوډار حاکم
کړى او زړونو کې دهغه خواته دمیلان تخم کړلى، مجلس ختم او د فيصلو
ساعت رانږدې شو، امير لاس پورته کړ او په لوړ غږ يې وويل: «... مجرمان
يو، يو زما مخې ته و دروى او ووايې! دهغوى جرم او گناه څه ده؟» د جيل
دروازه پرانیستل شوه، تور ديوالونه داسې ښکاريدل لکه د يوه خونړى ځناور
ستونۍ! څلورو خواته د زنځيرونو او زولنو د شرنگار سره د بنديانو دویر او
ماتم غږونه پورته شول، خلکو سترگې پورته کړې، ورمپړونه يې پوې بلی خوا
واړول تابه وى چې د قبرونو څخه د مرگ د ښکار د لیدو په خاطر راوتلى او
د قانون څخه مخکې کيدل غواړي، دلر ځنډ وروسته دوه پوځيان د يوه ځوان
سره د عدالت کوتې ته را دننه شول، د مجرم څيره د متانت او صبر هنداره وه،

دمجرمینو خای ته گور تیل واهه او پوځیان دوه گامه شاته شول، امیر خو دقیقې سترگې پکې ښځې کړې او وی پوښتل: «... ددی ځوان گناه څه ده؟ زما مخې ته داسې په لور سره ولاړ دی ته به وایې د عدالت کوټه کی نه، دویار کوم خای کې ولاړ دی!».

دسلطنت دارکانو ځنی یوه ځواب ورکړ: «... دا قاتل دی، پرون ده دحکومت یو مسول پوځی هغه وخت وواژه چی دکلو په دوره وتلی و، هغه یې ځمکې باندې غورځولی و، سینی لاتدی کړې و او بیایې وژلې و او په کوم وخت کې چې ونیول شو په وینو ککړه توره یې لاس کې وه».

امیر له زیاتې غصې ولرزید دغضب او قهر غشی یې له سترگو په وریدو شول او په غصه یې وویل: «... دی بیرته هماغه تور تم ته بوځی، په زنځیرونو یې وتړی او سبا یې پخپله توره سرغوخ کړې، جسد یې ځنگل کې وغورځوی! ترڅو غوښه یې دمارغانو خواړه شی او یاد یې دخوسا جسد بوی خپلوانو او دوستانو ته ورسوی!!

ځوان یې دجیل خواته بوته دخلکو سترگو تعقیب کړ اوفضا دسرو اسویلو څخه ډکه شوه.

راشه!! ای دمضبوط جسم او ښایسته څیری پیغلی!!

پوځیانو یوه نازک اندامه او ښایسته ښځه راو نیوله او رامخکې شول، دهغې په څیری کې دخپگان او نا امیدې نڅښې وې، سترگې له اوبښکو ډکې وې او ولو باندې دپښیمانتیا اوندامت بار پروت و امیر چې ولیده و یې پوښتل: «... او ددی بدې ښځې جرم څه دی؟ زما مخې ته داسې دریدلی لکه دحقیقت ترڅنگ سیوری!»

یوه پوځی ځواب ورکړ: «... دایوه بدکاره ښځه ده، پرون شپه یې دملگری غیږ تودوله، میره ولیده پولیس ته یې وسپارله او ملگری یې تښتیدلی...»
امیر په غور دهغې خواته ولیدل. دقهر او غصې څخه یې غاښونه وچپچل او

امر يې وکړ: «دادجیل تورو کوټنو ته دننه کړی، ازغوباندی وغورځوی ترڅو خپل پالنګ ور په یاد شی کوم چی دی ناپاک کړ، په شاتو کی ورته دمرغونی اوبه گډوی او پری څکی یې، ترڅو دهغو ښکلولو خوړواله ور په یاد شی چی دځاوند پرته بل سره مذهب او قانون دواړو کی حرام دی او سبا سهار یې لوڅه کړئ، ښارته یی وباسی او بیایی سنگساره کړی جسد یې همالته پریریدی ترڅو غوښی یې لیوان وڅوری او هلوکی چینجی سوری سوری کړی».

ښځه دجیل په تیارو کی ورکه شوه په دی وخت کی لیدونکو دامیر پر عدالت او انصاف حیرانونکی خوښی هم څرگندوله او دښځی پر غم خپلی څیری اوله درده ډکولیدو افسوس هم....!

پوځی یو کمزوری بودا رامنځی ته کړ، هغه لړزیدونکو پښو باندی را روان ټپه عاجزی یې څلور خواته وکتل، له درده ډکو سترگو څخه یې خپګان، محتاجی اویدبختی وریده، امیر چی دهغه خواته وکتل په حقارته ډکې لهجی یی پوښتنه وکړه: «.... او ددی ناپاک کس گناه څه ده؟ داسی دریدلی لکه په ژوندیو کی مړی!».

یوه پوځی ځواب ورکړ: «داغل دی، پرون شپه یې له کلیسا غلا کړی خو معصومو راهبانو نیولی، دپتللو په دوران کی دکلیسا لوبښی هم ورڅخه پیداشوی...»

امیر دهغه خواته داسی وکتل لکه وړی تپوس چې دوزرماتی مرغی خواته گوری، په لوړ غږ یې وویل: «.... دی دجیل تنګو او تیارو زیرزمینو ته ور- واچوی، په فولادی زنځیرونو یې وتړی اوسبا سهار یې یوی لوری ونی کی زورند کړی، غاړه کی دوربښمنو پری واچوی او چی ساه یی وخته بیا یې هم مړی زورند پریریدی ترڅو چینجی یی بند، بند او تس نس کړی او باد یې په هوا کړی...».

غل یې زندان ته بوته او ځلکو خپلو مینځو کی گزمزی پیل کړل:

«دی بی ایمانه بودا! دمقدسی کلیسا دلوبنو دغلاکولو جرئت څنگه کړئ؟»
امیر دانصاف له کرسی رابښکته او دپوځیانو مینځ، مینځ کی روان شو،
دسلطنت غړی هم شاته ورپسی په حرکت شول، لیدونکی ورو، ورو خواره
شول، او دښدیانو بی هیلې اسویلی او کړیکې فضا کی داسی تاویدی لکه
ددیوالونو سیوری!

څه چې باید شوی وی وشول خوزه همالته دریدلی پاتی شوم، دهغی هنداری په
بڼه، چې دمتحرک شی مخی ته ایښودل شوی وی، ماهغو قوانینو باندی
فکر کاوه کوم چې انسان دانسان لپاره جوړ کړی او هغه حماقت ته می زړه
پرسیدلی و چې نړی ورته عدل وانصاف وایی، دژوند داسرارو پته مې لگوله،
تردی چې ماغزه می خراب شول د فکر نیلی می داسی وشلیده لکه چې شفق
وریځو کی پټ شی، له هغه ځایه لارم زړه کی می ویل:

«واڅښه دځمکی عنصرونه زیښینی، پسونه او وزی وابڼه پښو لاندی کوی
اوخوری، لیوان بیا پسونه او وزی ښکار کوی او گرگدن بیا لیوه وژنی، زمری
بیا گرگدن څیری کوی او مرگ زمری له مینځه وړی.... آیا داسی کوم قوت
هم شته، چې پر مرگ باندی غالب شی او دظلمونو دالری په انصاف بدله
کړی؟..... آیا کوم داسی قوت شته چې دنفرت له دی اسبابو ښی نتیجی
لاس ته راوړی؟..... آیا کوم څوک شته چې دژوند داتول اجزا ځان سره
ونغاړی، په خدا او خوښی یې ولوبوی او ځان ته یې جذب کړی لکه سمندر
چې تولی ویالی په نڅا اوسندرو جذبوی! آیا داسی کوم قوت شته؟ چې قاتل
اومقتول، زناکار اوملگری، غل او دکلیسا هغه پادریان چې مال یی غلاشوی
داسی عدالت کی ودروی چې دامیر له دی عدالت څخه ډیر لوړ او غوره
وی....»

(۲)

په دوهمه ورځ زه له ښار څخه وتلی شنو سیمو ته لارم، چې سیمی ته نږدی

شوم ومی لیدل د عقابونو، کارغانو او تپوسانو ډلی گرځی کله ځمکی ته راتیښی شی او کله د آسمان خواته پورته شی ټوله فضا کی دهغوی د چیغواو د تیټا او جگ کیدو غیونه چور لیدل، د حقیقت د معلومولو په خاطر دوه، دری گامه وړاندی لارم ومی لیدل چې دیوه نارینه جسد ونی کی زورند دی، دیوې ښځی لوڅ جسد هغو تیرو مینځ کی پروت دی کومو باندی چې داسنګساره شوی او دیوه ځوان تنه خاورو او وینو کی لیت پیت پرته ده او سړیې ترڅنګ گوښی غورځیدلی، ودریدم ددی صحنی ویری زما پرسترگو پرده وغورځوله، سترگی مې پورته کړی وینو کی ککړو جسدونو مینځ کی می دمرگ د سیوری پرته څه ونه لیدل.... غور شوم د انسانی قانون ښکار باندی مې د کارغانو د کاغ... کاغ او د نیستی د کړیکې پرته څه وانوریدل، د زړه دری ټوټی! چې تر پرونه د ژوند غیبری کی وی، نن دمرگ منگولو ته لویدلی!.... دری کسان! چې په عامه اصطلاح یې د قانون څخه سرغړولی و اوړانده قانون په ډیری بې دردی خاوری کړل.

دری هستی! چې جهالت مجرم وبلل.... ځکه چې هغوی کمزوری و لو قانون دمرگ غیبری ته وسپارل.... ځکه هغه قوی و.

یوه کس بل وواژه نړی وویل: «...: دا ظالم قاتل دی» خو چې امیر بیا هغه وواژه بیایې وویل: «امیر انصاف پالونکی دی»، یوه کس کلیسا کی غلا وکړه خلکو وویل: «داغل دی» خو چې امیر ژوند تری واخیست همدی خلکو وویل: «امیر د احترام وړ دی».

یوی ښځی دمیر د امانت کی خیانت وکړ هر واده زاره وویل: «دارنډی ده» خو امیر چې برینده کړه، لوڅه یې بازارونو او کوڅو کی وگرځوله او د ټولو وړاندی سنګساره کړه خلکو وویل: «امیر د شرافت ټوټه ده».

دوینی توپول حرام دی خو د امیر لپاره چا حلاله کړی، د مال غلا کول جرم دی خود ژوند څخه د انسان محرومول چا د عظمت سبب او نڅښه گرځولی - ښځه

چې دميره امانت کي خیانت وکړی بدکار دی خو دهغی لوڅول چابنه کار بللی؟

مور دبدی مقابله دهغی څخه لوی بدی سره گوو او وایو دا قانون دی، مور فساد په فساد سره ختوو او چیغی وهو!! داناموس دی، مور پر جرم دغالب کیدو په خاطر نوی جرم کوو اونعری وهو! دا انصاف دی.

آیا امیر کله دخپل دښمن سر په توری نه دی غوڅ کړی؟ آیا هغه کله دلاس لاندی کس ځمکی په زور نه دی قبضه کړی؟ آیا کله کومی ښایسته ښځی دهغه په شهوانی جذبو کی توپان نه دی راپورته کړی؟ آیا ټول ژوند کی یې ځان له دی گناهونو ساتلی چې دهغه لپاره دقاتل وژل، دغله دار ته خیجول او زناکار سنگسارول جائز گرځیدلی؟ داڅوک و چې داعدام په خاطر یې غل ونی پوری زوړند کړ؟ آیا فربستی راتیتی شوی وی یا هم هغه خلک و چې څه په لاس ورځی دمور دشیدو په شان یی خوری، داڅوک و چې دقاتل سربې غوڅ کړ؟ آیا له آسمان څخه پیغمبر (ص) نازل شوی و؟ یا هم هماغه پوځی و چې خلک وژنی او وینی داوبو په خیر څکی، داڅوک و چې زناکاره یی سنگساره کړه؟ آیا ټوله شپه په عبادت بوخت کسان راوتلی و؟ یا هم هماغه کسان و چې تل گناهونو کی ډوب وی اودشپې په تیارو کی لوبیږی.

قانون..... قانون څه دی؟

کوم وخت کی فربستو انسانانو ته ویلی چې « کمزوری

له ژوند څخه محروم کړی! گنهکار ووژنی او خطا کاران له پښو وغورځوی!! »
ماغزه مې همدی سوچونو سره لاس گریوان او جذبی می دی افکارو په مخه کړی وی، په همدی وخت کی مې دچاد پښو غبر واورید، ورو، ورو رانږدی کیده ومی ولیدل یوه ځوانه ښځه دویږی څلورو خواوو ته وگوری، دونو له ځنگل څخه راووځی او جسدونو ته ځان ورسوی، چې دځوان غوڅ شوی سربې

وليد دزياتي غصی څخه په لمړي شوه ، مخکي ورغله او هغه يې په لمړيدلو لاسونو راوچت کړ ، له سترگو يې اوښکي رواني شوي ، د هغه گډوډ وېښته يې لاس کي ونيول اوداسي له درده ډکه ژړا يې پيل کړه چې دزه له تل څخه يې راوتله کله چې دژړا او کړيکو او نا اميدي ديرغل مقابل کي مغلوبه شوه سمدستي يې په لاسونو د قهر کندل پيل کړل . ديوه اوږده قبر تر جوړولو وروسته يې د ځوان جسد کش کړ او ورو يې غورځاوه په ډيره سختي يې سر راواخيست اودهغه ددواړو ولو مينځ کي يې کيښود ، قبر باندی خاوري راوغوزځولي او توره يې قبر باندی ودروله ، کله يې چې غوښتل روانه شي ور مخي ته شوم ، زما په ليدو يې تکان وخوړ ، دزياتي ويري داسي ولړزيدۀ چې پر ځمکي ولويده ، گرمي ، گرمي اوښکي له سترگو دباران په شان وريدي سوړ اسويلي وايست او وي ويل :

« که ته غواړي امير ته زما شکايت کولي شي ! زما لپاره دابنه ده چې مړه شم او هغه چا سره يو ځای شم چې زه يې دبدنامي له منگولو خلاصه کړم ، ولي دهغه جسد سپيو او وحشي ځناورو ته پريردم ... »
ماورته وويل :

« مصيبت ځپلي خوري ! ما ستا تر راتگ وړاندی پردی ځوان ويرکاوه ، له مامه ويريره ! ماته ووايه ! ده څنگه دبدنامي له منگولو ژغورلي يې ؟
له زيات درد څخه په سلگو شوه او وي ويل : « ... امير زموږ کلي ته يو مامور دمالیي راټولولو په خاطر راليرلي و کله چې هغه وليدم يوه ويرونکي خوښي اوځلا يې سترگوکي پيدا شوه ، زما پر پلار يې ډيره درنه ماليه کيښوده ، دومره درنه چې خان هم نه شوه ورکولي ، دمالیي دنه پوره کيدو په بدل کي هغه زه راونيولم ترڅو دامير محل ته می ورسوي ، ما په ژړا تري دترحم غوښتنه وکړه خو ويې نه منله ، دپلار سپين ږيري توب می ورته واسطه کړ خو زه يې نرم نه شو ، مجبوره شوم چيغی می کړی او دکلي له خلکو می مرسته

و غوښته، دا ځوان چې زما نامزاد هم و راغی او زه یې دهغه ظالم له منگولو خلاصه کړم دامیر د مامور غصه له حده زیاته شوه او غوښتل یې هغه ووژنی خو ځوان پری ور دمخه شو مخامخ دیوال کی زورنده توره یې راواخیسته، مامور یې پر ځمکه وغورځاوه او په یوه لاس یې هغه له مینځه یووړ، میرانی هغه تېښتی ته اړ نه ایست، د عامو مجرمانو او قاتلاتو دا کاروی چې تېښته کوی خود دامیرانی او زورورتیا پیکر همالته دریدلی و تردی چې پوځی راغی او ویې نیوه....»

زما خواته یې داسی راولیدل چې زما د زړه توتی یې والوزولی اوسینی کی دغم داور لمبو ته لمن ووهله، گړندی گامونه یې واخیستل اوله هغه ځایه لاړه، په فضا کی دهغی له درده د ک غږ او کړیکی چورلیدی.

دلبر ځنډ وروسته راولیدل یو ځوان چې په لستونی یې خیره پته کړی، دی خواته را روان دی د ښځې جسد ته چې راورسید خپل کوټ یې وایست اودهغی پر بریند وجود یې ورواچاوه بیا یې په توره قبر وکنده، ورو یې جسد پورته کړ او هلته یې خښ کړ په داسی حال کی چې له سترگو یې اوښکی لکه باران وریدی او ځان یې نشو کنترولولی، پر قبر یې خاوری را انبار کړی له شا او خوا بوټو څخه یې گلان راوشکول یوه گیلدی یی تری جوړه کړه او قبر باندی کیښوده، چې دتگ اراده یې وکړه ماودراوه او ورته ومی ویل: «دامیر دحکم څخه دی سرغړونه وکړه او ترکانو لاتندی شوی جسد دی دښکاری مرغیو له خورا ک نه وژغوره...»

زما خواته یې ولیدل، سترگی داسی ددرد او غم څخه درنی او سری وی چې پخپله یې دغم کینه بیانوله، ژوره ساه یې واخیسته او په درده د ک غږ یې وویل:

«.... زه هماغه بد نصیب انسان یم دچا له وجی چې داسنگساره شوه، موږ دهغی ورځی راهیسی یوبل غوښتل، چې ورکوټی و او کورونو کی مویوبی

کولی، د عمر سره یو ځای زموږ مینه هم پخیده تردی چې دا زما ملکه و۔
 گرځیده او خدمت یې ما خپل ایمان باله، مینی دهغې خواته کش کولم او چې
 ومی لیدل داروا هر څه می هغې ته وقف شوی سینی کی می ځای ورکړ، یوه
 ورځ د ښار څخه بهر تللی وم په همدی ورځ یې پلار هغه په زور داسی یو چاته
 نامزد کړی وه چې دی کرکه تری درلوده کله چې بیرته راغلم اوله دی پیښی
 خبر شوم ورځی مې تورو شپو باندی بدلې شوې او ژوند می یوه بدبختی او
 عذاب وگرځید کوبښن می وکړ خپل جذبات ښاره او د زړه غوښتنی ووژنم
 خومینه راباندی غالبه شوه او زه یې غلی او په پټه توگه داسی هغې ته
 وروستم لکه یو بینا چې وړوند چیرته بیایې، د نیکه بخته ماته دهغې دنوره
 د کو سترگو او له نغمو د ک غږ د اوریدو موقع په لاس راغله، ماو لیدل چې هغه
 یواځی ناسته ده او خپل قسمت باندی ژاړی، خپلې هغې مینی باندی ژاړی
 چې د سوکاله کید وړاندی ټولنیزو جهالتونو له مینځه یووړه لږ لری تری
 کیناستم، چوپتیا زموږ خبری وی او سپیڅلتیا زموږ ساتونکی، خو افسوس!
 یو ساعت نه وتیر شوی چې خاوند یې راغی، زما په لیدو دهغه د دښمنی جذبه
 راوینښه شوه، په وحشی لاسونو یې دنازک ورمیږ څخه ونیوله اومخکی یې
 روانه کړه، چیغی کړی:

«.... ای خلکو! راشی!! رنډی اوملگری وگوری...!!!»

گاونډیان یې راورسیدل او ددوی تر خبریدو وروسته پولیسو هم ځان
 راورسوه، ظالم میره دبی رحمه پولیسو منگولو ته وروسپارله اوهغوی په
 زور داسی بدحالت کی کش کړه چې دی ویښته شکول او کالی یې خیری کول
 پاتې شوم زه، زمانبول خو پر ځای پریرده چا داونه پوښتل چې «ته څوک
 یې؟»

ځوان پر خپلو کالیو خبره پټه کړه او د ښار خواته بیرته روان شو او زه پخپل
 ځای کی دریدلی وم په غور می دا حالت لیده او ساره اسویلی می ایستل، کله

به دھوا په خپو کی حرکت پیدا شونی کی زورند ځوان به یې وخوراوه داسی
 تابه وی فضا، کی موجود واراو څخه غواړی چې له دار څخه مې راکوز کړی
 اود غیرت اومینی دشهیدانو ترڅنگ می ویده کړی یو ساعت وروسته
 شلیدلپو کالیو کی یوه زړه ښځه راښکاره شوه زورند مری ته چې راورسیده
 ودریده چیغی کړی او تتر یې واهه، ونی ته وختله او پری په خپلو غاښونو
 وشکاوه، جسد ځمکی ته راوغورځید، داسی لکه چې اویوته یوه ناولی توتو
 راوغورځی، ښځه له ونی راکوزه شوه اودهغو دو قبرونو ترڅنگ یې نوی قبر
 وکانده، جسد یې خښ کړ او تر خاورو وراچولو وروسته یې دوه لرگی راوړل،
 صلیب یې تری جوړ کړ اود قبر سر کی وتونبه، کله یې چی د تگ په نیت مخ
 وړاوه ما ودروله او تری ومی پوښتل:

« څه مصیبت دریاښی نازل شوی چې دیوه غله دخښولو په خاطر دلته
 راغلی.»

په اوبښکو د کو سترگو چې دزیات درد او ژړا څخه پرسیدلی وې زما خواته
 ولید او وی ویل:

« .... دازما سپیڅلی او گران مېړه دی، تر پرونه زما دغمونو ملگری او
 اولادونو غمخور و... دهغو اولادونو پلار چې مشر یې داو وکالو، کشر یې
 تیبی پوری دی او همدا اوس دلوری چیغی وهی..... داغل نه دی بزگردی او
 دکلیسا ځمکی قولبه کولی، ددی کار په بدل کی به پادری دومره ورکول چې
 دمانډام به وشول او سهار ته به یوه گولی مری هم نه پاتی کیده هغه ټوله
 ځوانی دکلیسا ځمکو کی تیره کړه، دخپلو وینو اومتیو په زور یې دکلیسا
 بڼونه شنه وساتل او حاصل ته یې برابر کړل خوددی درانه کار بدل او گټه ده ته
 داوه چې کله سپین ږیری شو دیر لږ کار به ستری کاوه، نو یو ناروغیو حملی
 پری وکړی او چې هغوی ولیدل کمزوری شوی له کلیسا یې وایسته «... څه!
 کلیسا اوس تاته ضرورت نلری، که زوی دی ځوان شو موږ ته یې راولیږه ستا

دنده به وروسپارو...» پادریانوته یې زیاتی زاری وکړی خوچې وی لیدل هغوی باندې اغیزه نه کوی زه یې ورولیږلم، ورغلم، دعیسی (ع) په نوم می قسم ورکړ او دترحم غوښته می تری وکړه، په پرښتو او دالله تعالی نیکو بنده گانو باندی می ورته قسم ورکړ خو هغوی نه پر موږ رحم وکړ، نه هم زموږ پر ماشومانو، مېړه می مجبور شو دمزدوری په نیت دښار خواته لاړشی، له هغه ځایه هم مایوسه راستون شو ځکه چې په ښکلو مانیو کی اوسیدونکو هم خدمت لپاره ځوانان په کار وکله چې دڅلورو خواو څخه مایوسه او ناامیده شو دخیرات ټولول یې پیل کړل خلکو هغه دخیرات قابل هم ونه باله هر یوه به همدا ویل «د تاپه شان تنبل او حرام خورته خیرات ورکول جائز ندی....»، یوه شپه بیا داسی راغله چې لوری او غریبی بیخی بی وسه کړو، ماشومانو دلوری له لاسه ځانونه په ځمکه وهل، تی خوری ماشوم به می تیونه رول خوچې شیدې به یې پکی پیدا نکړی بیا به یی وغ...وغ ژړل، ددی صحنی په لیدو زما داخوند رنګ بدل شو او دشیپې په چوپتیا کی یې دکلیسا هغی کوتی ته ځان وغورځاوه کومی کی چې پادری دشرابو او غلی ذخیری جوړی کړی وی، یوه پوری وړه یې په شا کړه او غوښتل یې راووځی چې پادری پاڅید او هغه یې ونیوه ښه یی وواهد او کنځلی یی ورته وکړی چې سهار شو پولیسو ته یې وسپاره او ورته وی ویل:

«.... داغل دی، دکلیسا دسرو زرو لوښی یی غلا کړی و» پولیسو ونیوه او امیر دخپل حکم له مخی په دار وځړاوه ترڅو تپوسان یې په غوښه خیتی مری کړی یواځی په دی گناه چې ده غوښتل هغی غلی باندی دماشومانو خپته مړه کړی کومه یې چې کلیسا کی دنو کړی په وخت راغونډه کړی وده غریبه ښځه لاړه، دهغی ماتی گودی خبری یو تصویر وگرځید او داسی هری خوا خور شو تابه وی چې دوریځو له چت سره هوا لوبی کوی.

زه دهمدی دریو قبرونو مینځ کی ولاړ وم، دهغه لمزیدونکی مجرم په شان،

چې د زړه درد يې خوله بنده کړی وی، له سترگو يې يو څاڅکی پر غمبوري راوڅاڅی اودهغه د ټولو جذبو ترجمان شی، ماڅه باندی فکر کول غوښتل خو ماغزه می ورته چمتو نشول، زه ولاړوم اود قبرونو له خاورو دمطلو ميت کړيکه پورته کيده لکه تنگيو کی خاص غږ وی..... او دخپل غږ رارسولو په خاطر می تر غوږو گرځی راگرځی..... غلی ودریدلی وم.... او ساره اسویلی می ایستل..... که زما دسارو اسویلو شغلی پر شاو خواو ونو لگیدی نو لږ زیدلی به وی، رینښی به يې غوڅی شوی وی، په حرکت به راغلی وی، په خپلو څانگو به يې دامیر اودهغه د پوځ مقابله کړی وی او په خپلو تنو سره به يې دکلیسا دیوالونه پر پادریانو راغورځولی وی، ودریدلی وم اولیدل می، زما لیدو سره هغوی باندی دشفقت او مهربانی خواږه اودغم او خپگان تريخواله وریده..... دیوه ځوان پر قبر چې دیوی کمزوری اوبی مرستی کوونکی پیغلی عزت يې وساته اوهغه يې دلیوانو له منگولو خلاصه کړه خو ددی شرافت او میرانی په بدل کی يې سر غوڅ شو پیغلی په دی خاطر توره پر قبر کی خښه کړه چې دظالم او جاهل حکومت په دوران کی دمیرانی دنتیجی انجام دیوه داستان په بڼه خلکو ته یادگار پاتی شی.....

دیوی ځوانی ښځی پر قبر، چې دجسمانی غوښتنو تر وینښتیا وړاندی، روحانی محبت اومینه يې خپله کړه اوسنگساره شوه، یواځی په دی خاطر چې زړه کی يې دمرگ تروخته دخپل مین دامانت ساتلو پرته هرڅه مسترد کړل، مین يې خاطر پر قبر دگلانو گیدي کښنوده چی ترمریني وړاندی هغو هستیو باندی رڼا يې واچوی، دکومو میني چې دی قوم ته سپیڅلتیا او امتیاز ورکړ، اومادیت ړانده او جهالت باندی اخته کړل..... دهغه غم خپلی غریب پر قبر چې په خپلو متو يې دکلیسا دځمکی او بنونو خدمت کړی و، سترې شوی و او پادری په دی خاطر ځواب ورکړ چې دامتی سترې شوی او دده په ځای له نورو قوی متو کار اخیست، مجبور شو او غوښتل يې

مزدوری و کړی او خپلو ماشومانو ته روزی وگټې خو چاله هغه کار اخیستل
 هم غوره ونه بلل، بیا یې ځان خیرات اخیستلو ته مجبور کړ خو دالله تعالی
 یوه بنده هم خیرات ورنکړ او چې له هری خوا مایوسه شو کوبښن یې وکړ
 دهغی غلی څخه چې دزړه په وینو یې را ټوله کړی وه یو څه ځان ته راوباسی،
 دکلیسا پادریانو ونيوه او امیر ددار تختی ته وخیجاوه، میرمنی ځکه پرقبر
 صلیب جوړ کړ چې دښی په چوپتیا کې ستوری دپادریانو پر ظلم شاهدان
 ونیسی.

لمز دشفق په پردو کې پټ شوی و داسی تابه وی چې دانسان دمصیبتونو په
 لیدو ستری شوی او زیاتو ظلمونو او تیرویو له هرڅه غورځولی، ماښام دتیارۍ
 او چوپتیا دیوه دروند څادر په شان راروان و، مادآسمان خواته ولیدل،
 دقبرونو اودهغوی داسرارو او رمزونو خواته می لاس پورته کړ او په لوړ غږ
 می وویل:

« ای زړورتیا او میرانی! داستا توره ده چې خاوره کی خښه شو! »

« ای مینۍ! داستا گل دی چې داور شغلو ځان سره رانغاړلی!! »

« او ای مسیح ناصری! داستا صلیب دی چې دښی تیارو پټ کړی!! ».

گلبدن

(۱۱)

لا په زانگو کی وه چی پلار یې له دی نړی سترگی پتی کړی او چی لس کلنه شوه د مور له مینې ډکی غیږی خخه محرومه شوه بی پلاره او موره گلبدن نور د یوه غریب بزگرد رحم تر سیوری لاندی ورخی تیرولی، دا بزگرد جنوبی لبنان د بنایسته غرونو لمن کی اوسیده.

پلار، «گلبدن» ته د چارمغزو او ولو مینځ کی د بوی کوتنی او نیک نوم پرته خه نه وپری ایښی د پلار تر مړینې وروسته د مورد مینې په اسره ژوندی وه خو چی مور هم د بیلتون خپیره ورکړه دلومړی ځل لپاره یې بیچارگی او ناتوانی حس کړه، اوس هغه یوه یتیمه او بی پلاره او موره «گلبدن» وه! د مور مړینې زړه کی داسی خلأ پیدا کړی وه چی کله هم نشوه ډکیدي، پراروا یې ورته داسی تپ لگولی و چی نشویې زغملی!، په دی پراخه نړی کی یواځی پاتی وه او ځان یې یو سرگردانه پردیسی باله! هره ورځ به یې غواگانې شنو سیمو ته بولی، په داسی بڼه، چی بنایسته پښی له بوتونو او طلا یې وینسته له ټیکری محروم و! غواگانې به شنو سیمو کی خریدی او دی به د مرغیو او ویالو سره نغمی بدرگه کولی! د غواگانو په مړیدو به خوشحالیده او چی پرگلانو

گدیونکی پرېری او گرځېدونکی بوراگان به يې ولېدل مسکي، مسکي په وه، تياره ماينام به د غواگانو سره بيرته راستنیده او د بل وخت ترسري دودې خوړلو وروسته به ویده وه، خواره بو س يې بستره او نازک اونرم لاس يې بالښت و، په ویده، ویده کيدو کی به دی فکر په مخه کړه «کاشکی!». ژوند يو ژور خوب وی چی نه ليدونکی خوب غو خولی او نه هم ويښتيا غلبه پری کولی شوی....!»

سهار وختی به يادار پاڅوله او په لړزيدلو لاسوبه بيا کارته روانه وه!
د غم او خپگان ورځی د زمانی په گرد او غبار کی خښی شوی، «گلبدن» د گلاب د بوتی په شان ځوانه شوه! په زړه کی يې د میني يوه چو په جذبه وتوکیده داسی عجيبه جذبه، چی په خپله هم ورسره نا آشنا وه، تا به وی چی د خپل ښایست څخه بی خبره ده!

مور د ښارونو په غالمغال کی ژوند کوو، د غرونو د لمنو او شنو سیمو د اوسیدونکو په باب څه باندی نه پوهیږو..... د ښاری ژوند په لاندی باندی کیدونکی غیږ کی پراته یو او د کلیوال ژوند د چوپتیا، سکون او ښکلا په اړه نه پوهیدل دا فسوسه ډکه دی! هغه کلیوال ژوند چی د گل فصل سره په موسکاوی او د گرمیو ورځو کی د محنت او عظمت سندری وایې، ژمی کی د آرامتیا غیږ کی ویده وی او د برسات موسم کی د امید سندری شونډو باندی لاندی باندی کوی! د فطرت سره مټ په مټ پرمخ ځی! رښتیا ده چی زموږ لمنی د جواهر و ډکی دی او له صندوقونو مو سره او سپین څاڅی خوتر کومه چی اطمینان، آرامیتا، دولت او قناعت پوری اړه لری دا یواځی کلیو کی د اوسیدونکو په برخه دی زموږ زړونه له آرامتیا او اروای له اطمینان خالی دی..... مور د گټو مریانو یو او هغوی د قناعت مجسمی! زموږ د ژوند له جام څخه ویره خپگان او حرص په څغیدو دی او د هغوی د ژوند جام د آرامتیا له خوښیو ډک، مور د دوکی او فریب مریان او د حرص او هوس په منگولو

کی نښتی یو.... او هغوی د اخلاص، صداقت او بی نیازی څلی دی! دروغ
زموږ بادار دی، او رښتیا د هغوی رب النوع!

«گلبدن» شپاړس کلنه شوی وه، د یوی چینی تر څنگ د زیږو پانو لیدوکی
دویه وه، د هوا شرار یې اوریده چی د ونو او څانگو به داسی تیریده لکه څنگه
چی مرگ زموږ له سرونو تیریږی، هغه مړاوی گل ته یې لیدل چی له ژوند څخه
محروم شوی و خو تخم یې د ځمکی غیر کی پټ و او نوی ژوند ته سترگی په
لار! گلاتو او بوټوته یې لیدل او د گرمی د غم دک بیلتون احساس یې زړه
تخناوه، ناڅاپی یې د آس د پښو غږ واورید، ټکان یې و خور او چی مخ یې
واړاوه، لیدل یې یو په آس سپورددی خواته ورو، ورو راروان دی، په څیره کی
یې د اطمینان نڅښی وی، «گلبدن» باندی سلام و اچاوه او وی ویل:

«مالاره غلطه کړی مرسته راسره کولی شی؟

پاڅیده، داسی تابه وی یو کړه څانگه سمه شوه، ځواب یې ورکړ: «ماته
پخپله د ساحل لار نه ده معلومه، انتظار وکړه، خپل بادار څخه پوښتم او زړه
راشم...»

په مشکل یې دا خبری وکړی او دی خبرو یې په ښایست کی یو نوی رنگ ور
زیات کړ چی د تگ اراده یې وکړه په لاره تلونکی پردیسی ودروله، ځوانی یې
په رگونو کی موجونه وهل او سترگی داسی ځلیدی چی هغه حالت نشی
بیانیدی.... «گلبدن» ته یې وویل:

«نه..... نه..... تکلیف مه کوه!.....»

«گلبدن» یې په غږ کی داسی قوت احساس کړ چی حیرانه یې کړه چیرته چی
ولاړه وه همالته دریدلی پاتی شوه..... له حیاً دکی وریځی پورته کړی،
پردیسی ته یې ورو لیدل او بیرته یې سترگی ټیټی کړی.... هغه سترگی پکی
څښی کړی وی... داسی ورو لیدل چی د شوق او پوښتنو نڅښی پکی له ورایه
ښکاریدی! موسکی وخو «گلبدن» ددی موسکا پر معنی نه پوهیده...

بریندو، نازکو او نرمو پنبو او پخنی سره کړی رخسارته یې غبرو، ښایسته
متو، سپینی غاړې او ځلیدونکو وینتو ته یې حیران و... «گلبدن» د شرم
او حیا څخه غلې دریدلې وه نه یې حرکت کولی شو نه خبرې!
په دې ماښام غواځانې یواځې بیرته راستنې شوی، بادارد «گلبدن» ورکیدو
چورتی کړی و، په پټه یې سیمه وپلټله، په کړیکو یې راوبللله خو د
«گلبدن» پټه ونه لگیده! میرمن یې هم ټوله شپه وژړیده او سهار یې خپل
ځاوند ته دا وپرونکی خوب بیان کړ، شپې می چې سترگی پټې شوی و می
لیدل چې «گلبدن» د یوه وحشی ځناور منگولو کی دی، ځناور یې خوری او دا
یو شیبی کی هم په ژړاوی اواز خندا.

(۲)

د (۱۹۰۰ع) خبره ده، د منی ورځی وی، ما د رخصتی ورځی شمالی لبنان
کی تیری کړی او بیرته بیروت ته راستون شوم، د پوهنتون تر پیل کیدو یوه
اونی وړاندې د خپلو ملگرو سره وگرځیدم او د آزادې له هغې خوښی مو خوند
واخیست چې ځوانی کی مینه ورسره کیږی، ... خو هغه ساعت به کله
راشی چې فطرت مولا رښود. انسانیت مو مقدس کتاب، او ژوند مو ښوونځی
وگرځی... ماته ووايې کله به هم زما دا هیله د خوښی مخ وگوری...!! د
ځوانی د خوښی د ک مقصدونه به کله پوره شی...؟ یقین کوی چې دا گری به
راورسیږی...؟ خو زمور د روحانی ارتقا تگ ډیر سست دی ځکه دی چې
وايم ځوانی به کله هم خپلو مقصدونو سره هم غبري نشی!

یوه ورځ د بیروت گڼی گونی بازار کی گرځیدم، یو پنځه کلن ماشوم می ولید
چې ډیره ښایسته گلان یې خرڅول، ماشوم ما باندې ډیر ښه ولگید او چې
ماته یې وویل «محترمه! لږ گلان خو واخله...؟» دی غیر د ځان خواته کش
کړم داسی راته ښکاره شوه چې دا غبر می کله اوریدلی، لهجه یې داسی وه،
چې اروا یې ډیره ستړی شوی، متی نری او کمزوری وی او تنکی بدن یې د

گلاتو پر غولی داسی خورو تابه وی چی د مر اوی گلاب تنکی خانگی وی! له هغه می خو گلان واخیستل، اصل کی می خبری ورسره غوښتی تر خو ژوند باندی ځان پوه کړم، محسوسه می کړه چی زړه یې داسی ستيج دی چی د ژوندنه ختمیدونکی درامه پری پیل کیږی، زما نرمو او اغیزناکو خبرو د هغه وار خطایې لری کړه، ځان یې محفوظ وباله او مسکی شو، هغه د فقیرانو د هغه کاروان یو کس و چی هره ورځ ترڅی خبری اوری او خورو او مینه ناکو خبرو سره نا آشناوی! نوم می تری وپوښته نوم یې «فواد» وښوده او چی ومی پوښتل د مور نوم دی څه دی؟ ځواب یې راکړ:

«گلبدن»

او د پلاره پر نوم غلی شو! خبری کی خپگان راڅرگند شو، داسی ښکاریده چی له دی نوم او ټکی سره نا آشنا دی، تری ومی پوښتل:

«مور دی چیرته دی؟»

هغه وویل:

«مور می کور کی ده خو ناروغه....»

ناڅاپی «گلبدن» راپه زړه شوه، هغه «گلبدن»، چی د درده ډکه کیسه یې ماله یوه کلیوال څخه اوریدلی وه، هغه «گلبدن» چی تر پرونه د یوی آزادی مرغی په شان الوته خونن د ژوند په قفس کی د مرگ انتظار کوی....، هغه «گلبدن» چی تر پرونه د ژوند خانگه کی د ښایسته گلاب په شان وه او نن د مر اوی گلاب په شان ډیران کی لویدلی، «فواد» ته مې وویل، ما خپلی مور ته بوڅه زه له هغی سره لیدل غواړم، ورو شانی مخکی روان شو، ماشاته ورپسی حرکت وکړ، له داسی تنگو او ناولیو کو څو تیر شو چی ټوله فضا یې ناولی بوی نیولی وه، د هغو کورونو له څنگ څخه تیر شو چی مینغ کی د رسوایی او گناه غبرونه چور لیدل.... د «فواد» شاته روان وم، د هغه جرئت ته مې شاباسی ورکاوه چی هره ورځ له گناه ډکو او د جرمونو زیونکو کو څو کی

تیریری... هغه له گناه ډک او جرمونو زیرونکی ښار چی خلک یې «د ماښام ناوی» او «تاج گوهر سلطان» په نومونو یا دوی، یوه زاړه کورته ورسیدو، «فواد» وویل داد هغی کوردی، زړه باندی می تیره کښوده او هغه پسی شاته کورته ورد ننه شوم، ساه می نشوه اخیستلی، کوته تیاری کی ډوبه وه، هوا بیخی پکی نه چلیده، یوه کونج کی مات کټ باندی «گلبدن» غزیدلی وه، سترگی پټی وی، مخ یې د دیوال خواته وداسی ښکاریده چی د ښار له ظلم او ستم څخه په تنگه شوی، «فواد» یې ورو پر مه لاس کښود، په ډیر مشکل یې وویل:

«موری! دا محترم ستالیدوته راغلی...»

«گلبدن» مخ رواړاوه، په درد او خپګانه ډک غږ یې وویل:

«دلته د څه لپاره راغلی یې؟ څه غواړی؟ زما د ماشوم په شان پاتی قوت او ژوند څخه د خوند اخیستلو تمه لری...؟ مهربانی وکړه له دی ځایه لاړشه، بازار له رنډیو ډک دی، د زړه اور بل چیرته سوړ کړه! زه ختمه شوی یم وجود می مات، مات او اروا می ستړی شوی، ماته اروا می د مرګ پر لاسونو خرڅه شوی..... د زړه حرارت می مړ شوی، بل چیرته دی قسمت وازمویه.... بل وجود واخله او کومه بله اروا د گناه په شرابو مړه کړه...! مهربانی وکړه بیرته لاړشه! دا ځای ستا شان سره نه ښایي.....»

د «گلبدن» له درده ډکو خبرو د هغی د غمه ډک داستان تکمیل کړ ماورته وویل: «گلبدن! غلط پوهیدلی یې، زه د اخیستونکی په حیث نه، د یوه ملګری په توګه راغلی یم، ستا په شان زه هم غم ځپلی یم! زما زړه هم دردیدلی، ستا ګاونډی یم، د لبنان مقدسولو تر څنګ می کور و، د هماغه ښایسته سیمی اوسیدونکی یم، چیرته چی تا ماشومتوب تیر کړی، ځوانی ته دی ګام واخیست! گلبدن! مه ویریره، زه ستا ملګری او غمخور یم!»

زما په خبرو یې یقین وکړ او وی منله رښتیا یوه دردمند زړه سره د هغی

مخکی ولاړیم، په ډډ شوه او کیناسته..... داسی چی یو تازه خانګه تڼو
توپان سره مخ شوی وی! مخ یې لاسونو باندی پټ کړ لکه چی د تیرو ورځو له
یادونو په تیښته وه هغه یادونه چی یادول یې ورته ترخه وه.....! په قوت
خوا امید څخه تشه لهجه یې خبری پیل کړی:

« که رښتیا د یوه غمخور په حیث راغلی یې، الله تعالی دی اجر درکړی! خو
بیا هم در څخه غواړم مهربانی وکړه له دی ځایه لاړشه! ددی ځای موجودیت
به دی د نورو په وړاندی ذلیل او رسوا کړی! که دلته دی څوک وگوری پوه شه
چی بدنمای به دی د هوا سره جوخته خوره شی او تر ژونده به له هغی بدنمای
خلاص نشی! ستا دردمند او له رحمه ډک زړه زما سپیڅلتیا بیرته نشی
راگرځولی، که زر ځله همدردی وکړی، ستا همدردی زما له گناه ډک وجود
نشی پاک کولی، ستا زړه سوی زما داروا تپونه نشی جوړولی... ستا قوت
او متی ماد مرګ له منگولو نشی ژغورلی، زه د هغه جذامی په شان یم چی
هدیره کی ناست وی، زما خواته مه راځه، کنه نو ټولنه به دی ذلیل او رسوا
کړی، دلته راتګ نه بڅښیدونکی گناه ده، ددی په بدل کی به د ټولنی ټول
حقوق درڅخه واخلی او چاته به مخ نشی ښودلی! څه! بیرته لاړشه، او چیرته
چی زما ماشومتوب او ځوانی تیره شوی هلته می نوم په خوله وانځلی، که
زما په اړه چا درڅخه وپوښتل ورته ووايه «گلبدن» مړه شوی...! »

د زوی لاس یې ښکل کړ او په لمړیدلو شونډو یې وویل:

« زمانه به زما زوی ته په کرکه گوری او خلک به وایي چی داد گناه میوه د
«گلبدن» زوی دی، هغه رنډی وه! ډیر خلک به د هغه په اړه دا خبری وکړی،
په دی خاطر چی له لیدلو محروم دی، څه لیدلی نشی.... په سرو نو کی ماغزه
نه، تیږی دی، نه پوهیږی، چی مور په سپیڅلو او درده ډکو او ښکو سره
پریمنځلی او د بدبختی کفاره یې ادا کړی، زه مړه کیږم او د کوڅی په
ماشومانو کی به دی یتیم پریږدم، په دی بد ژوند کی به هغه یواځی پاتی شی،

داسی څه راسره نشته چی ورته پریردم او په ابدی خوب ویده شم! هو! یو له غمه ډک یاد چی د ویرونکی پنیمانتیا په بڼه به ترسترگو کیږی.... که دی بزدل او کم همته و، زمانه به یې تر پښو لاندی کړی او که زړور او انصاف کونکی وی ژوند به یې وصف کی ترانی لولی، که ژوند ورسره ملگرتیا وکړه او ځوان شو، الله تعالی به د هغه ناپاک کس پر خلاف ورسره مرسته وکړی چی دی او دده مور یې د ذلت په دی سوری کی غورځولی... او که زر مړشی، د مرگ وروسته ژوند کی به ما خپل انتظار کی وگوری، چیرته چی هری خوا نور او راحت وی...؟

غلی شوه، ما ورته وویل:

« گلبدن! سمه ده چی هدیری کی ناسته یې، خو په جذام نه یې اخته! وخت د رذیلاتو منگولوته سپارلی یې، خو رذیله نه یې، منم چی ستا وجود ککر او ناولی شوی خود وجود ناولتیا د اروا سپخلتیا ته نشی ورننوتلی لکه څنگه چی سر په سر واوره ژوندی تخم نشی له مینځه وړلی، گلبدن! د شک پرته چی مظلومه یې، او ظالم هغه رذیل دی که په نسلی اعتبار لوړ وی خو اخلاقی حیثیت یې ډیر کمزوری او پست دی، ته مظلومه یې او د انسان لپاره مظلومیت تر ظالم کیدو ښه دی!

گلبدن! هغه گل یې، چی د انسان په بڼه یوه حیوان خراب کړی یې، خود ویری خبر نه ده ستا خوشبوی چی د کونډو د کړیکو او محتاجو د اسویلو سره د آسمان خواته ځی د رحمت او انصاف سرچینه ده.... صبر وکړه گلبدن! خراب کړای شوی گل یې، تر پښو لاندی کونکی پښه نه.....؟»

هغه غوره، زما د تسکینه ډکو خبرو یې زیره خیره روښانه کړه لکه څنگه چی د غروب په وخت کی د لمر وړانگی ورینځی روښانوی، اشاره یې وکړه چی تر څنگ یې کینم، پر کټ کیناستم، سترگی می پکی خښی کړی وی او د هغی د مړ او شوی اروا اسرار می معلومول.... هغه وجود ته څیروم، روښانه وه

چی د فنا شیبی رارسیدلی وی.... د هغی ځوانی او مظلومی ښځی زیری
څیری ته می کتل چی د فنا کیدو د پل غږ یې ما اوریده، چوپتیا وروسته یې
خپل ټول قوت راغونډ کړ او خبری پیل کړی، په داسی ښه چې اوبښکو یې د
ژبی سره جوخت خبری کولی او قوت یې د اسویلو سره ختمیده:

«زه مظلومه یم.... هو!.... هغه ځناور څیرلی یم چی هر انسان کی پټ
دی، تر پښو لاندی شوی گل یم، د چینی تر څنگ ناسته وم چی یو پردیسی په
آس سپور راغی، په خاص مهربانی یې مخاطب کړم او دا راز یې راته ووايه
چی د یره ښایسته یې، مینه در سره کوم او تر مرگه به می مینه ژوندی وی، ویل
یې ځنگل له وحشیانو د ک دی او دا سیمه د ځناورو ځای، ما باندی راتپت
شو، سینی ته یې جوخته کړم او مینه یې راسره وکړه! تردی وخته زه د ښکلولو
خوند باندی نه پوهیدم ځکه بی پلار او مور ه جینی وم، د ښکلولو خوند له ځانه
پردی کړم، اس باندی سپره کړم او یوه گوښی کور ته یې بوتلم.... ډول، ډول
سوغاتونه یې راته راوړل، د ورېښمو کالی، خوشبوی، خوره ډوډی او اصل
شراب، هر څه یې کول او غوښتل یې د گناه د ک حرکتونه پټ کړی... خپلی
بدی غوښتنی او بدی هیلې به یې هغو شرابو کی پټولی چی گښنیو باندی
خواړه کړی و! او چی د هغه نفسی غوښتنی مې پوره کړی، پریی ښودم، زما په
نس کی یې یوه بلیدونکی شعله پرېښوده او ورک شو، چی رانغی، دی د
بدنامی د ک ځای ته راغلم.... اف!.... څو ځلی می وغوښتل مری کی
پری واچوم او د ذلته د ک ژوند څخه ځان خلاص کړم! خو هر ځل زما لاس نیول
شوی.... په دی خاطر چی زه یواځی نه وم، په ژوند کی می د زده ټوټه هم
شریکه وه خو اوس هغه شیبی رارسیدلی د کومو چی د څو ورځو راهیسی ما
انتظار کاوه، مهربان ملگری مې رارسیدلی.... داجل فرشته! تر اوږده
بیلتون وروسته راغلی او ماله ځان سره بیایې.... اوس به په اطمینان او
آرامتیا سره ویده شم.... زما دا خوب به څوک خراب نکړای شی....»

اوږده چوپتیا خوره شوه! ما د هغې خیرې ته خیر، خیر کتل ... د هغې پر خیرې د فنا سیوری تیریده او زر تر خاورو لاندې کیدونکې وه! تر اوږدې چوپتیا وروسته «گلبدن» سترگی وغږولی او وروشانې وویل:

«ای پته انصاف کونکيه! ته زما د ماتي گودي اروا کړيکه او تپي زړه چيغې اوږي، له تا څخه، هو! يواځي له تا څخه غواړم چي خپل دی حقیر مخلوق باندی رحم وکړه! له تا غواړم ښي لاس باندی زما د زړه توتي سره مرسته وکړه او کين لاس باندی مې د اروا سوغات ومنه!

ای د آسمانانو مالکه! ستا نوم تل سپیڅلی دی، ستا د اجل فرشته راغلی... ستا قانون، لکه څنگه چي آسمان باندی چلیږي په هماغه شان ځمکي باندی هم حاکم دی! یاربه! زما گناوی ويخښه، خطاوی می معاف کړه، ما گنهکاری ته د بخښني لمن کی ځای را کړه.....! په دی خاطر چي غفور او رحيم يې!!»
د «گلبدن» په وجود کی لږزه پیدا شوه، په شونډو يې ورواسویلی وایست خیرې کی زیر واله خور شو..... اروا يې د اجل فرشتی سره پرواز وکړه! او سترگی نه احساسیدونکي شی کی خښی پاتی شوی!

سهار د «گلبدن» جسد یوه لرگین تابوت کی کیښودل شو، فقیرانو په ولو یوړ او د ښار څخه لری یوه پراخ ډگر کی خاورو ته وسپاره..... مذهبی مشرانو د جنازی لمونځ کولو څخه ډډه وکړه او خلکو اجازه ورنکړه چي مړی هدیري کی خاورو ته وسپاري، لوی او پراخ ډگر کی څوک د هغې جنازی سره نه وو... د هغې د زوی او یوه ځوان پرته، هغه ځوان چي د ژوند مصیبتونو د همدردی او مرستی سبق وربښودلی و!

د ناوې پالنگ *

ناوې او شاه له ډولې راکوز شول، مخکې او شاته ورپسې د سندرو زمزمه کونکې وراځي؟ شا او خوا ځوانانو مستې کوله او پيغلو د خوښې سندري ويلې، وراځي د شاه کورته ورسېده، کور په گران بيه غاليو او گروپونو بڼايسته او خوش بويه شوی و، شاه پر يوه جگ تخت کيناست، او ميلمانه په بڅملې کوچونو او له ورينمو جوړو شو چوکيو، کوټه له ميلمنو ډکه شوه، مريانو د شرابو صراحی راوړه فضا د شرابو د جامونو په گړنگهار او خوړو سندرو سره شاعرانه شوه، د نشاط او خوښې ډلگۍ راغلي او په جادويې نغمو سره يې محفل يې خوده کړ، د ساز او سروره ډک غږونه، د خلکو د ژورو اسويلو، او ډولکيو د تېلو غږ سره يو ځای کيده او د خلکو سيني گرمولې، تنکي پيغلې د نڅا لپاره پاڅيدې، د غږ د ټيټ او جگ کيدو سره د هغوی وجود داسې خورېده لکه د سهار ملايم شمال سره تنکي څانگې خوريزې، چې تاوېه شوی زری لمنو به يې داسې څپې پيدا کړې تاوېه وی د سپوږمۍ وړانگې د سپينو وريځو سره لوبې کوي، سترگې څښې شوی او سرونه پښوکی ورته ولويدل، د آزادو ځوانانو اروا وی ورسره غاړه غږی وی او د هوسه ډکوبو -

---

* دا د شمالی لبنان يوه ريښتيني پيښه ده چې دنولسمې پېړۍ په وروستيو کې پيښه شوی، ماته دا کيسه د سيمې يوې محترې ښځې کړې چې پخپله ددی کيسې لويغاړی وه (جبران)

ډاگانو زړونه چاودیدل، د جامونو لاس په لاس کیدل لاگړندی شول، شرابیانو
 خپلی هیلې او غوښتنې شرابو کې ډوبې کړې، شور او غالمغال زیات شو،
 فکر او سوچ والوت، آزادی او بې باکي خپل توغ ودراره ما غزه له کاره
 ولویدل، زړونه بې کراره شول او ټول ماحول داسې شو لکه یو مات رباب، چي
 تارونه یې کوم نا آشنا لاس په زوره وهلو سره شکولی وی او داسې نغمې تری
 پیدا کیږي چي هغو کی آهنگ هم وی او بې آهنگي هم، یوی خوا یوه مست
 ښایسته پیغلې سره د مینې راز بیانواوه او بل خوا یوه ځوان د خپلې مینې
 خوږی اوزره ورونکی خبری یوه، یوه ذهن کی تازه کولی، یوی خوا پاخه
 شرابی په یوه جام پسی بل جام په سر اړاوه او د سندرخاړو څخه یې د هغو
 سندرو بیا اورولو غوښتنه کوله چي دده د ځوانی ترجمانی وی، بل خوا یوی
 پیغلې هغه کس باندی ټکونه کول چي ددی پرته یې د هری ښځی خواته په
 مینه کتل، په یوه کونج کی د پاخه عمر یوی ښځی د موسکا ډکو لیدو سره
 پیغلې څارلی، تر څو خپل کشری زوی ته کومه ښه ناوی غوره کړی، هلته
 دورسی ترڅنگ یوه واده شوی ښځه ناسته وه چي د خاوند بې هوشي او بې
 خبری، ملگری سره د ناستی موقع ورکړی وه، ټول محفل د شرابو او غزلو
 سمندر کی ډوب و عیاشانو ځانونه د مستیو موجونو ته سپارلی و او د نن او
 سبا غم پرته مستیو کی ورک و، مستی جریان درلود او ښایسته ناوی د
 مستیو دی محفل ته په غمه ډکو سترگو داسی لیدل لکه یو خپه بندی چي د
 بندیځانی تیاره د یوالوته گوری، شیبه په شیبه یې سترگی هغه خواته
 اوښتی چیرته چي یو شل کلن ځوان ددی مستیو څخه بې نیازه ناست و، د
 هغی ټپي مرغی په شان چي له خپل څخه جلا شوی وی او یواځی ناسته
 وی..... لاسونو باندی ټټر وډباوه تابه وی چي نا کراره زړه کراروی... کوټی
 کی نه احساسیدونکی شی کی سترگی خښی کړی وی، تابه وی چي روح یې

له تن څخه جلا شوی او فضا کی د تیارو شا او خوا گرځی راگرځی، شپه پخه شوه، ټول مجلس شور او زور په مخه کړ، ماغزه د خمار په منگولو کی داسی گیر شول چی ژبی گونگی شوی، شاه.... زور او بد شکله انسان، د نشی په حال کی پا خید او میلمنو باندی وگرځید، له دی موقع نه په استفادی سره ناوی یوه پیغله په اشاری راویلله، هغه راغله او ددی ترڅنگ کیناسته ناوی په ویری څلورو خواو ته ولیدل داسی لکه چی کوم مهم راز هغی ته وایي پیغلی ته لاورنیدی شومه او وروشانۍ هغی ته وویل:

«په ملگریا قسم درکوم ای خوری ملگری! له ماشوتوب څخه زما او ستا زړونه سره نږدی و، په هغه څه سوگند درکوم! چی تاته ډیر گران دی، هغو رازونو باندی سوگند درکوم چی ستا په سینه کی پراته دی، په هغی مینی سوگند درکوم، چی زما اوستا دواړو اروای ښکل کړی او هغه یې یوه وړانگه گرځولی، د زړه په آرامتیا او درد سوگند درکوم، همدا اوس سلیم ته ورشه او ورته ووايه چی په پټه بڼه ته لارشی او د ولو ترڅنگ زما انتظار وکړی، «سوسان» هغه ته زاری وکړه، تردی چی اقرار وکړی، تیری ورځی ورپه زړه کړه، د مینی خبری ورته وکړه، ورته ووايه هغه یوه بد نصیبه دی، یوه بد قسمته دی او مخکی تردی چی تیار یې ځان سره و نغاری، غواړی ستا په وړاندی ټټر خیری کړی او ته یې وگوری، ورته ووايه له زیات غم څخه د مرگ په منگولو کی دی او مخکی تردی چی ددو زخ شغلی غیږ کی ونیسی غواړی ستا د سترگو په نور زړه سور کړی، ورته ووايه غلط شوی او غواړی ستا په وړاندی خپلو گناه باندی اقرار وکړی او له تا بهڅښنه وغواړی څه سوسان! زر لاره شه، زما په خاطر له سلیم څخه و غواړه!! ورته ووايه د هغو خنزیرانو له ساتونکو مه ویریره!! شرابو د هغوی پر غوړونو او سترگو پرده غوړولی.»

سوسان د ناوی له څنگ څخه پاڅیده د سلیم ترڅنگ کیناسته او ورو یې په

غور کی ورته د مینې پیغام ورساوه، د سوسان په خیره کی د مینې او اخلاص تخنښی ښکاره وی، سلیم سر خو ځاوه او د هغې خبرې اوریدی کله چی د هغې خبرې خلاصی شوی سلیم د هغې خواته ولیدل، د هغه تیری په شان چی د اوبو څخه ډکه پیاله وگوری او دنده رسیدو څخه یې زړه وسولیری، په درانه غیر چی دځمکی له تل څخه راوتلی ښکاریده هغه ځواب ورکړ:

«ښه! زه ښه ته ځم او دلولو ونو ترڅنگ به هغې ته منتظروم»

پاشید او د ښه خواته روان شو، لږ وروسته ناوی هم پاخیده، او سلیم پسی، د نشي په مخه کړو نارینه. او مستیو کی ډیو ښځو تر شا ورو ووتله، ښه ته ورسیده، شپې تور څادر غوړولی و، خپل تگ یې گړندی کړ، او خوځلی شاته ولیدل، د هغه ناکاره هوسی په شان، چی د ښکاری څخه ویریدلی وی او د خپل ځای خواته په منډه وی، دلولو دونو خواته روانه وه، هلته سلیم ته منتظرو، چی ځان یې د مینې ترڅنگ ولید، ورجوخته شوه لاسونه یې د هغه غاړې ته ورواچول او خبرې پیل کړی، په کومی چټکی سره یې چی خبرې له خولې وتی په هماغه چټکی یې اوبښکی له سترگو څخیدی:

«واورده! زما گرانه، په غورواورده! زه په خپلی ناپوهی او زرگام اخیستلو خپه یم، تردی چی پښیمان تیا زما ځیگر ټوټه، ټوټه کړ، سلیمه زه تا .... هو! زه یواځی تا غواړم او تر عمر به تا غواړم، خلکو زده وغولولم چی تازه هیره کړی یم او بل چا سره مینه کوی، سلیمه! خلکو ماته زیاتی خبرې کړی. په خپلو ژبو یې زما زړه په زهرو ککړ کړ، په نوکانو یې زما ټټر وکنده او په دروغو یې زما اروا تسخیر کړه یوه شریف! ماته وویل:

ته ماته په کرکه گوزی، پرینودلی دی یم او بل چا سره دی اړیکی پیدا کړی، پرما یې د مصیبتونو غرا ا مبار کړ، زه یې تیر ایستلم چی د هغه یوه خپل سره واده وکړم، دو که شوم! او ورسره راضی شوم خو سلیمه! زما منیره ستا پر ته بل

خوک نه دی او اوس، همدا اوس زما له سترگو پرده ایسته شوی د هغه کور
 خڅه راتښتیدلی یم، تا ته راغلی یم او اراده می کړی چی بیا کله هم
 ورونگرځم، ستا ترڅنگ راغلی یم چی خپل غیږکی دی جذب کړم په نړی کی
 داسی قوت نشته چی بیرته مې د هغه کس تر څنگ کینوی کوم چی دکرکی
 په عالم کی زما خاوند گرځیدلی و، سلیمه! ما هغه شاه پرېښودلی او تاته
 راغلی یم، هغه گلان می پرېښودلی او راغلی یم د کومو چی پادری امیل جوړ
 کړ او زما غاړه کی وچاوه هغه قانون می پرېښودلی او راغلی یم چی رسم او
 رواج یې زما پښو ته زولنی اچولی هو! دا ټول ما هغه کورکی پرېښودل چیرته
 چی مستی او بی خودی ځای نیولی دلته په دی خاطر راغلی یم چی تا سره
 چیرته لری.... ډیر لری.... لارشم د نړی هغی خواته لاړشو، د پیریانو کلی
 ته لاړشو، د مرگ منگولو ته ځان و سپارو، راشه سلیمه! د شپې په چوپتیا
 کی له دی ځایه وتښتو، راشه! سمندرته ځان ورسوو داسی یوی کښتی کې
 کینو چی یوی نامعلومی سیمی ته مو ورسوی، سلیمه! زر کوډه! باید ډیر ژر د
 دښمنانو له سیمی ځان وباسو!!! وگوره سلیمه!! دا د طلا کښتی، دا گران بیه
 غاړکی او گوتی اودا ښه جواهرات، زمونږ دراتلونکی ژوند تضمین کوونکی
 دی چی دا خرڅ کړو د خانانو په شان ژوند پری کولی شو..... اف الله
 ..... سلیمه! خبری ولی نه کوی؟ زما خواته ولی نه گوری؟ ما سره مینه
 ولی نه کوی؟

زما دزړه کړیکه اوری..... ستا یقین نه راځی چی ما خپل خاوند، مور او
 پلار پرېښودل او دواډه په کالیو کی راتښتیدلی یم؟ سلیمه؟ سلیمه خبری
 وکړه!! راشه زر کوډه!! دا شیبی د الماسو له توتوزیاتی قیمتی او د شاهي تاج
 خڅه زیاتی گران بیه دی!!!».

ناوی خبری کولی، د هغی په غږ کی یوه نغمه وه، د ژوند له خوږو زیاتو خوږو،

د مرگ له تر خوزياته ترڅه او د موجونو له شور څخه زياته ژوره، داسې نغمه چې يأس او اميد، خوند اوالم، آرامتيا او تکليف او د هغو جذبو او ميلانونو مينځ کې يې حرکت کاوه کوم چې د بشخې په سينې کې پټ وي، خو ځوان آرام ولاړ و او دا هر څه يې اوريدل د هغه په زړه کې د ناموس او مينې جگړه وه.... مينه، چې ستونزې آسانوې او تياري رڼا کوي او ناموس چې انسانان له غوښتنو او هيلو منعه کوي د لږ ځنډ وروسته، چې د چوپتيا او ويرې له وجې هغه وخت ته ورته و کوم کې چې قومونه د عروج او زوال مينځ کې زړه نازړه گام ږدي، ځوان سر پورته کړ، شرافت پر مينه غالب شوی و، «سليم» په انتظار او ويرې په مخه کړې پيغلې کې سترگې ځينې کړې او په نرمه لهجه يې وويل:

«څه! خپل خاوند کور آباد کړه!! د الله تعالى خوښه به همدا وه، ټول خوبونه ويښتيا په ابو لاهو کړل.... ژر څه او د خوښيو غيږ کې ویده شه! داسې نه شی پهره دار تا وگوري او نړۍ بيا ووايي چې دواډه په شپه دی د خاوند امانت کې خيانت وکړ، داسې لکه څنگه چې دی د بيلتون په دوران کې خپل مين سره کړی و».

ناوې ولړزیده او داسې ناکراره شوه لکه څنگه چې د گلداني گل د باد تندې څپې سره مړاوی شي په درده د ک غړيې وويل: «تر هغې چې زما وجود کې ساه وي هغه کور ته بيرته نه ستښيرم له کومه ځايه چې زه د تل لپاره راوتلی يم ما هغه کور... د هغه کور هر څه.... داسې پرېښودلی لکه څنگه چې يو پردیسی هغه ځای پرېږدي کوم کې چې د پردیسی توب ورځې په يواځې ځان او بېچارگي سره تيري کړی وی سليمه! ماته دوکه بازه او خيانت کاره مه وایه ځکه مينه، چې زما او ستا اروای يوه بل کې جذب کړی د کليسا د پادري څخه زياته قوی ده، راشه! لاسونه ستا غاړې ته داسې در واچوم چې هيڅ قوت يې راايسته نکړی شي تا داسې ځان ته راجوخت کړم چې مرگ مو هم له يوه بل څخه جلا نکړای شي!».

خوان په ډیر مشکل د هغی لاسونو له خپلی غاړی ایسته کړل، په کرکه او حقارت په دکه لهجه یی وویل:

«لری شه! ما هیره کړی یې هو! ما هیره کړی یې او له تا کرکه کوم! خلکو درواغ نه دی ویلی بل چا باندی مین شوی یم وادی وریدل! څه درته وایم؟ درته وایم هیره کړی مې یی، تردی چی ما ستا وجود هم هیر کړی، له تا کرکه کوم، دومره چی د تاله شکل څخه هم بیزاره شوی یم پورته شه! ما پریرده چی خپله لارونیسیم! بیرته خپل خاوند ته ورشه او د هغه با وفا میرمن وگرځه!!»

ناوی په درده ډک غږ وویل:

«نه، نه! ستا پر خبرو یقین نشم کولی! له ماسره مینه کوی، ستا په سترگو کی مې د مینې معنی موندلی او چی درته گورم خپل مین ته گورم، له ماسره مینه کړی! مینه کوی!! مینه کوی!!! بلکل داسی لکه څنگه یې چی زه له تاسره کوم، ته هغه کور یادوی زه له دی ځایه او ستا له غیبرې پرته هیڅ چاته نه ورځم، دا مې پخه اراده ده، د همدی لپاره راغلی یم چی له تاسره کومی نامعلومی سیمی خواته لاړشم یا ماسره لاړشه او یا لاس پورته کړه او ماوژنه»

خوان د مخکی څخه په لوړ غږ وویل:

«ما پریرده کنه نوزه به هغه میلمانه راتول کړم چی ستا د واده په خوشحالی کی د گډون لپاره رابلل شوی، هغوی ته به دا د ذلته دکه منظر وښیم، یواځی دا نه زه به د لته هغه ښځه هم راوغواړم چی زما د زړه ملکه ده، هغه به تا پوری وځاندي، خپل بریالیتوب باندی به خوشحاله شی او ستا پرماتې به ملنډی ووهی.»

لاس یی راکش کړ او هغه یی تیل وهله، ناوی وارخطا شوه، سترگو کی ځلا پیدا شوه او مینه، هیلې او کړیکې په غضب بدلی شوی د هغی غصی په ډول چی ماشوم یی په مخه کړی وی یا د هغه سمندر په ډول چی څپې یې توبائی

شی چیغه بی کره:

«خوک به وی چی ترما وروسته ستا په مینی سوکاله شی؟ زما د زړه پرته به
خوک وی چی ستا له ښکلولو خوښی لاس ته راوړی؟

وروی توره له تخرگه راوايستله او د برق په شان یی یو شرمک سره د هغه په
سینه کی خښه کړه، راولوید داسی لکه د اور له لمبی سره چی سپرغی رالویږی،
ناوی پری ورتپته شوه له توری د وینو خاخکی خڅیدل، سلیم د مرگ په
سیوری کی سترگی پرانیستی، شونډو کی حرکت پیدا شو، وروشانې ساه
واخیسته او وی ویل:

«زما مینی! اوس زما تر څنگ راشه! زما لیلی! زما تر څنگ راشه!! ما کله هم
مه پریرده ژوند له مرگ څخه او مرگ له مینی څخه زیات کمزوری دی
واوره... واوره، زما لیلی!!! زه دی د هغو خنداگانو له عذابو او هغو خوښیو
له ترڅو خلاص کړم، زما سترگی هغه لاسونه ښکلولی کومو چی زما ټول
بندیزونه مات کړل، شونډی مې ښکل کړه دی شونډو دروغ وویل او د زړه خبره
بی پته کړه زما تپونه په هغو گوتو چی پروینو ککړی دی بند کړه لیلی! کله
چی زما اروا پرواز وکړی توره تر څنگ کږېده او بیا هلته ولیکه د حسد او نا
امیدیو د څپوله وجی ځان وژلی، زما لیلی! ما له تا سره مینه کوله ستا پرته
زما لپاره بل څوک نه و خو ما د خپل زړه، شرافت او د ژوند قربانی له دی ښه
ویلله چی د واده په شپه درسره وتښتم، زما د زړه ملکی! مخکی تردی چی
خلک راشی او زما جسدوگوری، ما ته یوه مچه راکړه.... ماسره مینه
وکره.... ماسره مینه وکره.... زما لیلی!!»

سلیم تپی لاس سینی باندی کیښود، دوه، دری جتکی ئی وڅوړی او اروایی
پرواز وکړ، ناوی سر پورته کړ او د کور خواته یی ولیدل په درده د ک غږ یی
چیغه کړه:

«راشی خلکو! راشی ناوی او شاه دلته دی، راشی! تاسو ته خپل پالنګ وښیم
اوریدونکو! پورته شی!! مستیو په مخه کړیو!! که په خود یی نو راشی!!
راشی! د مینې د مرګ او ژوند دراز لیدو په خاطر چټکی وکړی!!»

د کور کونجونو کی ګر نګار شوه، عیاشی کی ډوب شرا بیان حیران او وار خطا
شول، خلور خواته یی ولیدل او فکری وکړ چی غوړونه دوکه ورکوی.

پاڅیدل، له دروازو ووتل او بوی بلی خوا یی پلټنی پیل کړی، چی ناوی یی د
وژل شوی جسد تر څنګ ولیده، لوڅی پښی په تینښته شول، یوه هم دا جرئت نه
درلود چی مخکی ورشی او اصلی پښه معلومه کړی، د ناوی په لاس کی
توره وه او د جسد له سینې څخه د وینوداری روانی وی، ژبی بندی شوی او
هک پک ودریدل ناوی د هغوی خواته پام شو، خبره یی له زیاته قهره تکه سره
شوه، په زوره یی پری چیغه کړه:

«ډارنو! نږدی راشی!! له دی توری مه ویریری، دا یوه پاکه وسله ده او ستاسو
ناپاکو سینو کی نه څښیری، وګوری! دی ښایسته ځوان ته وګوړی، شاهانه
کالی یی اغوستی دا زما مینه ده او ما په دی خاطر وژلی چی زما مینه ده، دا
زما خاوند دی او زه دده ناوی، ما زیاته پلټنه وکړه په دی نړی کی، چی، ناروا
او بی ځایه بندیزونو سره مو تنګه، په جهالتونو سره مو تیاره او حرص سره مو
خرابه کړی داسی پالنګ پیدا نکړ چی ما سره د غیبه په غیبه کیدو لایق وی، په
دی خاطر ما غوره ویلله چی بلی د نیا ته لاړ شو، بی غیرتو! نږدی راشی!
کیدای شی وګوری زموږ په څیرو کی د الله تعالی نور لویه کوی او زموږ
زړونو کی دا لوهیت نغمی غږیری، چیرته دی هغه خلک؟ چاچی زما د مینې
په اړه ددرواغو تورونه لګول، ماته یی ویل:

هغه ته هیره کړی یی او ماسره مینه کوی، آیا هغه فتنه په دی پوهیده چی
زموږ ترمنځ څه ډول اړیکی دی؟، د کلیسا پادری راوولی هغه زه غولولم چیرته

دی هغه؟ هغه دوکه باز! چیرته دی؟ هغه دوزخی مار! تاسی ما د خپل مین واده ته رابللی وی نه د هغه بل کس خوښی ته، کوم چی بل چا زما لپاره غوره کړی و، زما په خبرونه پوهیږی..... تاسی به اولادونو ته دا کیسه کوی چی د واده په شپه یې خپل مین وواژه، ما به یادوی، او گنهارو شونډو باندی به پر ما لعنت او روی خوشتاسو اولاد به ماستایی، راتلونکی به یقیناً چی درښتیا و زما نه وی او ای بی وقوفه انسانه! ای هغه انسانه چی په دوکو، مال او دولت دی زه خپله ناوی جوړولم! ته ددی بد قسمته ډلی استازی یی، کوم چی تیاری کی رنایی پلټی، له تیږی د اوبو دراوتلو انتظار لری او په شگلنه کی د گل د غوړیدو هیله لری ته ددی هیواد اوسیدونکی یی، کوم چی ځان یی داسی جهالت ته سپارلی لکه څنگه چی څوک ټوله هستی تیاری ته وسپاری، څه! تابخښم.... ستا ټولی کمزوری بخښم ځکه چی خوشحاله اروا د تلو په وخت د نړی ټول ذلتونه او حماقتونه بخښی، توره یې پورته کړه او د هغه تږی په شان چی په بیره د اوبو ډک گیلان شونډو باندی لگوی، په ډیره میرانه یی سینه کی خښه کړه او د خپلی مین څنگ ته راپریوته..... د هغه نیالگی په شان د کوم ریښی چی تیزه چرپه پری کړی او راولوړی، ښځو کی وارخطایی خوره شوه، د زیاتی ویری او درد یی ژړا پیل کړه او روانی شوی، ځینی بی هوشه شوی، نارینه و کی هم گډوډی جوړه شوه، دویری لږزیدل او ورو ورو تپیانو ته رانږدی شول ناوی د ځنکدن حالت کی وه او له سینی یی وینو داری وهلی، د هغو خواته یی ولیدل او وی ویل:

«ملامت کوونکو! ماته نږدی رانشی او نه هم زموږ جسدونه له یوه بل جلا کړی کنه نو هغه مقدس اروا، به ستاسو ورمیږونه مات کړی چې زموږ پرسرونو گرځی او تاسو به په ځمکه راوولی، زموږ جسدونه پریږدی چی دوږی ځمکی یوه مړی شی، ځمکی ته موقع ورکړی چی موږ خپلی سینی کی

وساتی په کوم ډول چی تخم د سپرلی تر راتگه له واوروساتی.»

د سلیم جسد ته نوره هم ورنږدی شوه، شونډی یې د هغه پر شونډو کیښودلی او دامات گڼد الفاظ د وروستیو سلگیو سره د هغی له خولی راووتل:

«زما مینی! وگوره!! زما د زړه خاونده! وگوره!! حسودان څنگه زموږ څلورو خواو ته ولاړ دئی، هغوی په څه ډول موږ ته گوری واوره! د هغوی د غاښونو چیچل او بندونو د سولیدلو غږونه، واوره!! سلیمه! تاتر ډیره زما د انتظار تکالیف وگالل، وگوره! اوس زه ستایم، زما مینی! موږ تر ډیره تیارو کی هک حیران و، اوس ما ټول بندونه مات کړی او ټول زنځیرونه می شلولی تر څو د لمر له وړانکو او رنایی نوی ژوند لاس ته راوړ سلیمه! وگوره، یو یوی یی کړه ټول خاپونه له مینځه تللی، هر څه زمونږ له لیدو پټ شوی اوس ماته ستا پرته بل څه نه ښکاری، هو! زما شونډی، سلیمه! زما وروستی سلگی ومنه!! زما مینی، څو!! د مینی فرشته آلتی او د نور حلقی تاویری راتاویری»

تتر لاند سلیم پرسینی کیښود، وینه یې د وینی سره یو ځای شوه، سړی د هغه ورمیره کی ورولوید او سترگی یې د هغه په سترگو کی خښی پاتی شوی، خلک چوپ ولاړ و، څیری یې زیری او پښو کی لمرزه پیدا شوه داسی چی تابه ویل د مرگ ویری، د هغوی قوت او حرکت له مینځه وړی، د کلیسا پادری ..... هغه چی نکاح یی لوسته!! او د ناوی غاړی ته یې د واده امیل ور...

اچاوه مخکی راغی، د جسدونو خواته یې اشاره وکړه او په ډډه غږ یې وویل: «د احترام وړ دی هغه لاسونه چی د ذلت او جرم د ختمولو په وینو ککړ شول د جسدونو خواته رامخې ته نشی او د نفرت وړ دی هغه سترگی چی ددوی پر مینه یې د خپگان او ښکی توی کړی، شیطان ددوی ناپاکی ارواوی دوزخ ته وړی، پریردی چی دواړه جسدونه پراته وی! پر هغه ناپاکه ځمکه چی ددوی په وینو ککړه شوی، پریردی تر هغی پراته وی چی سپی یې غوښی وځوړی او

بادی ہدی ہدی کی پہ ہوا کمری، خپلو، خپلو کورونہ تہ ستانہ شی! و تبتی! لہ دی
 بد بوی خخہ، و تبتی!! دریدونکو! لری شی!! زر لار شی، داسی نشی چی د
 دوزخ اور تا سو ہم پہ مخہ کمری، شوک دلتہ پاتی نشی کنہ نو ذلیل او محروم
 بہ شی ددوی لپارہ مقدس خای پیدا کیدل ممکن نہ دی...»

سوسان ..... ہغہ پیغلہ چی سلیم تہ یی د ناوی پیغام رسولی و مخکی
 راغلہ وریخی پہ او بیکو لمدی وی، د ہمت او میرانی پہ لہجہ یی وویل:
 «رندہ کافرہ! د ہغو د ساتنی لپارہ دلتہ شتہ یم چی سہار شی دونو لاندی بہ
 قبرونہ وکندم کہ بیلچہ یا میتی زما لہ لاس خخہ واخلی پہ خپلو گوتو بہ د
 خمکی سینہ چیری کرم کہ زما د گوتو مخہ دی و نیولہ پہ خپلو غابینونو باندی
 بہ دا کار وکرم، خئی! د عطرونو او خوش بوئی خوروونکی خای خخہ،
 سمدستی لار شی! خنزیر د عطر بوی خخہ تبتی، غل د کورد مالک او سہار
 راتگ خخہ ویری، خئی! خپلو تیارو خایونو تہ لار شی! د مینی د شہیدانو
 پر سرونو د فرشتو سندری، د خیرو او بدیو د کو غورونو تہ نہ رسیری»
 خلک د کلیسا د پادری لہ مخی لری شول او سوسان جسدونہ سرہ ولاړہ وہ،
 داسی بیکاریدہ چی کونڈہ مور د شپی پہ چوپتیا کی د خپلو زامنو ساتنہ
 کوی او چی خلک لارل سوسان پہ چیغو، چیغو پہ ژرا شوہ

توپان

-۱-

یوسف فخری دیرش کلن و چې د دنیا او مافیه سره یې اړیکې وشلولې او
د چوپ او زاهدانه ژوند د تیروولو په خاطر یې ماته گوډه خانقاه کې ژوند ته
دوام ورکړ، دا کلیسا د شمالی لبنان د «قادیشیا» سیمې څنډو کې پرته وه،
دشا او خوا کلیو خلکو د یوسف فخری په اړه ډول، ډول خبرې کولې، چا به
ویل:

«هغه ډیر ښه او د شتمنۍ کورنی سړی دی، یوی پیغلې سره یې مینه کوله،
دهغې د بې وفایۍ څخه یې زړه مات شو، ښار یې پرېښود او دهغې د هیرولو په
خاطر یې گوښه کیناستل غوره کړل....»
چا به بیا نظر ورکاوه:

«هغه د تصوراتو په دنیا کې نغښتی شاعر دی او خپلو افکارو او جذباتو ته
د شعر او نظم جامی وراغوستلو په خاطر یې له ټولنې لمن ټوله کړی....»
چا به بیا قیاس کاوه:

«هغه یو صوفی دی، له دنیا او دهغوګه لذتونو یې لمن ټوله کړی او یواځې

عبادت يې کافی بللی.

او چا به بيا په زغرده فيصله کوله:

« هغه لیونی دی »

خوزه؟..... زه په دی مسئله کی بیخی چوپ وم، پوهیدم داروا په دننه کی یو داسی نازک راز هم شته چې دهغه معلومول دقیقاس په وس کی نه دی خو دا هیله او تمه مې وه چې ددی عجیب او غریب انسان سره وگورم او خبری وړ- سره و کړم په همدی خاطر ما دود خلی کوښښ وکړ ترڅو دهغه لیدو ته ځان ورسوم، حقیقت یې معلوم او مقصد باندی ځان پوه کړم خودڅیر، څیر کتلو او څینو داسی خبرو پرته چې دهغو څخه یې د سخت زیریتوب، پی رحمی، سوړواله او خود خواهی بوی راته ماڅه لاس ته رانه وړل.

لومړی ځل می چې ولید دصنوبر دونو ترڅنگ یې گامونه اخیستل په ډیر احترام او مینه می ورته سلام و اچاوه خو هغه سر وخوځاوه، کوم ځواب یې رانکړ او سمدستی له هغه ځایه لاړ.

دوهم ځل چې ورسره مخامخ شوم دخانقاه ترڅنگ دانگورو دتاکونو لاتندی ولاړ و، ورنږدی شوم او تری ومی پوښتل:

«..... پرون ماته دبل چا له خولی معلومه شوه چې دا خانقاه یوه «سریانې» عابد څوارلسمه پېړۍ کی جوړه کړی! تاسو په دی اړه څه معلومات؟»

په سخته لهجه یې ځواب راکړ:

«نپوهیږم چې دا خانقاه چا جوړه کړی؟ اونه هم پری پوهیدل غواړم!»

ماته یې شاه راواړوله او په طنزه ډکه لهجه یې وویل:

«په دی اړه ولی له خپل نیکه نه پوښتی؟ تر ټولو سپین ږیری هم دی او ددی

سیمې تاریخ هم ښه ورته معلوم دی!»

په خپل ماشومانه حرکت پښیمانه شوم او بیرته راوگرځیدم

تر دوکالو ددی کس ژوند زما په فکر او خیال کی ځای درلود او دا کلونه همداسی تیر شول.

-۲-

دمنی موسم و ماد یوسف فخری د خانقاه خواوشا غرونو او سیمو کی چگر واهه سخت باد، باران او توپان راغی او داسی لویه یې راسره پیل کړه لکه یو طغیانی سمندر یې دهغی کشتی سره پیل کړې چې څپو سوری کړی وی او بادبان یې توپان راغورځولی وی ماد خانقاه لار و نیوله او زړه کی می وویل:

«د خلکو څخه د ځان ساتونکی د لیدو ښه موقع لاس ته راغله، توپان اود المدی او څیری جامی می د سفارش او معذرت لپاره کفایت کوی»

په داسی حال کې چې درحم وړوم خانقاه ته ورسیدم خولامی دروازه نه وه ټکولې هغه کس می مخامخ ولاړ ولید چې داوردی مودی راهیسی د لیدو په تمه وم، په لاس کی یې یوه مرغی وه، سر یې ډیر بد تپی او وینی شوی و او داسی پر پیده تابه وی چې د ژوند وروستی سلگی یې دی، تر سلام اچولو وروسته می وویل:

«ویڅنښی چې په دی حالت کې تاسی ته راغلم خو څه می کړی وی مجبور وم توپان ډیر تند و او کلی له دی ځایه لرې....»

تندی یې تروش کړ، ماته یې په غور ولیدل او په حقارت ډکه لهجه یې وویل:

«دلته ډیر سوری شته که تا غوښتی وی هغو کی دی پناه اخیستلی شوه» خبره یې ختمه شوه او پر مرغی یې داسی دمینی ډک لاس راکش کړ چې ما داسی صحنه په ژوند کی نه ولیدلی.... دامتضاد حال .... دارحم او داسخت زړیتوب..... دده دحرکت ماته ډیر حیرانونکی و تر ټولو حیرانونکی دا، چې ولی ماسره دومره سور برخورد کوی؟

زما خواته یې داسی ولیدل تابه وی خبری راڅخه غواړی او زما پر ذهني څپگان پوهیدلی بیا یې وویل:

«توپان له خوسا غوښی ځان ته ډوډی نه برابروی بیا ته ولی دویری راوتښتیدی؟»

ماځواب ورکړ:

«داسمه ده چې توپان له تروشو او خوسا شیانو سره مینه نه کوی خو یخ شیان یی خوښیری زما یقین دی که زه بیا دهغه لاس ته ورشم ما به یوه خوندوره کپاره وگنهی اوله ستونی به می تیره کړی».

څیره یې لږه وغوړیده او وی ویل:

«که توپان تايوه خوندوره کپاره (مړی) وگنهی اوله ستونی دی تیره کړی داستا لپاره دومره لوی عزت دی چې په هیڅ صورت یې ورنه یې».

ماځواب ورکړ:

«په همدی خاطر زه له توپان څخه راټښتیدلی یم او دلته راغلی یم ترڅو هغه عزت می په برخه نشی دکوم چې زه ورنه یم...»

دموسکا دپټولو په خاطر یې زما خواته شاه کړه، دانگیتی ترڅنګ ایښودل شوی چوکۍ خواته یې اشاره وکړه او وی ویل:

«په دی چوکۍ کښینه او کالی وزبښه!»

منښکو کړه او دواړه کیناستو، زه هغی چوکۍ باندی چې دانگیتی ترڅنګ ایښودل شوی وه او هغه دتیرو څخه جوړ شوی تختکی باندی، خاورینی پیالی کی لاس وړ دننه کړ، گوټی تیلو باندی غوړی کړی او دتپی مرغی پر وزرو او سر باندی یې ووهلی، بیایې زما خواته ولیدل او وی ویل:

«توپان اوباد داغریبه مرغی تیل وهللی او پر غره راویدلی...»

ماځواب ورکړ:

«په همدی ډول زه هم توپان ستا دروازی ته راوغورغولی یم او تر اوسه راته پته نشه چې زما مټ یې مات کړی او که سړی راتپي کړی؟»

«خومره ښه به وی که دانسان فطرت دمرغیو په شان وی! خومره ښه به وی که

توپان دانسان مټ ماتولی او سر تپی کولی ! خو بز دلی او ډار دانسان په طبیعت کې نغښتی، توپان نوی تیز شوی چې هغه سوړو، کوچونو او پرستو کی پتیری.»

د خبرو د جاری ساتلو په خاطر ما وویل:

«مرغیو ته هغه څه ور په برخه دی کوم چې انسان ته نه دی، انسان د هغه قانون او هغو رواجونو سیورو کی ژوند کوی چې د ځان لپاره یې ټاکلی خو مرغی د هغه عام او ټولنیز قانون لاندی ژوند کوی د کوم له مخی چې ځمکه د لرخوا اوشاگرخی.»

په سترگو کی ځلا پیدا شوه او د تندی گونځی وغوړیدی، ماداسی محسوسه کړه چې هغه زه خپل پوه شاگرد وگنلم او وی ویل:

«شاباس! ژوندی دی وی!! څه چې ته وایې که همدا دی عقیده وی نو بیا انسانان پر پریده، دهغوی ناقصو قوانینو او رواجونو ته لغته ورکړه او د مرغیو په شان داسی ځای کی ژوند غوره کړه چې د الله تعالی د حضور پرته بل هیڅ هم نه وی.»

ما ځواب ورکړ:

«څه چې زه وایم پر هغو عقیده هم لرم»

هغه لاس پورته کړ او په تنده لهجه یې وویل:

«عقیده جلا شی دی او هغی باندی عمل جلا، زیات داسی خلک شته چې خبرې د سمندر په شان کوی خو ژوند یې د خوسا ډنډ زیات حیثیت نلری، هغوی خپل سرونه د غرونو له څوکو هم لوړ بولی خواروای د سوړو په تیارو کی ویدی وی.»

د خبری تر ختمیدو وروسته یې ماته د خبرو موقع رانکړه، پاڅید، مرغی یې دورسې تر څنگ زوړند یوه زاړه کوټ باندی کینوله، له شا او خوا یې ولټه، د خځلي او بوس راغونډ کړل انگیتی ته یې ورواچول او وی ویل:

« ٻوٽونہ وياسہ او پڻي وڃي ڪرہ، رطوبت دانسان لپارہ ڊير مضر دي، خپل کالي ٻنہ وزيبڻہ اومہ شرميہ ».

زہ اور تہ نور ہم ور نہي شوم، زما دلدو کاليو ڇخہ تاو خاتہ او هغہ دخانقاه پہ دروازي کي ولاړو، ويرونکي فضا تہ يي غور سرہ کتل، دلير ځنډ وروستہ مي تر ي وپوښتل:

« پہ دي خانقاه کي تازيات وخت تير ڪري! »

پر تہ ددي چي ماته متوجہ شي خواب گرا ڪر:

« زہ دي خانقاه تہ هغہ وخت را غلم چي دا ځمڪہ خالي او ورانہ وڊه او سمندرونو باندي تيارہ راخوړه وڊه ».

چوپ شوم او زړہ کي مي وويل:

« دا څومره عجيب او غريب انسان دي دڊه پيژندل څومره گران دي؟ خود دہ سرہ خبري او داروا پہ اسرارو يي پوهيدل ضروري دي، صبر ڪوم، تردي چي دانامهرباني او غضب يي پہ مهرباني اورحم بدل شي.

-۳-

شپي خپل تور وزر وغوړاوه، توپان او ورښت دومره شدت غوره ڪر چي ماوپتيله ژوند فنا کوي اود ځمڪي له مخ څخہ د ژونديو، خليو او ٻوټو دپاکولو پہ خاطر پہ جوش راغلي. د يوسف فخری نفرت او ڪرکه پہ انس او ملگرتيا بد له شوه، پاڅيد او دوه څراغونه يي بل ڪرل، تردي وروستہ يي دشرابو څخہ ډک يوجام اوشکور زما مخي تہ کيښود، پہ شڪارہ کي ډوډي، پښير، دزيتون غوري او لير څه وچه ميوه وڊه، ماته مخامخ کيناست او پہ مهرباني يي راته وويل:

« ماسره چي دخوړلو څه وستامخي تہ پراته دي راشه، ماسره پکي ځان شريک ڪړه!! »

دشپي ډوډي مويه آرامي سره وخوړه دٻاډ شغار اوباران تڪار مي اوريدہ هري

کپاری (مړی) سره به مې دیوسف فخری خبری ته لیدل ترڅو دهغه روانی حالت، ذهنی کیفیت او وجدانی میلانونه معلوم کړم، له دستر خوان څخه پاڅید دانگیتي (بخاری) څخه یې دچای خوتولو چاینک راواخیست او دو پیالو کی یې قهوه واچوله، بیا یې د سگرت د بې خلاص کړ ماته یې رامنځ ته کړ او په نرمه لهجه یې وویل:

«واخله! سگرت وڅکوه!!»

مایو سگرت واخیست، په بل لاس کی مې دچایو پیاله وه، په دی وخت کی چې ماڅه ولیدل تردی دمخمې دهغی یقین نه کاوه، چې دسگرت څخه مې څو کښه او دچایو څخه مې درې، څلور غوړپه وکړل هغه سروخوراوه، ماوی که افکارو باندی مې وپوهید وی ویل:

«حیران به وی چې څنگه دی خانقاه کی شراب، سگرت او قهوه شته، یواځې دانه ښایې ډوډی، سامان او بستری ته هم حیران شوی وی، تانه تورن کوم څکه ته هم دهغو خلکو ځنی یو یې چې دانسانانو لری والی دژوند دتولو خوندونو او عامو خوشحالیو څخه لری والی سره لازمی بولی.»

ماځواب ورکړ:

«هو! دازما عقیده ده دالله تعالی دعبادت په خاطر دښار څخه د مخ اړولو معنی داده چې یواځی او زاهدانه ژوند وشي او ددنیا هر لذت او خوښی ته شاکړی.»

هغه وویل:

«دالله تعالی مخلوق سره داوسیدو دوران کی هم ما عبادت کاوه دعبادت لپاره یواځی توب او کونج ته ناستی ضروری نه دی، ما دالله تعالی دعبادت په خاطر نړی نه دی پری ایښی څکه هغه یواځی دپلار، مور کورکی نه، هر ځای کی موجود دی، زه په دی خاطر له خلکو گوښه شوی یم چې زما اخلاق او افکار دهغوی داخلاقو او افکارو څخه جلا او بیل وه، ما تمدن ته په دی خاطر

لغته ورکړه چې زما په نظر هغه یوه زړه، فاسده، قوی او غټه ونه وه، دکومی رېښې چې د ځمکې په تیارو کې خوری شوی او څانګې له آسمان سره خبرې کوی خو ګل یې حرص، بداخلاقی، جرم او ګناه ده او میوه یې آفت، بدبختی او غم، ځینو مصلحو وغوښتل چې هغه پیوند کړی او ددی ونې طبیعت بدل کړی خو بریالیتوب یې په برخه نشو او هغوی دځپګان، مظلومیت او ناکامی حال کی مړه شول....»

چوکۍ ته یې تکیه وکړه او غږ یې له مخکې هم اوچت شو داسی تابه وی چې د خپلو خبرو له اغیزی خوشحالیږی، خبری جاری وساتلی او وی ویل:

«نه! ما د عبادت لپاره ګوښه کیناستل نه دی غوره کړی په دی خاطر چې عبادت ..... د زړه ترانه ده ..... د چیغو مینځ کی هم الله تعالی ته رسیږی او رهبانیت ..... چی دوهم نوم یې ځان مجبور ول او د غوښتنو وژنه ده.... یوه مسئله ده چی زما په مذهب کی ورته ځای نشته الله تعالی جسم د روح د عبادت ځای ګرځولی او پرمور فرض ده چی د هغه ساتنه وکړو ... نه! زما ملګریه!! ما د زهد او عبادت لپاره ګوښه کیناستل نه دی غوره کړی بلکې په دی خاطر می ګوښه کیناستل غوره کړی چی ما د خلکو د قوانینو، ښوونو، رسم، رواج، د هغوی د افکارو او مصیبتونو څخه تېښته غوښته، ما په دی خاطر یواځی توب غوره ویا له چی د هغو خلکو منحوسی څیری ونګورم کوم چی خپله اروا خرڅوی او په هغو پیسو داسی شی اخلی چی ارزش یې له دی کم وی، ما په دی خاطر ګوښه کیناستلو ته ترجیح ورکړه چی نه می غوښتل هغو ښځو سره وګورم چی پردیو سره سترګی جنگوی په مخ کی یې موسکاوی خو په زړه کی یواځی یو..... پس یو هدف وی، ما په دی خاطر له خلکو لری والی غوره کړ تر څو د هغو نیمه فیلسوفانو له ناستی ځان خلاص کړم چی په خوب کی د علم سیوری کوری او فکر کوی چی په دی دنیا کی لوړ مقام لری او چی په وینښه حقیقت وګوری داسی فکر کوی چی د

حقیقت عام او کامل جوهریې تر لاسه کړی، ما گوښه کیناستل په دی خاطر مناسب ویل چې زه ددی جاهلانو له حرص څخه وویریدم کوم چې ښه اخلاق کمزوری، بڅښنه بزدلی او غرور دلوی واله یو ډول بولی.

ځکه مې دتنه ژوند کول غوره ویل چې اروا مې د هغو پانگه والو سره د ژوند له وجی ستړی شوی وه کوم چې فکر کوی لمړ، میاشت او ستوری د هغوی له خزانو راخیژی او د دوی جیبونو کی ډوپیږی، د هغو مشرانومی زړه مور شو چې د قوم له هیلو سره لویې کوی او د خلکو سترگی په زرین غبار او غوږونه خوږو الفاظو سره ډکوی او د هغو پادریانو څخه په تنگ شوی وم کوم چې خلک هغو خبرو ته رابولی چې خپله عمل نه پری کوی او هغه شیان تر غواړی چې له ځانه یې نشی غوښتی.

ما په دی خاطر یواځی توب د ژوند مرکز غوره کړ چې تراوسه ما ته د انسان له لاسه داسی څه نه دی راکړ شوی د کوم قیمت چې ما د زړه په وینونه وی ادا کړی.

ما ته په دی خاطر د یواځی ناستی غوښتنه پیدا شوه چې یواځی توب د اروا، فکر او زړه لپاره یو ژوند دی.

په دی خاطر ما په دی وړانو ځنگلونو کی د ځان لپاره کور جوړ کړ چې هغه کی د لمر نایبی، د گلانو خوشبوی او ویالو سندرې دی.

ما غرونو کی ځکه ژوند غوره کړ چې هغه کی د پسرلی او شوق وینتیا، د منی ترنم پالنه او ژمی اراده موجوده ده.

غلی شو، ساه یې واخیسته داسی تا به وی چې د روند باریې له خپل سر څخه راکوز کړی سترگی عجیب او غریبو طلسمی وړانگو سره روښانه شوی او خیره کی یې د عزت نفس اراده او د قوت موجوده په لوبو شول.

تر ډیره وخته مې د هغه خبری ته کتل، په دی زیات خوشحاله وم د کومو پتو خبرو معلومولو تمنا می چې زړه کی وه هغه همدا اوس زما مخی ته وی، ورته

مخاطب شوم او ومی ویل:

« تاسو چی څه وویل، بیخی پر ځای اوسم دی خوتاسی ته معلومه نه ده چی د ټولنی د ناروغیو او تکلیفونو کوم تشخیص چی تاسی کړی د هغی څخه ماته روښانه شوه چی تاسی یو پوه ډاکټر یاستی او یوه ډاکټر ته نه ښایې چی د ناروغ د شفا او مړینی وړاندی له علاج لاس واخلی، نړی ستاسی په شان خلکو ته ضرورت لری او دا به له انصاف څخه لری وی که تاسی ټولنی ته د گټی رسونی قوت ولری او له هغی لمن راتوله کړی... »

تر دیره یې ماته په غورو لیدل بیایې په ځپگان او تندی لهجی سره وویل:

« ..... د ژوند له پیل څخه د طبییانو دا هیله وی چی ناروغ ته نجات ورکړی په همدی نیت ځینو ځان سره سامان را اخیستی وی او ځینو دواگانې، خو افسوس چی هر یو یې په ارمانه ډک حالت کی له دنیا سترگی پټی کړی، کاش!! د زمانی کړلیچونو په را د مخه کړی ناروغ خپل خو سايستر او خپلو ټپونو باندی اکتفا وکړی خو داسی نه ده! هغه له خپل څادر څخه لاس راوباسی او د هغه طبیب ستونی ته یې وراچوی چی دده د علاج لپاره راغلی خو کومه خبر چی ما په غصه کوی او وینه زما په رگونو کی په شغلو بد لوی هغه داده چی دا ناوړغ لومړی طبیب وژنی او بیا پښیمانه وی، ..... »

ما ځواب ورکړ:

« محترمه! نړی کی د یخنی موسم په ختمیدو دی او تردی وروسته ښایسته پسرلی راروان دی هغه کی به بیا گلان د ښونو ښایست او ویالی د سیمو خور غړوی... »

یو سورا سویلی یې وایست تهنه یې تروه کړه او په غمجنه لهجه یې وویل:

« کاش! ماته معلومه وی چی الله تعالی د انسان ژوند ..... له دی زما مطلب دا زمانه ده، ټولو اړونده شیانو سره ..... په دی موسمونو ویشلی دی، چی د خپل تگ او تسلسل په اعتبار دعامو موسمونو سره ورته والی

لری؟ آیا د زرگونو کلنو تر تیریدو وروسته د ځمکې پرمخ داسې انساني ډله پیدا شوی چې د اروا د سپیڅلتیا پراصولو ژوند وکړي؟ آیا داسې زمانه به راشي چې انسان ته عزت او لوړوالی په لاس ورشي او هغه دورځي له رنایې او شپې له تیارو خوندو اخلي؟

ایا دا خوب به کله رښتیا شي؟ ..... آیا دا خوب په هغه وخت رښتیا شي کله چې ځمکه د انسان له غوښې خپله لوره او د هغه له وینې خپله تنده سره کړي؟

ودرید، ښی لاس یې د آسمان خواته پورته کړ تابه وی چې ددی دنیا پرته، یوی بلی دنیا خواته اشاره کوی او وایي:

«دا ډیر لری خوب دی او دا خانقاده خوښو ځای نه دی ځکه چې زه ددی انگر او کونجونو هر شی باندې په یقیني توگه پوهیږم یواځې دانه دی ددی سیمې او غرونو هری ذری او کانی باندې پوه یم دا حقیقت د یقین تر حده منم چې شته یم او زما د وجود په ژورو کی لوره هم شته او تنده هم، ما ته حق دابښودلی چې زه د ژوند خواړو او څښاک کی له هغو ظرفونو کار واخلم کوم چې ما په خپل لاس جوړ کړي، همدا وجه ده چې ما د انسان میل مستیاو او دسترخوانونو ته لغته ورکړي، دلته راغلی یم او تل به دلته هوسیږم...»

د کوتې په مینځ کی گرځیده، ما د هغه پر خبرو، سببونو او عواملو غور کاوه، ماوی څه باعث شوی چې د انساني ټولنی تصویر یې دده ته داسې ښودلی آخر می ورته وویل او هغه ودرید:

«زه ستا د افکارو او اهدافو احترام کوم او زړه کی می ستا فکر لپاره د احترام او عزت ځای شته، خوماته روښانه ده... د افسوس ځای دی... چې ستا گوښه کیناستلو سره، دی بدقسمته قوم داسې څوک له لاسه ورکړي چې هغوی ته د گټې رسولو او د هغوی د وینولو توان لری».

سړې وخوږاوه او ځواب یې راکړ:

«دا قوم هم د نورو قومونو په شان دی ځکه چې انسان یوه فطرت سره زیږي او که هغوی کی کوم توپیر شته، یواځی د بهرنیو مظاهرو دی، پر همدی بنسټ د شرقی قومونو بدبختی، په اصل کی د ټولی نړی بدبختی ده کوم څه چې ته د غرب پر مختگ بولی، هغه د غرور سیوری دی اویس! دوکه، دوکه دی که ته هره جامه ورواغوندی، که سپینو زرو کی پټه کړی او یا د زرو اویه ورکړی، که دورینښمو کالی ورواغوندی، که مانیو او محلونو کی واوسپړی بیا هم دروغ نه رښتیا کیږی، او که اورگاډو کی کینی او یا په الوتکو کی هواته سفر وکړی بیا هم خیانت، په امانت نه بدلیری، مریتوب ..... د ژوند مریتوب د ماضی مریتوب د اصولو، روشونو او کالیو مریتوب، د نارینه مریتوب هر وخت مریتوب وی که د هغی څیری ته بل رنگ ورکړی او یایی کالی بدل کړی هو! مریتوب! هر حال کی مریتوب وی که هغه هر څومره ځان خپلواک بولی، نه! زما مهربانه! نه غرب له شرق څخه پر مختللی او نه شرق له غرب څخه زیات وروسته پاتی دی، دی دواړو کی کوم توپیر نشته، ددی پرته کوم چې د لیوانو د ډولونو مینځ کی وی، ما د ټولنی ډول، ډول حالتونه لیدلی، د هغی تر شأماته هغه ازلی انصاف خوښونکی تر نظر راغلی کوم چې بدبختی، پوندوالی او جهالت یوی درجی کی شمیری یو قوم ته پر بل قوم برتری نه ورکوی او نه داسی کوی چې یوه ډله پریریږی بلی ډلی باندی ظلم وکړی»

زه د شک تر حده حیران شوم او ومی ویل:

«ددی معنی دا شوه چې تمدن او د هغه دا ټول ډولونه باطل دی»

په جذباتی لهجه یې ځواب راكړ:

«هو! باطل دی، د تمدن او د هغه ډولو نه باطل دی دا ټول اکتشافات او

اختراعات څه دی؟ د هغو تاوانونو پرته چې عقلمونو ته د دروغو تسلا

ورکوی، په داسی حال کی چې هغه د وارخطایی او خپگان ژورو کی ډوب وی

او دا د فاصلو لنډوالی، د غرونو او سیمو یو شان گرځیدل او فضا باندی غلبه

خه ده؟ د هغو ساختګی ګلاتو پرته چی نه سترګی پری ارامیږی نه د زړه لپاره
غذا جوړیږی او نه ارواوی لوړوڅو کوته رسوی هو! د انسان دا ټول کارونه، دا
ټول هدفونه او بریالیتوبونه، دا ټولی جګړی او هیلې باطلې دی، هو! دنړی هر
خه باطل دی او د ژوند ټولو مصروفیاتو کی د یوه شی پرته بل هیڅ شی داروا
د مینې او شوق مستحق نه دی..... هو! یواځی یو شی».

ماتری وپوښتل:

«ولی؟ محترمه! هغه خه دی؟»

تر یوې دقیقې بلکل غلی و بیایې ټټر باندی لاس کیښود او سترګی پټی
کړی، په خیره کی یې څلا پیدا شوه او په لږ زیدلی خواره غږیږی وویل:
«هغه د اروا وینښتیا ده هغه یو تصوردی چی د انسان پر احساساتو ناڅاپی
حمله کوی او د هغه سترګی غړوی ضمیر د هستی له شعلویوه شعله
ده، ناڅاپی د اروا په دننه کی لمبی وهی او هغه خلی او بوټی ایره، ایره کوی
کوم چی د اروا څلورو خواوڅخه راتا و شوی وی وزروھی او هواته الوځی، هغه
یوه جذبه ده چی د انسان پر زړه نازلیري او هغه حیرانتیا کی ډوب ودریری هر
هغه خه د حقیقت خلاف بولی چی د هغه مخالف وی، هر هغه شی څخه کرکه
کوی چی ده سره ملګرتیا نه کوی او د هر هغه شی خلاف د بغاوت توغ پورته
کوی چی دده پر رموزو او اسرارونه پوهیږی، هغه یو پټ لاس دی، کوم چی
زما له سترګو یې پرده لری کړه، هغه وخت چی ما د خپلوانو، ملګرو او
هیوادوالو سره ګډولنیز ژوند کاوه او زه حیران او وار خطا شوم زړه کی می
وویل:

«دا کوم خلک چی زما خواته ګوری حیثیت یې څه دی؟ زه هغوی څه ډول
پیژنم او هغوی سره می چیرته لیدلی؟ ولی هغوی سره ژوند کوم، او ولی
هغوی سره ناسته پاسته او خبری کوم؟ زه هغوی کی پردیسی یم که دوی دی
کلی کی پردی دی؟».

د لږ وخت لپاره غلی شو تا به وی چی د تیرو وختونو یاد یې په حافظې کې هغه تصویرونه را ژوندی کړل د کومو ویل چی ده ته خوندنه ورکوی. بیا یې لاس رااورد کړ او غوړ کی راته وویل:

«دا دی هغه کیفیت او حالت کوم چی څو کاله وړاندې ما باندې حمله وکړه ما دنیا ته شا کړه او دوینې ژوند، فکر، جذبې او چوپتیا څخه د گټې اخیستلو په خاطر دی وران ځنگل ته راغلم»

د شپې تیاری ته یې سترگی ځیری کړی، د خانقاه د دروازی خواته روان شو، هلته چی ورسید بیا په خبرو شو تا به وی چی توپان ته مخاطب شوی:

«دا یوه وینښتیا ده چی دارواو په ژورو کی پیدا کیږی، څوک چی پری پوهیږی په خبرو کی یې نه ظاهروی او څوک چی نه پری پوهیږی تر قیامت یې پته نشی لگولی».

-۴-

د فکر د جنگولو او د توپان د کړیکو او نعرو سره دهم غېږی کیدو یو اوږد ساعت تیر شو یو سف فخری به کله کوتی کی چکرواوه او کله به دروازی کی ودرید او گډه وده فضا به یې په غور څارله خوزه غلی ناست وم، د هغه روحانی څپې می محسوسولی او د هغه خبری می حافظې کی تازه کولی، د هغه د ژوند گوښه والی، لذتونو او تکلیفونو باندې مې فکر کاوه کوم چی دده ژوند کی پټ دی، د شپې دوهمه برخه چی ختمه شوه ما ته رانیږدی شو او تر دیره یې ماته لیدل، تا به وی په خپلی حافظې کی د هغه کس نخښی ساتی چاته یې چی د گوښه کیناستلو راز ښودلی، بالاخره یې په آرامه لهجه وویل:

«زه په دی وخت کی توپان کی گرځم دا مې عادت دی، درواخله! سگریټ، د قهوی او چای پیاله، که شرابو ته دی زړه وشو په هغه صراحی کی شته، گوره! بیرستن او بستره هغه کونج کی دی که خوب درغی آرام ویده شه»

کوریتی، کوریتی تور بالا پوش یې واغوست او په خندا یې وویل:

«امیدواره یم چی سهار به د تگ په وخت د خانقاه دروازه پوری کړی ځکه چی
زه سبا ورځ د صنوبرو څنگلو کی تیروم».

د دروازی خوانه لار، پیاوړد کوتک یې لاس کی واخیست او وی ویل:
«که خانقاه سره نږدی سیمو کی بیا توپان راگیر کړی په راتگ کی څنډمه
کوه. زه هیله مندیم چی ته به د توپان څخه ویره نه، مینه زده کړی ..... ښه!
شپه دی په خیر!»

چټک گامونه یې واخیستل له دی ځایه لار زه د خانقاه په دروازی کی ودریدم
تر څو وگورم چیرته ځی، تیاری زما له سترگو پناه کړ خو تر ډیره وخته یې د
گامونو غبر زما غوړته راته، چی سهار شو توپان نه و، ورپسې ورکی شوی
وی، د غرونو شا اوخوا څو کی د لمر په رنایې کی ځلیدی، ما د خانقاه دروازی
ته قفل ورواچاوه او د خپلی اروا د معنوی وینستیا سره یو ځای بیرته راروان
شوم هغه وینستیا چی یوسف فخری په زیات جدیت سره ښودله. خو کله چی د
خلکو داوسیدنې ځای ته راوړسیدم، خلک می په گرځیدو کی ولیدل او د
هغوی غبرونه می تر غوړ شول ودریدم او زړه کی می وویل:

«د شک پرته چی داروا وینستیا د انسان لپاره ضروری ده بلکی همدا د
هستی هدف دی، خو آیا تمدن په خپلو بیلابیلو لباسونو او کالپو سره د اروا
د وینستیا یوه ذریعه نه ده؟ موږ موجوده حقایقو څخه ولی منکر یو په داسی
حال کی چی د هغوی څخه استفاده د هغوی د موجودیت کامل دلیل دی او
کیدای شی موجوده تمدن زوال موندونکی وی خودا د ارتقا پوری گرځیدلی.

تردی وروسته ما بیا کله هم یوسف فخری ونه لید ځکه چی د منی په وروستیو
ورځو کی د ژوند ضرورتونو د شمالی لبنان څخه لری سیمی تلوته مجبور کړم
چیرته چی توپان تاروما راو گوښه کیناستل د جنون او لیونتوب یو ډول و.

د مروپه کلی کی

پرون .... زه د ښار له غالمغال او گنې گونې ووتم اراده می وه چی شنو سیمو کی چکر ووهم یوه لوړ غره ته، چی فطرت ښایسته کالی وراغوستی وورسیدم، همالته تم شوم ښار د ټولو لوړو بلدونو او ښایسته بنگلو سزه د فاپریکو مردارولوگیو کی ډوب تر نظر راته، همالته کیناستم او د انسان عملی ژوند څارل می پیل کړل، ماته د انسان ژوند ټول « تکلیف » ښکاره شو، په زړه کی می فیصله وکړه چی نور د انسان په دی تصنی ژوند غورنه کوم، مخ می هغو شنو سیمو خواته کړ چی د الله تعالی د عظمت ښکارندوی و، ومی لیدل چی ددی شنو سیمو مینځ کی یوه هدیره ده د هغی مرمیرین قبرونه د سروی د ونو څخه زیات گڼ و، هلته ..... د مرو او ژوندیو کلی مینځ کی ... ماددی کلی د پرله پسې هڅو او حرکت او د هغه پر خوری شوی چوپتیا او آرامتیا باندی فکر کاوه، یوی خوا امیدونه و او نا امیدي، مینه وه او کرکه، امیرو او غریب، عقیده وه او بی عقیده توب، همدی فکرونو کی ډوب وم چی یوی لوی ورو، ورو تلونکی ډلی ته می پام شو مخکی تری ساز او موسیقی وه چی دغم ډکو نغمو یې فضا کی خپگان خوراوه، دا یوه ډیره لویه ډله وه چی پکی د عظمت او قدرت سالار هم شامل و. د یوه غټ رئیس جنازه

وه..... د يوه مړي هډوکي و، چي شاته، شاته ورپسې ژوند يو ژړل، کړيکي کولي، فريادي کاوه او خپل وير او ماتم سره يې ټوله فضا غمجنه کړې وه، راروان و، جنازه هديرې ته راورسيده، د کليسا پادر يانو د مړي د مغفرت لپاره دعا وي وکړي، سړني چيانو يوي خواته شول او د غم سازيې وغږاوه، تر دوي وروسته خطيب رامخي ته شو او په ډيره روانه ژبه يې مړي باندې خبرې او ماتم وکړ، بيا شاعرانو خپلي مرثيې ولوستي چي هغو کي د سوز ترڅنگ نور لطافتونه هم و، دا ټول مراسم تر ډير ځنډ وروسته پای ته ورسيدل، او خلک ورو، ورو له قبر څخه لري شول کوم باندې چي انجينرانو او قبرکندونکو يوه بل څخه د مخکي کيدو کوښښ کاوه او هنرمندو لاسونو باندې جوړ شوي هارپري پروت و، خلک د ښار خواته بيرته لاړل، ماله لري دا هرڅه ليدل او هغو باندې مي غور کاوه.

لمر ښه اوچت او د غرونو او ونو سيوري اوږده شوي و، فطرت د نور د لباس ايستل پيل کړل، ماسترگي پورته کړې او ومي ليدل، دو کسانو يو لرگين تابوت پرولو رانيولي او راروان دي، شاته ورپسې يوه ښځه وه، چي شلیدلي کالي يې اغوستي و، غيږه کي شودي او ماشوم و څنگ ته يې يوسپي روان و چي کله به يې ددي خواته ليدل او کله هم د تابوت خواته، دا د يوه غريب جنازه وه شاته ورپسې کونډه ميزمن وه چي د غم او خپگان اوښکي څڅولي، يو يې ماشوم و چي د مور ژړا به يې وليده ژړل به يې، او يو يې هم وفادار سپي و چي د تگ څخه يې د غم او خپگان پته لگيده، هديرې ته ورسيدل او تابوت يې يوه قبر ته ورکوز کړ دا قبر د مرمړينو قبرونو ډير لري يوه کونج کي و وروسته داسراړه د کي چوپتيا سره بيرته لاړل، سپي د لري څخه د خپل بادار وروستني تم ځای ته ليدل، تردی چي ټول ونوکي ورک شول، په دې وخت کي ما د ښار

خواته ولیدل اوزره کی می وویل:

«داد دولتمندو اوزورورولپاره دی!»

بیاد هدیری خواته می ولیدل اوومی ویل:

«اودا هم دولتمندو اوزورورولپاره!! نوبیا ای معبوده! د کمزوریو او

غریبانو هیواد چیره دی؟»

د وریڅو خواته می پام شو غاړی یې د لمړ په بنایسته وړانکوسره طلائی شوی

وی. له زړه څخه می غږه شو:

«هله .....!»

باغی ارواوی

د شمالی لبنان په یوه کلی کی «شیخ عباس» داسی اوسیده لکه د خلکو مینځ کی بادشاه، د کلی د کورونو مینځ کی د هغه کور داسی ښکاریده لکه د تیتي ځوانی خلکو مینځ کی چی د لومړی ونی څوک ولاړوی، کله به چی «شیخ عباس» ددی بزگرانو مینځ کی کیناست او خبری به یې کولی هغوی به داسی سرونه ورته خورول تا به وی چی عقلونه یې دده واک کی دی او چی کله به هغه په غصه شو بزگران به له ویری لېزیدل او چی وروبه یې لیدل داسی به یې پښی سپکولی لکه څنگه چی د منی باد له ونو وچی پانی په هوا کوی، او که بیا به یې څوک په خپیره وواهه هغه به غلی ودریدلی و او داسی به یې گټله چی دا خپیره داسمانه پری نازله شوی ځکه به یې د سترگو پورته کولو جرئت هم نه کاوه او فکر یې کاوه که دا نظر کی ونیسم چی د خپیری وار چاراباندی کړی نو بیا کفر ته داخلیم او که هغه به بیا چاته وختید تولو به بیا هغه کس ته مبارکی ورکوله چی شیخ له تا خوښ دی، «شیخ عباس» ته دا خلک په دی خاطر نه وتسپلم چی هغه قوی و او دوی کمزوری، بلکی دا ددی نتیجه وه چی هغوی مفلس و او ده ته احتیاج، په کومو ځمکو کی به چی دهی کرکیله کوله او کومو کورونو کی به چی اوسیدل هغه د شیخ ملکیت گرځیدلی و، شیخ ته

دا جائیداد داسی له پلرونو او نیکونو پاتې و لکه دی بزگرانو ته غربت هغوی
 به د شیخ تر څارنې لاندې کرکيله کوله او فصلونه به یې ریبیل، خوددی دزانده
 کار په بدل کې به یې دومره غله هم لاس ته نه راوړه چې له فقر څخه یې
 وباسی، زیاتره به د موسم او فصل تر تیریدنې وړاندې دودې ته احتیاج و،
 یو، یو به هغه ته ورتلل په ژړا او زاریو به یې د هغه څخه یو دینار یا یوه ټوکرې
 غنم قرض کول شیخ به د هغوی غوښتنه به ورین تندې منله ځکه پوهیده چې د
 غنمو موسم کی د یوه دینار څخه دوه دیناره او پوی ټوکرې څخه دوه ټوکرې
 جوړیږي او په دې توگه په ټول د شیخ قرضداري کیدل د خپلو مشکلاتو د حل
 په خاطر هغه ته مجبور و، د هغه له غصې او قهره ویریدل د حکم بنده گان پله و
 ژمی دواړه په وزیدو او یخنی راتلو سره راوړسید، د منی په موسم کی دوتنو
 ټولې پانې توی شوی وی، د «شیخ عباس» گودامونه له غلې او منگې له
 شرابو ډک و، کورکی ناست و او ددی پرته چې د انگیتیمو شاته کښی او تیر
 شوی ورځی یادی کړی بل څه کار یې نه و، د دسمیر میاشت تیره شوه، کال
 وروستی سلگي وکړی او ساه یې ورکړه، شپه شوه او د هغې له گپې نوی کال
 په زیږیدو و، د ورځی رنایې د شپې په تیارو کی ورکه شوه، یخه هوا په چلیدو
 شوه غرونو له څو کوبې واوړه الوزوله، لاندې راغورځوله تر څو کندې پری
 ډکې کړی د تیری ورځی اوغنی شپې واوړی د ځمکې مخ سپین پوښلی و. د
 کورونو له ورسیدو راوتونکی رنایې هم کم رنگه وه، د بزگرانو پرزړه ویری
 منگولی ولگولی، حیوانات کونجونو ته ننوتل، د تندو بادونو وپرونکی
 غبرونه په ژورو کی تاویدل داسی ښکاریده تا به وی چې د غرونو څوکی یو بل
 سره لگیری، میده، میده کیږی او دا لوگی جوړوی، په دی وپرونکی او
 خطرناکی شپې کی یو یو ویشت کلن ځوان د «قرحیا» له کلیسا د «شیخ
 عباس» کلی خواته روان و، د «قرحیا» کلیسا د لبنان پیژندل شوی او مالدار
 کلیسا ده د حاصلاتو شمیر یې له زرگولو دینارو هم زیات ښودل کیږی، هلته

د کلیسا پیژندل شوی پادریان هوسیوری، «قزحیا» د سریانی ژبی یو ټکی دی او معنی یې ده د ژوند جنت، یخنی ځوان باندی سخته اغیزه کړی وه، لوری او یخنی یې قوت ختم کړی و، تور کالی یې له واورې ډک شوی و او داسی ښکاریده تا به وی کفن یې اغوستی، چی مخکی به یې گام واخیست د یخنی خپیره به یې پرمخ ولگیده او بیرته به یې په شا کړ، داسی تا به وی د مرگ خواته یې بیایې، گام په گام لویده، بیرته به پاڅید او غوښتل به یې مخکی لاړشی، سخت لړزیده او مرموزو عناصرو سره د مقابلی توان یې له لاسه ورکړی و حالت یې هغه حیوان ته ورته و چی سیند لاهو کړی وی او څپی یې ژور و خواته کش کوی، ځوان روان و او مرگ یې هم ملگری، تر هغی چی توان یې ختم شو، وینه یې رگونو کی غوټه شوه او واورو باندی ولوید، وجود ځواب ورکړی و خو غیر یې ایستلی شو، ویزونکی غږ ..... له یوه داسی ستونی راوته چی مرگ تر سینی لاندی کړی و، یو داسی غږ چی د تیارو ژورو تل ته د دویدو په لور روان و، یو داسی غږ چی ختمیدو سره یې د ژوند وروستی کړیکه ختمیده.

د همدی کلی په شمالی برخه کی «دراخیل» په نوم یوه ښځه د خپلی لور «مریم» سره اوسیدد، «مریم» غمږ له اتلس کالوزیات نه و «راخیل» د «شمعان» میرمن وه چی پنځه کاله وړاندی ځنگل کی مرموندلی شوی و او ترننه یې د وژنې علت او قاتل معلوم نشو، «راخیل» د نورو کونډو په څیر د خپل لاس په جوړ وشوشیانو روزی گټله، د فصلونو دریلو وخت کی ډکي راغونډول او ژمی کی به یې بیا خلکو ته کالی گنډل او پیسی به یې لاس ته راوړی، لوری یې «مریم» ډیر ښایسته و، د کور کارونو کی به یې مور سره زیاته مرسته کوله او زیاته شریفه او پاکه پیغله وه په همدی ویرونکی شپي کی «راخیل» او لور یې د انگیتی تر څنگ ناستی وی، د اور سگړوتی د یخنی له شدت څخه په ابرو بدلیدی، پرسرونو یې یو تن خراغ بل و چی

زیر رنگی کمزوری و روانگی تری راوتی، شبه نیمه شوی وه، دواړو د باد شور اوریده، باد د توپان په شان موجونه پیدا کړی و، پیغلی به کله نا کله ورسی خلاصه کړه او شا او خوا به یې ولیدل، د ویرونکو غرونو څخه به وویږیده او بیا به خپل ځای کې کیناسته، چې په وروستی ځل یې دا کار وکړ تکان یې وخوړ، د مور خواته یې ولیدل او وی ویل: «مور جانی».

مور تری وپوښتل: «څه دی لوری؟».

«مور جانی! تاوانوریدل څوک چینی وھی».

«راحیل» سرور مخی ته کړ، څیره شوه د اوریدو کوښښ یې وکړ بیا یې خپلی لورته ځواب ورکړ: «نه! زه خود هوا له ویرونکو چیغو پرته څه نه اوم»
«ما یو عجیب غبر واوړید هغه له هوا زیات زور وراو له توپان ډیر ویرونکی و».

پیغلی دی خبری سره ورسی خلاصه کړه، غور شوه او بیا یې وویل:

«موری! هغه له درده ډک غبر ما بیا واوړید»

«راحیل» پورته شوه، د ورسی تر څنگ راغله او وی ویل:

«ما هم دا غبر واوړید، څه دروازه خلاصه کړه بهر ووځو او وگورودا له درده ډک غبر د چادی، گوره، ورسی بنده کړه تر څو خراغ مړنشی».

«راحیل» زر خادر تاو کړ او دروازه یې خلاصه کړه، «مریم» ورته په دروازی کې ودریده او باد یې اوږده اوږده وینسته یوی بلی خوا غورځول- «راحیل» تیز گامونه اخیستل یو ځای کې ودریده او چیغی کړی:

«څوک بی؟ دا چا چیغی وهلی؟ څوک کړیکې وھی؟»

چا ځواب ورنکړ څو گامه یې وړاندی واخیستل، یوی بلی خوا یې ولیدل، څیره یې د باد له یخو موجونو پټه کړه، ناڅاپه یې واوری باندی د پښو خاپونو ته پام شو کوم چی باد ورکول «راحیل» د پښو همدا خاپی تعقیب کړل او مخکی لاړه، آخر هغه ځای ته ورسیده چیرته چی یو کس واوری باندی پروت و، زر،

زویې واوره تری لری کړه، د زړه ضربان یې ولید، زړه یې درزیده، بیا یې د کور خواته مخ کړ او په لور غړیې چیغه کړه: «مریمې! زرکوه..... زرکود، رامنډه کړه ما هغه پیدا کړ.....»

«مریمه» له کور د راووته او د مور د پښو په ځایو یې تگ ته دوام ورکړ د څو دقیقو وروسته مور ته ورورسیده، هغې هم یو ځوان واورې باندې پروت ولید، «راحیل» ځوان له دواړو لاسونو راپورته کړ او وی ویل:

«مریمې! دا ژوندی دی، لاس کړه ویې نیسه چی کور ته یې یوسو»

دواړو ځوان پورته کړ، باد واوره پری وروېشته پښې واورې کی خښیدې خود ټولو مشکلاتو سره سره یې ځوان کورته ورساوه او هغه یې د انگېشتی تر څنگ خملاوه، «راحیل» لاسونه او پښې ورباندې چاپې کول او «مریمې» د هغه لمده وینښه او سړې گوټی زیښلې، څو دقیقې وروسته ځوان ځان و خوزاوه، چی سترگو یې حرکت وکړ د ژوند امید یې پیدا شو «مریمې» چی د هغه څخه لمده بوتونه او لوند څادر ایسته کړ ټکان یې وخور او وی ویل:

«گورده موری..... گورده دا کوم راهب ښکاری..... کالی یې راهبانو ته دی....»

«عجیبه خبردی په داسی شپه خو راهبان له کلیسانه وځی خودی څه مجبور کړی چی په داسی توپانی شپه کی له کلیسا وتلی»

بخاری ته یې وچ لرگی ورواچول «مریمې» ورته وویل: «موری! گورده ویره نلری.... راهبان خواوړ دی زیری لری»

«راحیل» د ځوان خواته ولیدل او وی ویل:

«که راهب وی یا غل، مور له دده څه اخلو... انسان دی او مور د پښو د ځایو له لاری پیدا کړی»

پاڅیده د الماری خواته لاړه هغه یې خلاصه کړه د شرابو کوزی راواخیسته، پیالی کی لږ شراب واچول او مریمې ته یې وویل:

«سړيې سم کړه، زه يې خولی ته شراب وراچوم.... بڼايې وجود يې گرم شی»
 «مريمی» د هغه سر پورته کړ «راحیل» د ځوان شونډو سره پياله ولگوله چې
 لږ شراب د ځوان ستونی ته ورغلل هغه ورو، ورو سترگی خلاصی کړی او شا
 او خوا يې په ستومانه نظر له سترگو تیر کړل بيا يې په ډډ غږ وويل:
 «الله تعالی دی برکت درکړی»

«راحیل» د هغه پراوړو لاس کېښود او وی وويل:
 «ځان ته د خبرو تکلیف مه ورکړه، غلی شه، تر هغی چی ته ښه شی، وروړه!
 بالښت ته ډډه ولگوه، ځانانگیتی ته رانږدی کړه او آرام وکړه»
 ځوان بالښت ته ډډه ولگوله، په دی وخت کی «راحیل» هغه ته د شرابو بله
 پياله ورکړه، بيا يې د «مريمی» خواته وليدل او وی وويل:
 «تنده او سړيې اور ته رانږدی کړه»

«مريمی» يې سر بخازی ته نږدی کړ او بيا يې په میني د ځوان خواته وليدل تا به
 وی غمرازی ورسره کوی، «راحیل» دوه ډوډی او د اوبو ډکه پياله ورته
 راوړه، له ډوډی سره څه ميوه هم وه، بيا د ځوان تر څنگ کیناسته او خولی کی
 يې په داسی ښه ډوډی ورکوله لکه څنگه چی یوه مور خپل ماشوم ته ورکوی
 ځوان چی لږه ډوډی وخوړه، بيدار شو، ځان يې وخوړاوه او کیناست، د هغه په
 خبره کی د اور لمبو ځلا پیدا کړه او سترگو کی هم نور پیدا شو، سړيې پورته کړ
 او وی وويل:

«زړه سوی او سخت زړیتوب د انسان په زړه کی داسی سره نښتی لکه په دی
 توپانی شپه کی عناصر، خو رحمت پر سخت زړیتوب غالب کیږی ځکه هغه
 مقدس دی او ددی شپنی وړونکی حالت په ختم او سهار به شی»
 غلی شو او د لږ ځنډ وروسته يې وويل:

«د انسان لاس د ذلت خواته تیل وهلم او انسانی لاس زه د سختی بی رحمی
 او سخت زړی څخه خلاص کړم».

«راحیل» د همدردی نه ډک غبر سره تری وپوښتل:

«وروره! تا باندی څه شوی وه؟ په دی توپانی شپه دی راهب خانه ولی پریښوده په داسی شپه کی خولیوان هم سوړو ته ننوځی او عقابونه تیروکی پنا د اخلی»

د ځوان په سترگو کی اوښکی راغلی، اوښکی یې سترگو کی ورکی کړی او ځواب یې ورکړ:

«د حیواناتو او مرغیو لپاره دا ټول سم دغی ځوان انسان لپاره دی نری کی د آرامی ځای هیرته دی؟!»

«راحیل» چې دا اوریدل ژور فکر کی ډوبه شوه او هغه څه باندی د پوهیدو هڅه یې کوله چې ځوان ورته ویلی وڅو دقیقی وروسته یې بیا وویل:

«راهب خانی کی زیاتی لوی کوتی شته، د زرو ذخیری شته د مالونو، غلو او شرابو څخه ډکه ده په دی توپانی شپه کی څه ته له هغه ځایه وتلو ته مجبور کړی؟»

«ما دا ټول شیان پریښودل او له راهب خانی نه زور وایستل شوم»

«راحیل» له هغه وپوښتل:

«راهب خانی کی راهب د هغه پوځی په شان وی کوم چی د جگړی ډگر کی وی، ما اوریدلی هغه کس راهب نشی جوړیدی چی خپل خواهشونه ترپښو لاندی نکړی، له تا پوښتم چی د «قزحیا» د راهب خانی مشر تا ته څه امر وکړ چی ته داسی یوه توپان کی له کلیسا راوتلو ته مجبور شوی؟....»

ځوان ځواب ورکړ:

«مشر راهب هغه راهب نشی زغملی چی ږوند، گونگ او د هغه په اشارو گډېدونکی نه وی زه یې په دی خاطر له هغه ځایه وایستلم چی داسی نه وم بلکه هر څه می لیدلی او اوریدلی شول»

«راحیل» او «مریم» ځوان ته څیر، څیر کتل او «راحیل» بیا تری وپوښتل:

« هغه انښان چې ليدلى او اوريدلى شي په داسې توپاني شپه کې بهروځى چې
سترگې ړندوى او غوړونه کاڼه کوى »

ځوان اوږده ساه واخيسته او په ډډ غږ يې وويل:

« زه يې له راهب خانى وايستلم ..... وايى ايستلم »

« مريمى » د افسوسه ډکې لټې سره همدا خبرې تکرار کړې، ځوان سر
پورته کړ، د ښځو وړاندې د حقيقت ويلو باندې پېښمانه شو، وويريد، له ما
کرکه ونکړې خو ليدل يې چې په خبرو کې د نفرت نخښې نه وى. خپلې خبرې
جاري وساتلې او وى ويل:

« هو! زه يې له راهب خانى وايستلم، ځکه چې ما په خپلو لاسونو خپل قبر نه
کنده، زه مې د مکر او دوکې ډک ژوند څخه په تنگ شوى و، د فقيرانو او
مسکينانو د مال له خوړلو متنفر شوى وم او خپلې روح منع کړې يم چې د
داسې قوم له خيرات لذت واخلم کوم چې ناپوه او بې وسه دى له راهب خانى
يې وايستلم ځکه چې وجود يې په دې پراخو کوټو کې آرامتيا ونه مونده کومى
چې د ځټينو کوټو د اوسيدونکو په وينو جوړ شوى، ما ته ضمير د هغې
ډوډې د خوړلو اجازه رانکړه د کومې وړه چې د تپيانو او کونډو په اوښکو
لمديرى زما ژبې هغه عبادت قبول نکړ کوم چې مشر راهب يې د ايماندارو او
ديندارو په نوم خرڅوى ځکه يې د جذام د بيمار په شان وايستلم !! »

ځوان غلى شو او د « مريمى » او « راحيل » خبرو ته يې ځير وکتل، « راحيل »
ترې وپوښتل: « وروره! ستامور پلار چيرته دى ..... هغوى ژوندگى؟ »
ځوان ځواب ورکړ:

« زه نه مور لرم نه پلار، نه هم کومه خور او ورور او نه هم داوسيدلو
ځاى ..... »

« راحيل » د هغه له خبرو متاثره شوه او اسويلې وايست، « مريمى » مخ
د ديوال خواته واړاوه ترڅو خپلې اوښکې پټې کړي ځوان د ژوند د داستان او-

— رولو په نیت خبری جاری وساتلی:

«اووه کلن وم چی مور، پلارمی مړه شوی، د کلي پادری د «قزحیا» راهب خانی ته راوستلم، راهب چی ولیدم خوشحال شو، ماته یې د غواگانو د خړلودنده وسپارله او بیا چی پنځلس کلن شوم ماته یې دالوی تور کالی راواغوستل او راته وی ویل پر الله تعالی او مقدساتو یې سوگند وخوړه او اقرار وکړه چی ځان به فقر، بنده گی او عفت ته وقف کوي، تردی وړاندی چی د فقر، بنده گی او عفت پر معنی ځان پوه کړم، تردی وړاندی چی هغه تنگه لاروگورم کومی باندی چی ما بیایې، د هغه ټپکی مې تکرار کړل نوگی خلیل و او کله چی راهب شوم تر هغی راوروسته یې ما باندی د مبارک ورور نوم کیښود خوړه یې خپل ورورونه گرځولم، هغه به غوښه او ښه ډوډی خوړله او ماته به یې وچه ډوډی او د بل وخت څخه پاتی شوی سابه را کول پخپله به یې د ښی ذایقی شراب څکل او ما باندی به یې د اوبښکوډکی او به څکلی، پخپله به نرمو بسترو باندی ویده کیده او زده به یې د تیرو پزغولی څملولم، زړه کی مې ویل چی کله راهب شم او کله به دده په مقدسو، خواړو او خوړو کی شامل شم هغه وخت به کله راشی چی زړه مې د خوړو خوړو موږ او د ډول، ډول شرابو پیښمانه شی او روح مې مشر راهب ونه ځوروی، هیلی مې پوره نه شوی ځکه هغه د غواگانو خړولو او تیرو ټکولو لپاره ټاکلی وم، ما دا ټول کارونه یواځی د ډوډی په خاطر کول ځکه د راهب خانی پرته بل کور په نظر نه راته، چیرته مې شپه سبا کړی او خپته می مړه کړی وی ... هغه ماته ښوونه کړی وه چی ددوی د ښوونو پرته هر څه کفر دی»

خلیل ځان سم کړ «راحیل» او «مریم» غلی ناستی وی او د هغه خبری اوریدې، «خلیل» بیا خبری پیل کړی:

«کوم خدای (ج) چی له مامور او پلارواخیستل، زه یې یتیم کړم او راهب خانی ته یې ولیږلم هماغه خدا (ج) ته دا منظوره نه وه چی زه ټول عمر د ږندو په شان

تیاروسو ډوکی تیر کړم زما غوړونه او سترگی یې وغږولی او نور باندي
منوری کړی .....»

«راخیل» تری وپوښتل:

«ددی نور پرته بل نور هم شته؟ او ممکنه ده چی له دی حقیقت سره آشنا شو»
«خلیل» وویل:

«ریښتونی نور هماغه دی کوم چی د انسان په دننه کی ځلیری او یو د بل د
زړه له اسرارو خبروی خو حقیقت د ستورو په شان دی چی تل د ظلمت د پردو
له شا رابښکاره کیږی د نړی د نورو ښایسته څیزونو په شان ښکاره نه دی
بلکی هغه کس یې لاس ته راوړی شی چی باطل ته شا کړی» حقیقت یو مخفی
میلان دی چی زموږ ورځنی ژوند ته خوښی وریځنۍ...
خلیل په ځواب کی ورته وویل:

«هغه د باطل اعتقادات دی چی انسان بدی ورځی سره مخ کوی او دروغ دی
هغه عواطف چی سختی زیروی ځکه د انسان لپاره واجب ده چی د ځمکی
پرسر نیکمرغی لاس ته راوړی او د نیکمرغی لار وپلټی، چاچی په دی ژوند
کی فرشتی ونه لیدی، راتلونکی ژوند کی هم نشی لیدلی دا هغه ازلی حقیقت
دی کوم چی ما د عیسی (ع) له ښوونو زده کړی او دا هغه نور دی چی زما په
دننه کی وځلید او ماته یې د راهب ځانی تیاری وښودی چی د هغو له
پراخو تیاریو او ژورو څخه راوتلو کی زما د ژوند ختمیدل هم د امکانه لری نه وه
دا هغه پټ راز دی چی ماته دی ځنگل کشف کړ چیرته به چی زه د ونو سیپور ته
ناست وم ژړل به می او کړیکي به می کولی، یوه ورځ چی زه د آسمانی شرابو
پر نشی مست شوم په لوړی حوصلی د راهبانو خواته ورغلم او هغو راهبانو ته
می چی پټ کی د مرموزو حیواناتو په شان ناست و خپل نظر څرگند کړ، هغوی
ته می د مقدس کتاب هغه آیاتو نه ولوستل کوم چی د هغوی گمراهی او
کفر یې روښانه کاوه ما هغوی ته وویل: موږولی گوښی ژوند کوو، د

غریبانو او فقیرانو له خیرات څخه ولی گټه اخلو؟ ولی د هغوی پر دوی ژوند کوو، دی دوی کی خو د هغوی د سترگو اوښکی او تندې خولی گډی دی، ولی اوزگار ناست یو او عیش او عشرت کوو؟، آیا عیسی (ع) د میرو مینځ کی لیوان زیرولی یو، ولی!؟ داد کومی روزنی اغیزه ده چی تاسی د میرو مینځ کی د لیوانو په شان ژوند کوی؟ ولی له انسان څخه لری تښتی، الله تعالی خو تاسی هم انسانان خلق کړی یې، که تاسی د ژوند کاروان کی لوړه درجه لری نو ورشی هغوی ^{هری ویشی} او که هغوی د لومړی درجی څښتنان دی نو بیا ورشی له هغوی یې زده کړی دا څومره عجیبه خبره ده چی د فقر استازی یاستی خود آمرینو په شان ژوند کوی د مقدس انجیل دعویداران یې خو له انجیل سر غړوی، د سپڅلتیا دعوا کوی خو پر لمنوډ شهوانی جذبو داغ لگیدلی ښی چی خپل خواهشات موښو لاندی کړی خو خپله اروا فنا کوی، راشی چی ددی راهب خانی پراخی ځمکی مسکینانو باندی ویشو او هغه مال چی موږ تری اخیستی د هغوی جوپ کی واچوو، راشی هغه خلک اصلاح کړود چا په خیرات چی موږ عیشونه کوو ولی د مجرمانو او بدو انسانانو سره همدردی کوو آیا هغوی ددی لمونځ کونکو څخه لوړ دی چی دلته عبادت کوی».

«خلیل» ودرید، د «راحیل» او «مریمی» خواته یې ولیدل، هغوی د بتانو په شان چوپ واودده خبری په غور اوریدی بیایې وویل:

«ما راهبانو ته دا خبری وکړی، هغوی واوریدی او په څیروکی د حیرانتیا نڅښی رابښکاره شوی، یقین یې نه کاوه چی زما په شان یو ځوان به د هغوی مقابل کی ودریږی او داسی خبری به وکړی. کله چی زما خبری خلاصی شوی د هغوی یو تن مخکی راغی، غاښونه یې وچپچل اووی ویل:

«ای کمزوریه انسانه! ته زموږ په وړاندی دداسی خبرو جرئت کوی؟»

دوهم مخکی راغی او په کرکه یې وویل «تا دا حکمت له غواگانو او خنزیرانو

زده کړی؟»

دزیم رامخی ته شو او وی ویل: «کافره خبیثه! اوس به ددی خبرو انجم وگوری»

زماله مخی داسی پورته شول لکه چی کومه گندگی وم، غنی مشر راهب ته د شکایت لپاره ورغلل، ماښام یې وغوښتم، او په بی رحمی یې زما د یوی میاشتی د بند حکم صادره کړ، راهب کړسندۀ خدا کوله او نورو راهبانو په زور د جیل تورو کوتو ته تیل وهلم یوه میاشت د قبر په شان کوټه کی وم هلته واته معلومه نشود چی ورځ کله پیل کیږی او شپه کله ختمیږی، د راهبانو د تگ راتگ پرته د څه غیر می نه اوریده، میاشت تیره شوه، لکه جیل څخه را بهر شوم او راهبانو کله چی زما د وجود کمزوری او پوستکی زیرواله ولید فکریې وکړ چی د لوری، تندې او عذاب له وجی به می نظریات په طبیعی مرگ مړه شوی وی او هغه جذبه چی الله تعالی زما په زړه کی راژوندی کړی وژل شوی به وی، شپې ورځې تیریدی او زه خپل نفس سره جهاد باندی بوخت وم څه وکړم؟ چی دا راهب نور وگوری او د ژوند نغمه واورې خوزه ناکام شوم ځکه کومه تیاره پرده چې داوردی مودی راهیسی د هغه پرسترگو پرته وه هغه په خو ورځوکی نشوه پورته کیدلی او د هغه په غوږونو کی چی د غفلت کوم مالوچ ایښودلی شوی و هغه تیره گرځیدلی و او په نرموگو تود هغور ایستل گران و».

«خلیل» بیاغلی شو، د چوپتیا مینځ کی «مریم» سترگی پورته کړی او د خپلی مور خواته یې ولیدل داسی تا به وی چی دی خبرو قبی متوجه کوی، بیایې د «خلیل» خواته ولیدل او وی ویل:

«آیا تا بیا د راهبانو په وړاندی داسی خبری وکړی د کوموله وجی چی هغوی ته په داسی ویر ونکی شپه کی بهر راوايستلی په داسی شپه خو انسان پر دښمن هم مهربانیږی»

«خلیل» خواب ورکړ:

«نن ما بنام چی ورپځي راغلی او فضاکی یې جگړه پیل کړه د راهبانو څخه جلا شوم او کیناستم هغوی د انگار ترڅنگ ناست و، کیسی یې کولې او خندل یې، ما «انجیل» خلاص کړ د هغو آیتونو لوستل می پیل کړل چی د نفسی میلان په اړه دی هغوی زما پر جلاوالی خندل، ځنی پاڅیدل ترڅنگ مې راغلل زما خواته یې گوتی نیولی او خندل یې ما له هغوی سره هېڅ خبره ونکړه، «انجیل» مې بند کړ، آخريوه په ریشخند وویل:

«ای لویه اصلاح کوونکيه! څه لولی؟»

ما د هغه خواته ولیدل، کتاب می پرانست او په لوړ غږ می ددی آیتونو لوستل پیل کړل: «هغه، هغه، هغه ټولی ته چی دده د اعتماد په خاطر راوتلی وه وویل! دراتلونکی غضب څخه وویریری او د تویی خوره میوه پیدا کړی تاسو زرو نو کی وایې چی موږ د حضرت ابراهیم (ع) او لادیو خوزه تاسوته وایم چی الله تعالی له دی تیری هم د ابراهیم (ع) اولاد زیرولی شی، تیردونی ریښی پری کوی او کومه ونه چې ښه میوه نه ورکوی هغه اور کی سوږوي، دلی وپوښتل موږ څه وکړو؟ هغه خواب ورکړ چاسره چی جامی وی هغه چاته دی ورکړی څوک یې چی نلری او څوک چی دودی لری هغه دی هم داسی وکړی»

کله چی ما دا آیتونه ولوستل، راهب د یوی دقیقې لپاره غلی و داسی تابه وی چی چا یې ارؤا کلکه نیولی وی وروسته یې بیا و خندل او ملنډی یې پیل کړی یوه وویل: «موږ دا کلام څو، څو غلی اوریدلی، ضرورت نلرو چی دا کلام د یوه شپون څخه واورو».

ما هغوی ته وویل:

«که تاسی دا کلام لوستلی وی او پری پوهیدلی یاستی نو بیا ددی کلیو خلک ولی دواوری د یخنی له وجی مری؟ د لووی ولی په تنگ دی؟ او تاسی

ولی د هغوی په خبراتونو مزی کوی؟ د هغوی دانگورو شربت ولی خکی اود هغوی د حیواناتو غوښی ولی خوری؟ «زما پرشونډو دا خبری جاری وی چی یوه په خپیره ووهلم، زما خبره ورته له جماخته ډکه ښکاره شوه وروسته یې په لغتو ووهلم، بل یې زما له لاس څخه انجیل واخیست او دریم مشر راهب ته غږ کړ، هغه سمدستی راوړسید او چی له کیسی خبر شو سترگی سری شوی، له زیاتې غصې ولړزید او په لړزیدونکې غږیې وویل:

«دا شیریر باغی ونیسی، له راهب خانی یې ویاسی تر څو د مرموزو عناصرو غضب ده ته د فرمانبرداری سبق وښی، بیا خپل لاسونه ښه ووینځی تر څو د کفر له زهر وچی دده کالیو ته یې سرایت کړی بچ شی او که دی بیرته راوگرځید او د توبی چیغی واهلی دروازه مه ورته پرانیزی ځکه که مار پنجرې کی بند کړی د هغه کوتره نه جوړیږی او که کوم زهر لرونکی بوتی دانگور بیخ کی خښ کړی د هغه خرما نه پیدا کیږی». راهبانو سمدستی ونيولم، د راهب خانی څخه بهر یې پرېښودلم او په خدا بیرته دننه شول، د دروازی تر بندولو وړاندې دیو د راهب دا خبره می واوریده چی:

«تر پرونه ته بادشاه وی، غواگانی او خنزیران ستار عیت، خواي اصلاح کوونکيه! نن ته موږ وایستلی اوس خرو او کچروته وښیه چی سوږو کی څه ډول ژوند وکړی».

«خلیل» یو اسویلی وایست او خیره یې د اور په شان سره شوه، لگیدلی اور نور هم ژغړانده شو او په ډرده ډک غږیې وویل:

«په دې توگه راهبانو د مرگ کومی ته تیل وهلم، لارم، غبار زما څخه لارور که کړه، باد کالی راباندی خیری کړل او واورو می پښوته زولنی واچولی تردی چی د وجود قوت می ختم شو او څو گامو وروسته ولویدم، پوهیدم چی دویرونکی مرگ او تیارو سوږو پرته څه زما آواز نه اوری خود واورې او باد له شا رنایې، د وریځو د پردی له مینځ څخه شنه آسمان، او ستوریو له شا څخه

هغه قوت چي ټول رحمت او شفقت دى زما آواز واوريد او نه يې غوښتل
مخکى له هغې چې زه د ژوند پاتې اسرار معلوم کړم له دې دنيا سترگې پټې
کړم، تاسې يې ماته راوړلې ترڅو ما د دوزخ له لارې راوگرځوۍ».

ځوان غلى شو او دواړو د هغه خواته په داسې حيرانتيا او شفقت سره وليدل تا
به وي چې د هغه د زړه پر اسرار وپوهيدى. «راحيل» وويل:

«الله تعالى چې چاته د هدايت او صداقت لار وښيي هغه نه ظلم فنا کولى شي
او نه هم توپان، اونه واوره او باران هغه باندې اغيزه کولى شي».

«مریم» اسويلې وايست او وي ويل:

«توپان او واوره گلان له منځه وړلى شي خو دانه يې نشي ختمولى»

د «خليل» خبره د هغوى همدردى سره داسې وځليده لکه څنگه چې د سهار
ورانگى فضا منوره کوى بالښت يې ځان ته سم کړ او هغوى يې له سترگو
وپوهيدى چې له خوبه ډکى دى، خو دقيقې تيرى شوى د «خليل» سترگې
پټې شوى او داسې ويده شو لکه څنگه چې ماشوم د شودو تر رودلو وروسته
ويده شى، «راحيل» او «مریم» هم پاڅيدل او دويده کيدو ځايونو ته لاړى،
«راحيل» د «خليل» خواته وليدل او وي وويل:

«په دې پټو سترگو کې داسې عجيب قوت دى چې د هغه د زړه د سکون
غمازى کوى» «راحيل» زياته کړه:

«دده په خبره کې ښځو سره د نرمۍ او نارينه اوسره د قوت توانائى پرته ده»
وروسته خوب دوى هم د خوابونو نړۍ ته يووړل، ايره مېړه، او د خراغ تيل ختم
شوى و کوټه کې چوپټيا خوره شوه خو بهر د باد شور اوريدل کيده چې واوره
يې بوى بلى خوا الوزوله.

دځوانيو راهيسې دواړى وریدلو جريان درلود، هر څه واورى پوښلى و
«خليل» درى ځلې کوښښ وکړ چې د سمندر لار ونيسي خو «راحيل» هغه
منع کاوه او ورته وي ويل:

«ورور؟ په داسې توپاني موسم کې مه څه، مور سره اوسه، کومه دودۍ چې د دوکسانو خيټه مړولۍ شي هغه د دريو لپاره هم کفايت کوي او دا اور به ستا تر تلو وروسته هم بل وي، ورور! مور فقيران يو خو د الله تعالي په فضل داسې ژوندۍ يو لکه نور انسانان چې دي، الله تعالي رزاق دي او زمور ورځي، شپې تيريري»

«مريم» په سترگو کې هغه ته زاري کولې اوچو پواسويلو کې ورسره همدردۍ، کله چې «خليل» دې کورته راغی هغه وپوهيده، دې انسان کې هغه قوت موجود دی چې ددې زړه ته يې د ژوند او رهايي سيوري وړدنه کړې، په لومړي ځل يې دا حس کړې وه چې د يوې پيغلې زړه د گل په شان غوړولې کوم چې د شبنم قطري څکي او يوې زيږوي، ددې پټې جذبي څخه د خوښۍ بله جذبه نشته چې د بې خبرۍ په عالم کې پيغلې ته پيدا کيږي، زړه يې په جادويي نغمو تسخيروي، ورځي يې د شاعرانو د خوبونو جال کې راگير کړې او شپه يې د پيغمبرانو په شان گرځيږي او د قدرت په دې اسرارو کې تردۍ وړاندې څه نه وي، د جذباتو او نرمو احساساتو له مخې د لبنان پيغلې ټولو قومونو کې ممتازې دي، د لبنان پيغلې هغې چينې په شان دي چې د کانو د کې ځمکې له سينې څخه راوځي، خولارنشي موندلې چې تر سمندره ځان ورسوي، د ولاړو او بېو يا جهيل بڼه خپلوي چې پرمخ يې د سپوږمۍ او ستورو وړانگې منعکسيري «خليل» ته هم معلومه وه چې د «مريم» روح دده پر سر گرځي راگرځي، پوهيدلې وه هغه مقدسه شعله چې دده زړه يې کلابند کړې د «مريمې» په زړه کې هم موجونه وهي فکر يې کاوه چې دا دارواو مفاهمت او يووالی دی چې کلي څخه تر تگ وروسته به د بخار په شان سر راپورته کوي، له ځان سره يې خبرې پيل کړې:

«ای الله تعالی! دا څه پټ اسرار دی چې له ما سره لوبې کوي او زه تری غافل یم، دا د قدرت څه قوانین دی چې یو ځل می غم او خپگان سره مخ کړی او بل

خل خوشحالی او آرامتیا را په برخه کوی، کله د آسمان په لوړو څوکو کی تر
 نظر راځم او کله د دوزخ په کندو کی لاندی باندی کیږم دا ژوند څه دی چی کله
 د دوست او ملگری په شان راسره غاړه غړی کیږی او کله د بنمن په شان تپونه
 را کوی، آیا تر پرونه زه د کلیسا د مجبورو انسانانو څنی نه وم؟ ایا د دی
 حقیقت لپاره چی قدرت مې سینه روښانه کړی ما دا عذاب نه دی قبول کړی؟
 او دا ویره څه ډول ده؟ ددی پیغلی د سترگو راوتلی نور څخه ولی سترگی
 پتوم؟ که «راحیل» ته معلومه شی چی د راهب خانی څخه د را ایستل شوی
 ځوان روح او د هغی د یواځنی لوړ روح سره یو ځای او یو بل ته نږدی شوی نو
 بیا به څه وایې؟ او که هغی ته معلومه شی هغه ځوان چی دوی له مرگه
 ژغورلی له لور سره یې د ملگری لومه ایښی نو بیا به څه وکړی؟ او که بیا د
 کلی ساده خلک واورې یو ځوان چی راهب خانی کی لوی شو، بیا له هغه ځایه
 وایستل شو او اوس دلته کلی ته راغلی او د بوی ښایسته پیغلی سره ژوند
 کوی، هغوی به څه وایې؟ که زه هغوی ته ووايم چی ما له راهب خانی بغاوت
 کړی، تاسې ته راغلی يم په دی توگه به د هغوی غوړونه بند نشی که شیخ
 عباس چی غریبو بزگرانو مېنځ کی د شاه په شان ژوند کوی زما کیسه واورې
 څه به وایې؟

او که خلک د کلیسا مسؤل ته دا ټولی خبری وکړی د کوموله وجی چی زه له
 راهب خانی را ایستلی يم هغه به څه ونکړی؟ «خلیل» دا ور تر څنگ کیناست
 له ځان سره یې څیری کولی خو «مریم» د هغه څیری ته لیدل او هغی کی پتی
 لیکنی د زړه په سترگه لوستی په دوهمه ورځ «خلیل» دورسی تر څنگ
 دریدلی و، ونی او کانی واورې سپین پوښلی و، دا منظره داسی ښکاریده تابه
 وی چی مړوته دی کفن وراغوستی، «مریم» راغله، تر شا یې ودریده، د
 سرک او «خلیل» خواته یې غلی، غلی لیدل، چی د دواړو سترگی سره

وجنگیدی «خلیل» آورده ساه واخیسته، مخ یی بلی خواواراوه، سترگی پتی
کمری او داسی بنکاریده لکه چی روح یی له تن خخه وتلی وی.

ناخاپی د «مریم» غبر د هغه پر غورو ولگید:

«چی واوره ولی اولاری خلاص شی چیرته غی؟»

«خلیل» سترگی پرانیستی، لری یی ولیدل او وی ویل:

«تقدیر پوهیری چی هغه ما چیرته لیری»

«مریم» ولرزیده، اسویلی وایست او وی ویل:

«ولی کلی کی نه پاتی کییری، تر خو مور سره ژوند وکړی، آیا دلته ژوند له

پردیسی توب ښه نه دی؟

«خلیل» خواب ورکړ:

«د کلی خلک نه خوښوی چی له راهب خانی ایستل شوی انسان دی دلته

واوسیری دانشی زغملی چی د هغوی په فضا کی ساه واخلم خکه چی دوی د

راهبانو دښمن د الله تعالی د مقدساتو کافر او باغی بولی.»

«مریم» غلی شوه او د لږ څنډه وروسته «خلیل» بیا وویل:

«مریمی! دی خلکو له راهبانو زده کړی د هر هغه کس سره دښمنی کوی چی له

خپل عقل خخه کاراخلی او یایی تقلید نه کوی، همدارنگه له هغه کس خخه

ځان لری ساتی چی ژوند په آزاده توگه تیروی او مریتوب نه خوښوی، که زه

دی کلی کی پاتی شم او دوی ته ووايم، ای ورونو! راشی په خپلی خوښی لمونځ

وکر و او هغه شان عبادت ونکړو په څه ډول یی چی راهب غواړی، خکه دا د

الله تعالی رضانه ده چی هغه داسی جاهلان معبود وگرځوی کوم چی د الله

تعالی پرته د نورو تقلید کوی بیا به دا خلک ما کافر وبولی او وایی به چی دا

د هغه حاکمیت او واکداری سره دښمنی لری کومه چی الله تعالی دی راهبانو

ته ورځنبلی او که ما وویل چی ای ورونو! دخپل ضمیر غبر واورى، د روح په

اشارو پرمخ ځي نو هغوی به وایي چي دا شریر انسان دی او موږ ته د کفر او شرک لارښيي او له هغو لارو مو منصرفوی چي الله تعالی د ځمکي او آسمان مینځ کی جوړي کړي».

«خلیل» د «مریمي» خواته ولیدل، «مریمي» دده خبری اوریدی، د لږ څنډ وروسته «خلیل» بیا وویل: «مریمي! واوره! په دی کلی کی داسی جادودی کوم چي زه یې تسخیر کړی یم الهی طاقتونو زه د راهبانو له ظلم او ستم څخه وژغورلم خو په دی کلی کی مرگ زما له سترگو سره سترگی جنگوی، دی کلی کی یو ښایسته گل گورم چي د ازغو مینځ کی پروت دی دی گل د ځان خواته کش کړی یم او ښه بوی یې زما د روح تل ته ځان رسولی زه دا گل پریردم؟ او د تبلیغ لپاره لری لار شم یا دا چي ددی گل سره واوسیدم او د خپلو افکارو او نظریو قبر په خپلو لاسونو د ازغو مینځ کی وکندم»

«مریمي»! دا خبری واوریدی او داسی ولږزیده لکه د سهار ملایم شمال سره چي گل خو زیری، د زړه وړانگو یې رخسارونه رڼا کړل او په شرمه ډکه لهجه یې وویل:

«تاسو زړه کی یو پټ قوت شته چي پخپله عادل او منصف دی، څه چي هغه وایي هماغسی وکړه».

په همدی شیبه د «مریم» او «خلیل» زړونه سره یو ځای شول.

شیخ عباس چي ددی کلی امیر و له راهبانو سره یې زیاته مینه کوله، هغه دده د ښوونو او تقلیدونو ساتونکی و راهب بزرگان یې لاری کول او د هغه مریانو یې د کلی د کلیسا مشر شیخ ته ورغی، د هغه نوم «الیاس» و شیخ ته یې وویل: «مقدسو راهبانو د کلیسا څخه یو باغی ځوان را ایستلی اوس هغه کافر د دو او نیو راهیسی کلی ته راغلی او د «شمعان» د کونډی «راحیل» کور کی اوسیدلی، غواړو چي زموږ کلی د کفر او الحاد له جراثیمو پاک شي، دا زموږ

فرض دی چی داسی یې له کلی ویاړو لکه څنگه چی له راهب خانې ایستل شوی.»

شیخ عباس ودرید لکه څنگه چی پرانگ تر حملې وړاندې لږ شاته ځی، د یوې دقیقې لپاره غلی شو او بیایې له زیاتې غصې غواښونه وچپچل، خپل نوکران او مریان یې په ډډ غږ راوېلل هغوی ورته را حاضر شول او مخامخ ورته ودریدل شیخ وویل:

«د «راحیل» په کور کی یو مجرم ځوان دی، د راهبانو کالی اغوستی، لار شی، ویې تری او دلته یې راوړی، که هغی ښځی څه مداخله وکړه ویې ونیسی، وینستانو کی راوینسی واورى کی یې راکش کړی او دلته یې راوړسوی ځکه د شریر مرسته کونکی هم شریر وی.»

مریانو د بادار حکم پر ځای کړ، د «راحیل» کورته یې ځانونه ورسول، په دې وخت کی «راحیل»، «مریم» او «خلیل» یوه دسترخوان باندې ډوډی ته ناست و، ناڅاپی دروازو پرانیستل شوه او نوکران وروډنه شول، «راحیل» وویږیده، «مریمی» یوه کړیکه وکړه «خلیل» آرام و یو نوکر مخکی راغی د «خلیل» پر اوږه یې لاس کیښود او وی ویل:

«له راهب خانې څخه ایستل شوی ځوان ته یې؟!»

«خلیل» ځواب ورکړ:

«هو! زه یم، څه غواړی؟»

«مورستا لاسونه ترو او د شیخ عباس کورته دی بیایو او که تا انکار وکړ بیا به دی مړی د وزی په شان کش کړو»

«راحیل» پاڅیده، رنگ یې زیر شو او په لږ زیدلی غږ یې وویل:

«گناه یې څه ده چی شیخ غوښتی؟!»

«مریمی» وویل:

«دی یواځې دی او تاسې درې کسان، دا میرانه ده چې غواړي هغه سره لاس
گریوان شي؟»

د شیخ یوه مزدور په غصه وویل:

«ای بی عقلی ښځې! غلی شه، دی کلنی کی داسې ښځه شته چې د شیخ
مقابل کی اعتراض وکړی»

بیایې پری راوایست ترڅو د «خلیل» لاسونه پری وتړي، «خلیل» ودرید،
خیره کی د ویرې نخښې نه ښکاریدې د شیخ نوکرانو ته یې وویل:

«زده ستاسې دی حالت باندې زور یرم، تاسې د دښمن په لاسونو کی ږنډه توره
یاستې، هغه ستاسې په لاسونو کمزوری وهی، زده هم تر پرونه ستاسې په شان
وم او سبابه تاسې زما په شان وگرځي خو اوس یوی تیاری زما د غبر او ستاسو
غورونو تر منځ پرده جوړه کوی تاسې نه اوریدې شي او نه لیدې شي، راشي
زما لاسونه وتړي او څه موچي زده غواړي هغه وکړی».

د شیخ نوکران د «خلیل» په خبرو حیران شول په نه زده رامخې ته شول داسې
ښکاریده تابه وی چې د «خلیل» خبرو هغو باندې جادو کړی وی خو د څو
دقیقو وروسته بیرته خپل اولنی حالت ته راغلل، د شیخ عباس غریبي غورونو
کی وکړنگید او ورپه زده یې کړه چې د څه لپاره راغلی یاستې، مخکی راغلل
د «خلیل» لاسونه یې وتړل او غلی شان بهر راووتل له خیرویی داسې
معلومیده چې د ضمیرو ښتیا غلی کړی، «راحیل» او «مریم» هم شاته
ورپسې راروانی شوی، ورکوټو کلیو کی کوچنی خبر هم داور په شان
خور پړی، څنگه چې د «شیخ عباس» نوکرانو «خلیل» ونيوه دا خبر د کلی
خلکو ته ورسید، ټول له کورونو راووتل او د «شیخ عباس» کور خواته روان
شول د هغه د کور پراخ انگر د ښځو، نارینه و، او مریانو د کښو «شیخ
عباس» یوه لوی تخت باندې ناست و مخامخ ورته نوکران او مریان ولاړو،

مینځ کی «خلیل» چی لاسونه یې تړل شوی و په داسی لور سر ولاړو لکه د خاورو د امبار وړاندی چی لوی غروی، خو «راحیل» او «مریم» چی تر شایې ولاړی وی ویریدلی، «شیخ عباس» د «خلیل» خواته ولیدل او داسی غږ سره یې تری پوښتنه وکړه لکه کوم څنگل کی چی حیوان چیغه کړی:

«ستانوم څه دی؟»

«ماته «خلیل» وایی»

«کورنی دی چیرته اوسیری؟»

«خلیل» د بزگرانو خواته ولیدل چی دده خواته یې په کرکه لیدل او وی ویل:

«دا مظلوم خلک زما کورنی ده او دا سیمه زما هیواد»

«شیخ عباس» وویل:

«ته چی کومو خلکو پوری خپل نسب تری هغه تاته جزاد رکوی او کومه سیمه چی خپل هیواد بولی هغه نه غواړی چی ته پکی واوسیری»

«خلیل» ځواب ورکړ:

«جاهل قومونه خپل شریف زامن نیسی او د بی رحمه ظالمانو منگولو ته یې سپاری، او په ذلت کی ډوب کلی او ښارونه خپلو باغیانو باندی ظلم کوی»

«شیخ عباس» یوه وحشیانه خداو کړه اووی ویل:

«ته راهب خانی کی شپون نه وی؟ که دا صحیح وی نو بیا دی ولی غداری وکړه او ولی له هغه ځای څخه وایستل شوی؟ ستا دا نظرو چی خلک ځان سره کړی او خلک به دراهبانو په نسبت تاته میلان پیدا کړی؟»

«خلیل» ځواب ورکړ:

«زه شپون وم قصاب نه، مارمه شنډو ځمکو کی څروله، د کرکیلی ځمکو کی نه، او ما ښام به می چی بیرته راوسته وحشی حیوانا توته می تیاروکی نه پرېښوده ماله ^{ولی} سره داسی برخورد کاوه که تاله دی انسانی رمی سره چی دلته

راتوله ده داسی بر خورد کړی وی ددی قوم به دا حال نه وی او نه به دا کم بختان
خپلو تیارو کو تنو کی مړه شوی وی»

«شیخ عباس» چی دا واوریدل انگارو گرځید .... له سترگو یې شغلی په
وریدو شوی او په لوړ غریبې وویل:

«چوپ شه خور ژبیه! ددی لپاره مو نه یې راوستلی چی بی هوده خبری دی
واورو د محاکمی لپاره مو راوستلی یې، ته د دین او الله تعالی باغی یې، د
مسیح (ع) د مقدسو راهبانو او د کلی له مشر څخه دی بغاوت کړی او په یاد
ولړه چی د کلی د سردار په وړاندی ولاړ یې، «الیاس» د کلیسا مشر او ددی
کلی مقدس پلارستا په وړاندی دی هغه د کلی د مقدسی کلیسا استازی دی
تا توهین کړی، کوم تورونه چی دربانندی لگیدلی هغه دروغ ثابت کړه،
بخښنه وغواړه، موږ به تاوېخښو، بیرته د غواگانو شپون وگرځه موږ به کلی
کی داوسیدو اجازه درکړو»

«خلیل» په بی پروایې ځواب ورکړ:

«مجرم سره مجرم انصاف نشی کولی او نه هم گنهکار باغی محاکمی ته
راوستلی شی»

څلور خواو ولاړ خلکو ته یې ځیر، ځیرو کتل بیا یې هغوی مخاطب کړل او
ورته وی ویل:

«هغه کس، چا چی ستاسی وینه څکلی او ستاسی جسدونو باندی ځان ته کلا
آباد کړی زما لاسونه تړلی اوزه یې دلته راوستلی هم چی محاکمه می کړی،
او تاسی ټول په دی خاطر په منډه راغلی یاستی تر څو زما محاکمه وگوری، د
شیخ اود هغه د مکار استازی ملاثر وکړی خو مخکی تردی چی زما پر خلاف
خبره وکړی خبری مې واورې، ما سره همدردی نه، انصاف وکړی ځکه
همدردی کمزور و انسانانو سره کیږی اوبی گناه کس انصاف غواړی، غوږونه

خلاص کړی او زما خبری په غور واوری او بیا مو چی څه زړه وغواړی د هغه
 سره سم انصاف وکړی او په یادو لری چی دی کلیو کی حقیقت د پردو تر شا
 پټ دی، ای خلکو! زما گناه داده چی ستاسی پر بریادی پوهیږم او غواړم
 تاسی له مریتوب خلاص کړم زما گناه داده چی په زړه کی مې تاسی او
 ستاسی او لادونو سره مینه او همدردی ده ای خلکو! زده تاسی له جملی ځنی
 یم هغه الله تعالی باندی ایمان لرم چی ستاسی د دردناک زړه غږ اوری او
 ستاسی تپسی سینی گوری هغه الله تعالی باندی ایمان لرم چی په دی نړی کی
 زموږ ستاسی مینځ کی دا خوت تیره ایښودلی، ددی نړی یو لاروی له تاسی
 پوښتم چی تاسی فصلونه ریښی، له غلو د خپل بادار گودام د کوی او تاسی ته د
 بوسو پرته بل څه نه پاتی کیږی، بیا چی منی کی میوه ټولوی او د انگورو
 شیر وباسی ستاسی په قسمت کی د سرکی او لرگی پرته څه نه وی، او د
 یخنی په موسم کی تند باد در سره زیاتی پیل کړی او واورو باندی پوښل شو
 کوټو هوا درته یخ دوزخ وگرځی ای فقیرانو! دادی ستاسی ژوند، ای تباه شو
 انسانانو! دادی ستاسی توری شپې چی پرار او مو مسلطی شوی دا هغه پټه
 کړیکه ده چی ما ستاسی د سینو له تله اوزیدلی زه وینم شوم ما له راهبانو
 بغاوت او د هغوی له ټولنی او مننی انکار وکړه ستاسی او عدالت په نوم له
 هغوی جلا شوم هغوی کافر او شریر وبللم او له راهب خانی یې وایستلم دلته
 راغلم تر څو تاسی له بریادی خلاص کړم، ستاسی تر څنگ ژوند وکړم او
 ستاسی اوښکی پاکی کړم زما لاسونه ټرل شوی او ستاسی قوی دښمن ته
 مخامخ درول شوی یم کوم چی ستاسی خیراتونو باندی خپته اچوی ستاسو
 پرمال امیر گرځیدلی، د شیخ عباس پلار په همدی ورځو کی ستاسو د
 پلارونو حق نه وخورلی؟ قانون د تورو په څو کو لیکل کیږی نه دی مو
 اوریدلی چی راهبانو ستاسو پلرونه او نیکونه مغلوب کړی او د هغوی پر

ځمکو او باغونو یې قبضه کړی، هلته چې د کلیسا د پادری له خولی راوتلی
 خبره دا عجیب آیت تصور کړی آیا تاسی نه پوهیږی چې د دین استازی او
 دارثی شرف د عویداران ستاسی ذلت او وینو څکلو باندی بوخت دی د تاسی
 له مینځ څخه کوم داسی کس شته چې د هغه سر د کلیسا مشر د شیخ مقابل
 کی نه وی ټیټ کړی، تاسی اوریدلی دی چې الله تعالی آدم (ع) ته ویلي و
 چې کار کوی او ډوډی لاس ته راوړی، نو بیا شیخ عباس هغه ډوډی ولی
 خوري چې ستاسو د تندبو خولی پری توی شوی او هغه شراب ولی څکی کومو
 کی چې ستاسی او ښکی گهی دی؟ آیا الله تعالی ده ته څه امتیاز ورکړی، آیا
 الله تعالی موږ د مریتوب ژوند ته رالیرلی یو؟ دی قصر جوړوی خو د تاسی
 لپاره د خټینو کوټو پرته داوسیدو ځای نشته الله تعالی تاسی ته دا ځمکه
 درکړی ترڅو د روزی او ژوند نور ضرورتونو ته وسیله شی نو آیا دا بیا د الله
 تعالی حکم دی چې هغه ستاسی له لاس څخه روزی واخلي؟

تاسی خپلو زامنو ته د مسیح ناصری د محبت او مینې درس ورکوی بیا ددی
 لاند څکود د ښمنی او کینې فرمان برداری ولی ورښی او په دی توگه د مسیح
 (ع) د ښوونو او شریعت مخالفت ولی کوی؟ ای مسیکنانو! څه دی ته مجبور
 کړی یاستی چې دا د ذلت ژوند وکړی او ولی دی بت ته سر په سجده یې، د
 چادر واغو او ریا چې ستاسی مشران پر قبرونو درولی، تاسی په خپلی
 فرمانبرداری د کومی گران بیه شی ساتنه کوی چې ستاسی اولادونو ته په
 میراث پاتی شی؟

ستاسی ځانونه د کلیسا د مشر په لاس کی دی، جسمونه مو د شیخ ملکیت
 دی او زړونه مو د خپلگان او غم په تیاروکی ډوب، په ژوند کی د څه خواته
 اشاره کولی شی چې ستاسی دی؟ ای کمزورو فرمانبردارانو! د کلیسا مشر
 څوک دی چې تاسی یې دومره احترام کوی او د خپلو ارواو د پتواسرارو

پوهيدونكى يې بولى واورى! تاسى ته وایم په څه چې پوهیږی ولی له
ظاهرولو ویریږی؟ هغه ځانن دی، عیسویانو د هغوی لاسونو ته مقدس کتاب
ورکړی ترڅو هغه ستاسو له لاسونو د مالونو اخیستلو وسیله وگرځوی، هغه
وحشی لېوه کله چې د مېرورمی ته داخلېږی شپون فکر کوی چې مېړه ده او په
اطمینان سره ویده کیږی خو کله چې تیاره خوره شی نو بیا مېړی ټوټه، ټوټه
کوی، یو حریص انسان دی چې مال او زر ټولوی او د بنده گانو وینی داسی
څکي لکه څنگه چې د دښتی ریگد باران څاڅکي جذب کوی، د اکودی چې
د کونډو او یتیمانو څخه پیسی اخلی، کتاب تری واخلی، خادریې څیری
کړی، ږیره پری وشکوی او څه موچی زړه غواړی ورسره وېی کړی او بیا لاس
کی پیسی ورکړی هغه موبخنی او په مینه درته ځاندى، پر مخونو یې وولی،
لاړی ورتو کړی، عقاید یې توهین کړی پر ایمان یې ملنډی ووهی او بیا د
شرابو یوه کوزه او میوی یوه ټوکړی ورولیږی تاسی بخنی او د ځدای او د
هغه د بنده گانو په وړاندی به درته، برکت لاس پورته کوی، هغه له تا احسان
غواړی او د مال او زرو تمه درڅخه لری که تاسی هغه ته مال ورکړی روښانه ده
چې دعا به درته کوی او که څه ورنکړی هغه به تاسی باندی لعنت وایي، هغه
د عبادت ځانی په دننه کی تاسی ته نصیحت کوی چې فقیرانو او محتاجانو
سره مرسته کوی خو د کور شا او خوا یې لوړی کړیکى کوی، مخامخ یې
مفلسان د خیرات لپاره لاسون اوږدوی خودوی نه گوری او نه یې اوری، لمونځ
خرځوی او څوک یې چې وانځلی هغه د الله تعالی او نبیانو مقابل کی کافر
بولی او له جنت څخه یې محروموی ای مسکینانو! دا هغه راهب دی چې
ستاسی وینه څکي دا د کلیسا هغه مشروی چې ښی لاس کی یې د صلیب
ښان او کین لاس باندی ستاسی زرو نه قبضه کړی هغه شخص دی چې نن
شپه غواړی ما محاکمه او ذلیل کړی ځکه چې زما روح د مسیح (ع) له

دېمنانو بغاوت کړی...»

د «خلیل» څیره وځلیده، وپوهید چې د لیدونکو سینو کی اروا راوینښیری د خپلو خبرو اغیزه یې د لیدونکو څیرو کی لیده، غږ یې له مخکی لوړ شو او وی وویل:

«ای وروڼو! دا عقیده ده ستاسی پلار چی مینه در سره لری او د نبیانو له لاری د حق لار در ښودلی دا غواړی چی د لوری مړه شی او یو هم د ژوند لذتونه لاس ته رانوری، دا مو عقیده ده چی الله تعالی ددی لپاره طاقت در کړی چی یو کمزوری انسان مخکی تیل وهی؟ هیڅکله هم نه، زه ښه پوهیږم چی تاسی پردی خبرو عقیده نلری الهی عدل څخه منکر نه یې او د الله تعالی نور دروغ نه گڼی، کوم چی خلکو ته رڼایې ور ښی نو بیا څه مو مجبور وی چی یوه شریر انسان سره مرسته وکړی، ای د الله تعالی بنده گانو! څه ډول منی چی د یوه ظالم انسان غلامی وکړی میسح (ع) تاسی د ورور په نوم رابللی یاستی تاسی ولی ځانونه د شیخ عباس خادمان بولی؟ میسح (ع) ستاسی ارواوی آزادی کړی، د حق لاره یې در ښودلی بیا تاسی ولی د یوه ظالم امیر مریان کیږی، میسح (ع) سر لوری کړی یاستی بیا ولی په ځمکه لویږی، میسح (ع) موزونو کی نور پیدا کړی بیا ولی تیارو کې ساه اخلی؟»

«خلیل» لږ غلی شو، خلکو ته یې څیرو کتل او د لږ څنډ وروسته یې بیا وویل:

«نن شبه چی تاسی کومی خبری له ما اوریدلی د همدو له وجی زه له راهب ځانی ایستل شوی یم او کوم حقیقت چی هغه اوس ستاسو زړونو کی موجوده وهی هماغه زما متی ترلی اوزه یې د شیخ په وړاندی د رولی یم اوس که د کلی شیخ او د کلیسا مشر ما د دار تختی ته وخیجوی پری خوشحاله یم»
د «خلیل» لوړ غږ خلکو باندی داسی اغیزه وکړه لکه یو ږوند انسان چې

سمدستی بیناشی، «شیخ عباس» او د کلیسا مشر الیاس له زیاتی غصی
 غابنونه وچیچل او داسی په اړخ شول تابه وی چی د ازغور سر پر اته دی، کله
 چی «خلیل» وینا ختمه کړه، لږ شاته شو او د «راحیل» او «مریم» تر څنگ
 ودرید، داسی چوپتیا خوره شوه تابه وی چی مرگ پر ټولو څادر غوړولی،
 «شیخ عباس» ودرید رنگ یې زیر او خبره یې بدله شوه په لوړ غوړ یې خلکو
 ته وویل:

«ای سپیو! څه دریاندی شوی، نه اوری، فلج شوی یاستی، نشی کولی دا
 کافر ونیسی آیاد دی شیطان روح پر تاسی غالبه شوی؟»
 توره یې راوايستله او د «خلیل» خواته یې منډه کړه خو د خلکو له مینځ څخه
 یو کس مخکی راغی او وی ویل:

«ای مشره! توره نیام کی کبیده کنه نو د توری بدل به په توره درکړشی» شیخ-
 ولمزید توره یې له لاسه ولویده، چیغه یې کړه او وی ویل:
 «آیا یو کمزوری نوکر د خپل بادار مخنوی کولی شی؟»
 هغه ځواب ورکړ:

«ایماندار نوکر د ظلم په وخت کی خپل بادار مرسته نه کوی، دی ځوان د حق
 پرته بل څه نه دی ویلی او اوریدونکو ته یې هم ریښتیا وویل»
 یوه بل کس وویل:

«دی ځوان داسی خبر نه ده کړی چی د جزا مستحق وی»
 په همدی وخت کی د «راحیل» غږ اوچت شو:

«ده نه د دین توهین کړی، نه یې خدا (ج) دروغ بللی بیا ته څنگه هغه ته کافر
 وایي؟ خپلو خبرو کی یې زموږ ترجمانی کړی د مظلومانو حال یې بیان کړی
 په دی خاطر څوک چی شرارت کوی هغه د ټولو دښمن دی»
 شیخ غابنونه وچیچل او وی ویل:

«ای کوندی! تا هم بغاوت کری، له یاده دی وتلی چی له نن څخه پنځه کاله وړاندې ستا خاوند بغاوت وکړ انجم یې څه و؟ ما هغه وواژه او تاسره به هم هماغه کاروشی تا خپل بادر ته په توهین سره د مرگ لار غوره کړی»
«راحیل» چی دا اواریدل په غصی شوه ددی راز په پوهیدو ولمزیده د خلکو خواته یې مخ کړ او کړیکه یې کړه:

«اوری ای خلکو! دی قاتل په غصی کی خپل جرم باندی اعتراف وکړ، ای خلکو! ده نه ویل چی مېړه دی پتیو کی مړموندل شوی؟ آیا تاسی نه ویل چی د قاتل پته نه ده لگیدلی؟ خونن تاسی د «شیخ عباس» له خولی اواریدل چی قاتل څوک دی؟ وگوری! خدا (ج) قاتل رسوا کړ، جرم په روښانه کړینود هغه په څپه کې لیکل شوی»

د «راحیل» د خبرو شیخ عباس ته یو تکان ورکړ او د خلکو ولولی یې ماغزه د تندی شغلې په شان ووژل، ولمزید، «الیاس» پاخید شیخ ته یې دا وکړ او په لمزیدلی غږ یې نوکرانو ته وویل:

«دا ښځه ونیسی، ستاسی پر بادر یې تور ولگاوه، دا کافر ځوان جیل ته واچوی او څوک چی پر تاسی اعتراض وکړی هغه هم جرم کی شریک بلل کیږی او دده په شان به د مقدسی کلیسا څخه محروم شی».

نوکران له ځایه ونه خوزیدل، د هغه امر یې ونه مانه، «راحیل» او «مریم» د «خلیل» ښی او کین خواته دریدلی و د کلیسا د مشر ورپه ریریدیده او وی ویل:

«آیا تاسی خپل بادر سره ښک حرامی کوی؟»

د نوکرانو مسؤل ځواب ورکړ:

«موږ په دی خاطر د شیخ عباس خدمت کاوه چی خیتی مری کړود هغه مریان نه یو په دی خبری سره یې خپل څادر او خولی راوخیسته د شیخ عباس خواته یې وروغورغوله او وی ویل:

«نور داد حقارت کالی نشم په تن کولی، او نه په دی خونړی کورکی عذاب
پر ځان منلی شم»

نورو نوکرانو هم د هغه تقلید وکړ او په څیروکی یې د آزادی نور په ځلیدو
شو، د کلیسا مشر «الیاس» کله چی دا حالت ولید پوه شو چی د دوراغود
قدرت طلسم یې مات شو، غلی شان له هغه ځایه ووت او د خلکو گنه کونه
رنگه شوه، د خلکو له گنې گونی یو کس مخکی راغی هغه د «خلیل» لاسونه
خلاص کړل او «شیخ عباس» ته یې وویل:

«دی ځوان موږ ته د حق لار وښودله او دی کونډی موږ ته داسی راز افشا کړ
چی د پنځو کالو راهیسی پټ و، موږ دی کور ته یوډه یې وزلی سره انصاف او
یوډه مجرم ته د سزا ورکولو لپاره راغلی وخو چی دلته راغلو سترگی مو
وغړیدی او الله تعالی موږ ته ستا گناه او ظلم روښانه کړ موږ په دی دعا سره
له تالری کیږو چی الله تعالی دی له تا انتقام واخلي»
د خلکو غالمغال زیات شو، غږونه اوچت شول:

«راځی چی له دی کور څخه لاړشو، له دیوالونو یې د ظلم او گناه غشی
وریزی»

یوډبل کس وویل:

«د عدل او انصاف غوښتنه داده چی سبا مشر راهب ته ورشو، هغه د «شیخ
عباس» له جرمونو خبر کړو او تری وغواړو چی انصاف وکړی»
یوډبل کس چیغه کړه:

«موږ ته پکار دی له مشر راهب څخه وغواړو چی هغه «خلیل» د «شیخ
عباس» پر ځای وټاکي»
یوډبل وویل:

«موږ باید لوی مشر ته د سیمې د کلیسا د مشر الیاس شکایت وکړو او دا

ورته روښانه کړو چې الیاس په څه ډول گناهونو کی شیخ عباس سره مرسته کړی»

د هری خوا همدا غږونه و، پر شیخ عباس دویری وریځی راخوری شوی «خلیل» وویل:

«ورونو! بیرته مه کوی، زه په مینه له تاسی غواړم چې مشر راهب ته مه ورځی ځکه هغه انصاف نه کوی، نه هم لوی مشر ته د الیاس شکایت وکړی او نه هم دا هیله څرگنده کړی چې زه ددی کلی مشر وټاکل شم که تاسی له ماسره مینه کوی، اجازه راکړی ستاسی مینځ کی ژوند وکړم په غم او خوښی کی درسه شریک شم»

«خلیل» تردی خبر وروسته له کوره ووت ټول خلک د هغه شاته روان شول کله چې کلیسا ته ورسیدل د کلیسا د منار له شا څخه سپورده می سر راوچت کړ، ټوله سیمه ځلیده «خلیل» د هغو نارینه و او ښځو خواته ولیدل چې ده ته یې لیدل او په لوړ غږ یې وویل:

«ای آزادی! زه دزړه له تله تا غواړم، په دی تیاره چاپیریال کی زموږ غږ واوړه، تاته مولا س اوچت کړی، موږ وگوره، زموږ کالی د پلار، نیکه په وینو رنگ شوی، ای آزادی! موږ باندی رحم وکړه او زموږ کړیکه واوړه، زړه مو ستا لار کی قربان کړی، زموږ ورمیرونه د یو چا د غلامی څخه د بل غلامی ته ښکته کپړی واوړه ای آزادی! زموږ کړیکي ته غوږ کپړده زړه ته موقوف ورکړه ترڅو د ښمنانو باندی مو مټی زوروری وی»

«خلیل» د آسمان خواته په زاری و خو بزگرانو ده کی سترگی نیولی وی هغوی دده له غږ څخه خوند اخیست کله چې دعا ختمه شوه د بزگرانو خواته یې ولیدل او وی وویل:

«نن ځکه د «شیخ عباس» کور کی راټول شوی و چې د سهار نور وگورو، اوس

خی خپلو، خپلو ځایونو ته ستانه شی

«خلیل» «راحیل» او «مریم» د کور خواته روان شول، خلک خواره شول، یو ساعت وروسته کورونو کی څراغونه مړه شول، کلي کی چوپتیا خوره شوه او د بزگرانو اروای د خوبونو نړی ته ورسیدی.

ورو، ورو دوه میاشتی تیری شوی «خلیل» د کلی خلک د خپلو ارواو له اسرارو او د هغوی له حقوقو خبر کړل، هغوی ته یې د مکارو راهبانو د ژوند نقشه وښودله او د واکدارانو د ظلمونو او خپل سړیو کیسی ورته وکړی، بزگرانو د هغه خبرو سره زیات خوشحالیدل او هم یې خپلی کړکیلی ته دوام ورکړ، «شیخ عباس» ناروغی باندی اخته شو، لیونی شو، خپل کورکی به داسې گرځیده راگرځیده لکه لویه چی پنجری کی گرځی، خپل نوکران به یې لوړ غبر باندی رابلل خو د دیوالونو پرته به چا ځواب نه ورکاوه کله چی ژمی راوړسید د «شیخ عباس» ورځی پوره شوی، ځنکدن په مخه کړ او بد حالت کی یې ساه ورکړه، ځینو خلکو ویل چی هغه د ژوند له بدبختیو په تنگ شوی و او ځان یې وواژه، کومی ښځی به چی د هغه ښځی ته د دعا او فاتحی لپاره ورتلی او چی بیرته به راغلی میړنو ته به یې ویل «شیخ عباس» دویری مړ شوی ځکه چی د «راحیل» د میره «شمعان» روح نیمه شپه ورته راتله او هغه به یې په زور هغه ځای ته بوته کوم ځای کی چی پنځه کاله وړاندی وژلی و.

د سپرلی موسم د کلی خلکو ته د مینې هغه پټ راز روښانه کړ چی د «خلیل» او د «مریمی» مینځ کی پروت و، هغوی د انشوی منلی چی «خلیل» دی تری لارشی د هغوی یې زړونو ته یې رڼا ورځنپلی وه، کله چی د لو وخت راغی بزگران لارل پتیو کی غله ټولو له، اوس «شیخ عباس» نه و چی ددوی غله غصب کړی او خپلو گودامونو ته یوسی، بزگرانو غنم، جواز، شراب او زیتون خپلو کوټو کی ځای پر ځای کړل «خلیل» هغوی ته د کار او زحمت درس ورکاوه، د غلی ټولولو، شرابو جوړولو او خوندي کولو کی یې مرسته ورسره

کوله او ځان او هغوی مینځ کی یې کوم امتیاز ته ځای نه ورکاوه.
 د هغی زمانی څخه رانېولی تر ننه د کلی هر کس په خوښی سره کرکیله کوی
 او د بنونو میوی ټولوی، همدا ددوی د کار ثمره ده، د ځمکی مالکان هغه دی
 چی کښت په کی کوی او انگور د هغو په برخه دی چی کری او ساتنه یې کوی.
 نن له دی پېښی نیمه پېړی تیره شوی کله چی کوم پردیسی له دی لاری
 تیر پړی او د ددی کلی مو کاله ژوند گوری حیران پړی، د کلی پراخی سیمی
 شنی او بڼایسته تر نظر راځی، ختین کورو نه په بڼایسته کورونو بدل شوی او
 شا او خوا یې شنه پتی او له میوو د ک بنو نه د بڼایسته سپرلی په شان ښکاری
 که څوک وغواړی چی د «شیخ عباس» سرگذشت باندی ځان پوه کړی نو یو
 لارښود هغه پوی ماتی تیر پړی ته ور وړی چی شا او خوا یې دیوالونه رالویدلی
 او ورته وایي:

«داد» «شیخ عباس» مانی دی او داده تاریخ
 او که ویوېنتی چی د «خلیل» سرگذشت او کار نامی څه دی نو لارښود آسمان
 خوانه لاس پورته کړی او وایي:
 «زموږ صالح» خلیل» هلته اوس پړی خو د هغه کار نامی زموږ نیکونو په
 زرینو کرښو زموږ د زرونو پر پانو لیکلی چی د زمانی یرغلونه او د وخت
 توپانونه یې نشی له مینځه وړلی.»

د خلیل جبران شهکار لنډو کیسو اثر کی به:

* د محبوب راستنیدل

* د قبرونو کریکی

* گلبدن

* د ناوی پالنگ

* د مړو په کلی کې

* توپان

او

* باغی ارواوی

په نوم کیسی ولولی